

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ÖRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Magyar csendőrök.

A napokban lefolyt mezőcsáti képviselőválasztás harcainak közepeán „Magyar csendőrök” címmel ezt írta rólunk Vaska Géza a *Magyarság*-ban:

„A magyar csendőr! Békéből és háborúból egyaránt úgy emlékezünk reá, mint a törvénytisztelet, a kötelességteljesítés, az önfeláldozás és pártatlanság élő szobrára. A magyar csendőrséget együtt emlegettük a magyar bírósággal és ha feltűnt valahol a kakastoll, szívünket büszkeséggel párosult szeretet dobogtatta meg. Mintha ma láttam volna, úgy él bennem egy határállomási esetnek az emléke: 1920-ban erdélyi menekülteket hozott a Biharkeresztesre berobogó vonat. Az egyik kocsiból gondterhelt öregúr szállott ki, szomorúan nézett szét a trianoni „határon”, de egyszerre csak felderült az arca, könnybelábadt a szeme az örömtől s amilyen fürgén csak tudott, odaszaladt az állomásépület előtt posztoló kakastollas vitézhez, átölelte, végigsimogatta a ruháját, puskáját és remegő hangon mindössze csak ennyit mondott:

— Magyar csendőr!

És ezt a magyar csendőrt most odaállították Mezőcsátra, éppen úgy, mint 1924-ben Hatvanba, ahol akkor a fajvédő jelölttel szemben Petrichevich-Horváth Emil báró, népjóléti államtitkárt kellett tűzön-vízen keresztül mandátumhoz juttatni. És mint akkor Hatvanban, úgy most Mezőcsáton is olyan cselekedetekre kap parancsot a magyar csendőr, amelyeket akárhányszor nem közérdek, hanem a pártérdek irányít. Hatvanban az akkor ellenzéki pártvezér: Gömbös Gyula határtalanul elkeseredett a csendőrségnek pártszolgálatra való kirendelése miatt s felháborodásában a következő kijelentést tette:

— Nem állják ezt a gyönyörű intézményt kortesbrancsá züllesztetni?

Később ismét választási küzdelem közben találkoztam az ellenzéki pártvezér Gömbös Gyulával. Letenyén harcoltak a fajvédők, ahol a hatóságok szinte félve őrizkedtek attól, hogy beleavatkozzanak a küzdelembe. És nem volt sehol rendzavarás, nem kellett egyetlen egyszer sem rohamra menni a választók ellen, a csendőrök még arra is ráérték, hogy az ellenzéki képviselők előtt éppen úgy levágják kezüket a puskaszíjon, mint a kormánypárt tagjainak láttára. Gömbös Gyula megelégedetten mosolygott:

— Csakhogy végre csendőrök maradhattak a csendőrök!

Gömbös Gyula most újra választási küzdelmet vív

és újra találkozik a csendőrökkel Mezőcsáton. Vajjon eszébe jut-e, hogy mit mondott Hatvanban?! S mint a fegyveres erő hatalmas minisztere, vajjon megszerzi-e a magyar nemzeti társadalomnak azt az örömet, amit a hatóságok szereztek meg Letenyén az ellenzéki Gömbös Gyulának? Mert higgye el nekünk a miniszter úr, hogy még az ellenzéki győzelemnél is nagyobb öröme telne az országnak abban, ha Mezőcsát után is odaszaladhatnának az elszakított részekről érkező véreink a határállomások kakastollas vitézeihez, átölelhetnék őket, végigtapogathatnák ruhájukat, puskájukat és csak annyit mondanának:

— Magyar csendőr!

Ehhez azonban arra van elengedhetetlenül szükség, hogy „ezt a gyönyörű intézményt ne züllessék kortesbrancsá!”

Eddig a Magyarság cikke, amelyet mindennek előtt köszönünk. Mert ha valamilyen tisztító eljárás segítségével kivonjuk belőle a politikát, végeredményében elismerést és megtisztelő dícséretet mond mirőlunk. Minket pedig ez érdekel s nem a hatvani vagy a mezőcsáti képviselőválasztás. De egészen szó nélkül azért az utóbbit sem hagyjuk.

Amióta az eszünket tudjuk, nem emlékszünk olyan követválasztásra — lett legyen az a háború előtt vagy után —, amelyben ellenzéki jelöltek csendőrségi visszaéléseket és „brutalitásokat” ne kürtöltek volna világgá. Sohasem vettük túlkomolyan az ilyen vádaskodást, mert jól tudtuk, hogy csak az esetleges bukás szépítésére szolgál s ha pedig az ellenzék kerül ki győztesen a választásból, máról-holnapra elfelejtődik a hallatlan injuria — a legközelebbi választásig.

Mindig tisztában voltunk azzal is, hogy a rendfenntartás hálátlan foglalkozás, mégis önuralomra van szükségünk, hogy meg ne mondjuk a véleményünket mindarról, amivel a legutóbbi választás alkalmával is többek között a mi rovásunkra is a legszememenstetebb korteshadjáratot folytatták. Néha mosolyogva, máskor — többször — bosszankodva olvastuk, hogy a csendőrök a békésen sétálgató választópolgárokat arra kényszerítették, hogy a kormány jelöltjére szavazzanak, csak azt nem tudtuk soha elképzelni, miképpen tudta ezt a kényszert az illető derék őrsparancsnok vagy járőrvezető bajtársunk kifejtetni?

A csendőrség jóhírét és tekintélyét azonban mégse kell féltetni egy követválasztástól. Az a pár kortes, aki a lármát szállítja, nem számít. A választópolgárok tömege pedig nem a választáskor ismer meg bennünket. Régi jó barátok vagyunk és maradunk ezután is — tessék elhinni —, teljesen függetlenül attól, hogy ilyen vagy amolyan párti-e Mezőcsát követe.

Ki a sértett és mire terjed a jogköre a bűnvádi eljárásban?

Írta: ZSOLDOS BENŐ, budapesti kir. ítélőtáblai bíró.

Mindazoknak a hivatalos egyéneknek, akik a nyomozati eljárás folyamatba tételekor az elkövetett vagy megkísérlett bűncselekmény aktív és passzív szereplőinek a felderítésén fáradoznak: elsősorban azzal szükséges tisztában lenniük, hogy a meginduló kérdéses bűnpörnek kik az ügyfelei? Polgári bűnvádi perrendtartásunk (BP) alapelvei szerint felek alatt értendők: a kir. ügyészségen kívül a fő- és pótmagánvádló, aztán pedig az, aki ellen a bűnvádi eljárás folyik, tehát a bűnper egyes szakainak megfelelően a gyanúsított, a terhelt, vagy a vádlott. Láthatjuk tehát, hogy a bűnpernek a vádlott után egyik leglényegesebb faktora, a sértett, a perrendtartás értelmében nem is perbeli fél. A bűnperben ő az az egyén a törvény meghatározása szerint, akinek bármely jogát sértette vagy veszélyeztette az elkövetett vagy megkísérlett bűncselekmény, a sértett fogalma alá tartoznak tehát mindazok, akiknek jogaira a bűncselekmény vonatkozott, akár volt az valóban elkövetve, akár csak megkísérelve, akár okozott tényleg jogsértést vagy károsítást, akár veszélyeztette az egyéni jogokat.

Az 56.507/1899. I. M. számú igazságügyminiszteri rendelet a sértett fogalmára vonatkozóan azt a kijelentést teszi, hogy a sértett fogalma nem általánosságban, hanem mindenik bűncselekményre vonatkozólag külön-külön határozandó meg s hogy ezzel a fogalommal nem azonosítható a feljelentő (denunciáns), ki oly törvényszegést hoz a bíróság tudomására, melyből maga határozottan megjelölhető jogsérelmet nem szenvedett s így ez utóbbi nem

is gyakorolhatja a sértettnek biztosított jogosítványokat.

Már ebből a szakminiszteri felvilágosításból is kétségtelenül nyilvánvaló, hogy a nyomozó hatóságnak korántsem merülhet ki a feladata abban, hogy a kérdéses bűncselekmény tettesének vagy részesének személyét és ennek egyéni körülményeit kellő módon felderítse, hanem nem kevésbé fontos teendője kell, hogy legyen annak kellő időben való tisztába hozatala, hogy az ügyben ki jogosult sértettként, vagyis olyan perbeli szereplőként fellépni, aki magánindítványra vagy a vád képviselőjére a perrendtartás elvei szerint jogosítva van.

A törvény a sértettet különböző jogkörrel ruházza fel az általa igényelt szerephez és illetve ahhoz képest, hogy a bűnvádi eljárás folyamán minő jogokat kíván érvényesíteni, — ebből folyóan a sértett a törvény különböző rendelkezéseiben és a bűnper különböző szakjaiban egyes speciális elnevezések alatt szerepel. Elsősorban tehát ezeket az eseteket kell ismertetnem.

A sértett azokban az esetekben, mikor őt a vád joga a kir. ügyészségnél a vád képviselőjére való előzetes felhívása nélkül, önállóan megilleti, amikor tehát a magánvádra üldözendő vétség és kihágás esetében a vádat elsősorban és rendszerint a sértett képviseli: *főmagánvádló*,

amikor a kir. ügyészség azokban az esetekben, melyekben a vádemelés joga őt illeti, a vád képviselőjét megtagadta, a sértett a vád képviselőjét átveheti azon esetek kivételével, melyekben valamely bűncselekmény üldözhetése felhatalmazástól vagy kívánattól függ: akkor a sértett *pótmagánvádló*;

ha a magánvád képviselőjére több sértett van hivatva s ezek közül az, aki a bíróságnál először jelentkezett vagy akit a többiek először megbíztak, mint magánvádló jár el,

Képek az új Törökországból.

Írta: VIATOR.

Imbros szigete fölött piroslik még a leáldozó nap, mikor a lihegő gőzös befut a Dardanellákba. Az udvarias kapitány már két órával előbb teljes gőzt parancsolt le a gépházba, hogy mi utasok még napvilágnál láthassuk ezt a fogalommal vált tengerszorost, amelynek erődei előtt az ántánt vitéz katonáinak ezrei hiába véreztek el és az évszázadokon át féltékenyen őrzött kijáratot klasszikus elszántsággal védelmező török hősök ágyúíi franciák, angolok büszke dreadnoughtjait küldték a tenger fenekére.

Csanak Kalázi előtt megállunk. Kemál basa tányér-sapkás törökjeit, a határőrség embereit vesszük fel, akik átvizsgálják az útleveleket. Csendben, hókusz-pókusz nélkül ülnek neki az útlevélgarmadának s dolgoznak egész éjjel. Sztambulig. Mi még néhányan megvárjuk, míg a messzeségben feltűnnek Rodostó lámpái s néhány órai pihenés után ismét a fedélzeten vagyunk, hogy már messziről megláthassuk a várvavárt keleti csodát, Sztambulnak a reggeli napfényben fürdő aranyos kupoláit és égnék meredő karcsú minaréit.

Hagyjuk a díszítő jelzők és közhelyek hosszú sorát, amellyel minden idők valamennyi útleírása az egekig magasztalja Konstantinápoly szépségét s inkább állapítsuk meg a kijózanító, kegyetlen valóságot: a szultánok gyönyörű fővárosa haldoklik és megtörténhetik, hogy mint Spártát, Sztambult is mint kis falut fogják emlegetni valamikor. Eljátszotta szerepét, mint a kereszténység védőbástyája a Kelet ellen, megszűnt a világot meghódítani akaró törökség támpontja lenni a Nyugat ellen és a nagy harcában elbukott török pásztornép egy fia végre okult a multon, felismerte a jelent és beelátott a jövődöbe. Egy tollvonással nyugalmába, mondhatnám számkivetésbe küldötte a nagy várost, azzal, hogy a mai Törökországnak Angora is elég, s hogy hasztalan vállalkozás Európát elkeletiesíteni. Ennek az ellenkezőjét csinálja tehát, török fatalizmussal visszamegy az ősi gyülekezőhelyre és megpróbálja, meddő ábrándok helyett, a félhold népét átgyúrni Ázsia első európai nemzetévé.

És Konstantinápoly? Éljen, ahogy tud, mert ha nem tud, úgyis meg fog halni, injekciókkal életbentartani nem lehet. Ha az új Törökország és Angora meg tud izmosodni, más tengerek, más kikötők felé irányul majd a forgalom. Sztambul úgysem volt soha a török nép, hanem csak a török szultánok fővárosa, egy pompás napraforgó, amely tányérjával Nyugat felé fordulva, sütkérezett a félhold mindjobban halványodó dicsőségének fényében. A földet pedig, amely ezt a pompás virágot táplálta, darabonként mosta el a háborúkban kiöntött vérözön a szultánok lába alól. Hadd sorvadjon el tehát a virág, csak maradjanak meg legalább az anatóliai puszták, a maradék ősi föld, ahonnan elindultak Konstantin városa felé a török pástörök. Elveszett számukra a századokig tartott konstantinápolyi nagy csata, elnémult a harci trombita és a lefegyver-

míg a többi sértett ellenőrző és kisegítő hatáskörrel csak hozzá csatlakozik: az ilyen sértett a *csatlakozó*;

ha a bűnvádi eljárásban a sértett csakis magánjogi igényeinek érvényesítése végett vesz részt, akkor a sértett *magánfél*. A sértett vagy jogutódja ugyanis, a főtárgyalás s illetve járásbírói tárgyalás befejezéseig, a büntetőbírósnál is érvényesítheti magánjogi igényét a tettes és a részes, valamint az orgazda és bűnpártoló ellen;

végül a sértett *magánindítványra jogosult egyén* olyan esetben, amikor a csakis a sértett indítványára üldözhető büntett vagy vétség miatt a sértett ezt az indítványozási jogát gyakorolja. Ehelyütt jegyzem meg az, hogy a csakis magánindítványra üldözhető bűncselekmény miatt az indítvány megtétele előtt nyomozást teljesíteni nem lehet.

Lássuk már most ezek után, hogy a sértett a most felsorolt különböző perbeli szerepeiben a polgári bűnvádi perrendtartásunk és az ennek alapján kifejlődött bírósági gyakorlat értelmében, — mely utóbbinak ma követett főbb irányelveiről a jó csendőrnek szintén bizonyos tájékozottsággal kell bírnia, — főképpen a vád képviselése körül miféle jogok illetik meg és milyen kötelezettségek vannak eléje szabva?

A BP. 41. §-a szerint a sértett mint *főmagánvádló*, a kir. ügyésznek a vád képviselésére való előleges felhívása nélkül vádat emelhet az 1914. évi XLI. t. c. (becsületvédelmi törvény) 1. és 2. §-ában meghatározott rágalmazás és becsületsértés, a Btk. 327. §-a szerinti levél- és sürgönytitok megsértése, aztán a magánlaksértés (Btk. 332. §.), ingó vagyon rongálása (Btk. 418. §.), ingatlan rongálása (Btk. 421. §.), könnyű testi sértés vétsége (Btk. 301. §.), a tulajdon elleni kihágások (Kbt. 126. és 127. §.), végül az 1921. évi XXII. tc. 7. és 8. §-aiba ütköző véd-

jegybitorlás és az 1923. évi V. tc. 24 §-ában meghatározott, a tisztességtelen versenyről szóló törvénybe ütköző bűncselekmények eseteiben.

Természetesen a kir. ügyészség mindazon esetekben, amikor azt a közérdek szempontjából szükségesnek látja, a vád képviselését jogosítva van átvenni a most felsorolt bűncselekményeket illetően is és pedig a bűnvádi eljárás egész folyamata alatt bármikor. Ilyenkor a magánvádlót a törvény szavai szerint csupán „kisegítő hatáskör” illeti (iratok megtekintése, a bűnösség és büntetési tétel tárgyában indítványozás). A m. kir. Kúria egyik jogegységi határozatában kimondotta, hogy a törvénynek az a kifejezése, hogy a vádat elsősorban a kir. ügyészség képviseli, csakis a rangsort jelöli meg az egyenlő hatáskörű vádlók (közvádó és a főmagánvádló) között, vagyis azt, hogy a főtárgyaláson mindig elsősorban a kir. ügyészséget illeti meg a vádlói perjogi tevékenység, de gyakorolhatja azt másodsorban a főmagánvádló is. Ilyenkor a közvádlónak az a ténye, hogy a vádlottat bűnösnek kimondó ítélet ellen nem fellebbez, olybá veendő, hogy a közvádló visszalép a vádnak közérdekből való képviselésétől, ez a tény pedig ismét a főmagánvádlót teszi a vád kizárólagos urává mindaddig, míg — esetleg a felsőbb bíróság előtt — a közvádló újból át nem veszi a vád képviselését.

Ami a sértett által érvényesíthető magánindítvány előterjesztésének a helyét illeti, — erre nézve a törvény (BP. 90. §.) olyképpen intézkedik, hogy olyan bűncselekmények esetében, melyek miatt csak magánindítványra van helye bűnvádi eljárásnak (lásd fentebb), — a feljelentést az illetékes kir. ügyészségnél kell megtenni és pedig vagy írásban, vagy jegyzőkönyvbe mondással, — azonban a feljelentést más kir. ügyészségek, vagy a főügyész-

zett harcosok ismét a tilinkó szavára gyülekeztek a kisázsiai pásztortüzek mellett. Lehet, hogy a törökség történelmének egy szerencsésebb fejezetét jelenti majd ez a gyülekező, de csaknem bizonyosra vehető, hogy abban Sztambulnak nem lesz része többé.

Az ősznek, az elmúlásnak a hangulatát érzem, ahogy csalódottan járok-kelek a nemrég még színes keleti képekben oly gazdag sztambuli utcákon. A Gázi rendeletére a török egy szomorúan lemondó keleti mozdulattal szélnek eresztette — ha még volt neki — a háremét, levetette a fezt, a turbánt, lehúzta a színes bugyogót és bár könnyes szemmel, de e fajnak a végzetbe beletörődő fatalizmusával öltözött át gyanus eleganciájú dandyvé vagy külvárosi csavargóvá. Kiszmet! Pierre Lotti és De Amicis gyönyörű sztambuli képei már csak a könyvekben léteznek csupán. Csak a színpad a régi, a szereplők új, ismeretlen alakok, akik felléphetnének akár Marseille csapszékeiben, akár Alexandria proletárnegyedeiben. Csak a mozdulatokban, tekintetben ismerni meg a régi büszke törököt, aki újdívatú, de kopott gúnnyájában, mint az úri koldus, szinte bocsánatot kérni látszik az embertől, amiért ilyen züllött katufrékban mutatkozik. A galatai híd még mindig ontja az emberáradatot Pera és Sztambul felé, de ez a közönség már szürke zakót, fehér trópusi ruhát és sisakot vagy színehagyott európai rongyokat visel; az asszonyok bubi-frizurája, rúzsos ajaka és bokorugró szoknyája pesti hangulatokat ébreszt. Mi maradt meg itten a régi Sztambul típusaiból? Talán az a néhány, még fátyolt viselő nőalak, aki mint valami árnyék vagy a mult ittfelgettét kísértete suhan át valamelyik sötét sikátoron és a turbános, szomorú imám a mecsetek udvarán. Ő az egyedüli, akinek a Gázi meghagyta a turbánt.

Végtelenül kedvesek, hangulatosak ezek a sztambuli

utcák, az ember sohasem únja meg őket, annyi szívhez szóló báj, költészet van — még most is, mikor a bennük mozgó alakok elszíntelenedtek — az ősi fák alatt bóbiskoló, árnyas patakkövel kirakott utcákban, a zöld lomb-sátrak alá bújtatott, mindig tömött kávéházakban és a festői sikátorok félrecsapott tetejű, düledező faházaiban azután a sok virágbaborult fában, amely minden udvarból, minden kerítés rácsa mögül kikandikál. A magas, rácsos ablakok mögött hallgatnak a kiürült háremek féltve-őrzött titkai, mint azoknak a döbbenetes hangulatos, apró kis temetőcskének a mohos, megrepedt sírkövei, amelyekkel majdnem minden sztambuli utcában találkozol. És hallgatnak a mecsetek udvarai is és talán mindörökre némák maradnának a nevetséges apróságokat, sárgaréztevéket, bélyeggyűjteményeket, képeslapokat áruló gyerekek és a koldusok zsivaja nélkül, olyan kevés bennük a látogató. Megnéztem végig a gyönyörű mecseteket, ezeket a legszebb drágaköveket, amiket egyik szultán a másik után rakott erre a csodaszép diadémmra, Sztambulra; meglátogattam sorban a Hágia Szófiát, Bajazid és Achmed soktornyú mecsetjeit, a Szüleimaniét és megrökönyödve tapasztaltam, hogy a templomszolgákon kívül alig-alig lézeng bennük egy-két igazhívó. Sztambul egyik legérdekesebb látványosságának, a híres Nagy Bazárnak félhomályába burkolódzó utcái, folyosói és sikátorai felett is mintha az elmúlás kísértene; szomorúan, csendben cigarettáznak, feketéznek, egykedvűen szívják a nargilét — csak erről ismerni meg őket — a sötét bazárfülkék előtt a törökök, tarka-barka, leginkább berlini vagy párisi gyártmányú bovíárak között, csak a zsidó, örmény vagy görög kereskedő kiabál és húz be a kabátodnál fogva a boltba, hátha rád tud szólni néhány piaszter értékű haszontalanságot. Mert Sztambulban, ahol

ség, továbbá a rendőri hatóságok és közegek s a bíróságok is tartoznak elfogadni és az illetékes kir. ügyészhez haladéktalanul áttenni.

Egy konkrét esetben a m. kir. Kúria törvényszerű magánindítványnak fogadta el azt az írásbeli nyilatkozatot, melyben a tizenhét éves sértett az ellene elkövetett erőszakos nemi közöszlész miatt a tettes megbüntetését kérte, bár az, hogy az írástudatlan sértettnek a nevét ki és jelesül, hogy azt az egyik előttemező tanu írta, a nyilatkozaton nincs is feltüntetve.

Megállapította legfelső bíróságunk egy másik határozatában azt is, hogy a csendőrségnél tett feljelentés joghatályos magánindítványnak tekintendő. Ez a húsz év előtt hozott döntés azóta állandóan gyakorlatban van. A külföldön előterjesztett magánindítvány joghatályosságát illetően ugyancsak a m. kir. Kúria egy 1923. évi ítéletében akképpen döntött, hogy a szárazföldi háború törvényeiről és szokásairól szóló s az 1913. évi XLIII. tc.-kel az ország törvényei közé iktatott s a törvényhez IV. szám alatt mellékelte hágai egyezményhez csatolt szabályzat XLII. és XLIII. cikkének egybevetett értelme szerint a megszállott, vagyis azon a területen, mely tényleg az ellenség hadseregének hatalmába került, a közrend helyreállítása és biztosítása érdekében szükséges intézkedéseket, — ha ez elháríthatatlan akadályokba ütközik, az országban érvényes törvények tiszteletbentartásával, a megszálló hatalomnak kell megtennie. Ezen egyezmény és a BP. 90. §. első, valamint 89. §. második bekezdésének egybevetése mellett tehát világos, hogy a magánindítvány a megszálló sereg rendőri hatóságánál és közegeinél törvényszerűen adható be és hogy következképp a vád tárgyává tett esetben a

szerb megszálló sereg csendőrsparancsnokságánál tett magánindítvány jogi hatállyal bír.

A törvény értelmében az a sértett, aki a kir. ügyészség részéről el nem vállalt, vagy elejtett vádnak a képviselőjét átvette: *pótmagánvádoló*. Azt a sértettet tehát, aki fellejtést, vagy magánindítványt tett, vagy igényét bejelentette, a bíróságnak szóval vagy írásban fel kell szólítani a vád átvételére, mert amennyiben ez a vád-átvétel nem történne meg, az eljárás megszüntetendő. Ha a sértett a bíróság előtt a vádelejtés idején személyesen jelen van, a felhívásra köteles élő szóval azonnal felelni, ellenkező esetben a nyilatkozatát a bíróság írásbeli felszólításának vételétől számított nyolc nap alatt kell írásban benyújtania vagy jegyzőkönyvbe mondania.

A joggyakorlat szerint pótmagánvádnak nincsen helye azon az alapon, hogy az ügyészség a fellebbezést a minősítésre nézve lejjebb szállította. Az ügyésznek olyan nyilatkozata, hogy a vádat leszállítja, nem tekinthető vádelejtésnek. Ugyancsak a bírósági gyakorlat értelmében például a községi bíró nem lehet pótmagánvádoló akkor, ha a kir. ügyészség a bíró rendelete ellen történt izgatás miatt emelt vádat elejtette. A szolgálatban levő vasúti kalauz ellen elkövetett tetteleskedés esetén a vasút igazgatósága nem léphet fel, mint pótmagánvádoló. Általában nem léphet fel pótmagánvádlóként az, ki a vád tárgyává tett tényállás szerint bűnrészesi tevékenységet fejtett ki. Tehát az, aki közhivatalnoknak kötelességének megszegése végett ajándékot vagy jutalmat adott, a megvesztegetett közhivatalnok ellen a Btk. 467. §-ába ütköző passzív megvesztegetés büntette miatt vádat nem emelhet. Vasúti alkalmazott ellen hivatalos eljárás közben elkövetett becsület-

azelőtt az arany gurult, most a piaszternek is nagy már a becsülete.

Az egyik bazárfülke előtt ül a régi Sztambul egyik tipikus alakja, az írástudó, aki egy személyben utcai ügyvéd, adószakértő, levelező és tanácsadó mindenféle földi és földöntúli ügyben. Mikor Kemál basa elrendelte a latin betűk kötelező használatát, azt hitték az emberek, hogy ez az utcai tudós, aki körül állandóan három-négy kliens guggol és feketézik, feleslegessé válik és eltűnik a mecsetek közeléből, a hivatalok kapujából, a bazárok forgalmasabb helyeiről és a kávéházakból, ahol sátrát felütni szokta. De Allah nagy és hatalmas, nem hagyja éhenhalni az ő szolgáját, a Korán és egyéb tudós könyvek szakértőjét még ebben az átkozottul furcsa Kemál-világban sem és azt sugalmazta neki, hogy térjen át az írógépre, majd annál nagyobb lesz a tekintélye. És ime, a csodálkozó kliensek szájtátva bámulják, hogyan ontja a szerelmes és fenyegető leveleket, adóbeadványokat, fellebbezéseket az ördögös masina, amiket azelőtt furcsa cikornyás betűkkel kellett a papírra pingálni. Mégis csak nagy huncut ez a Kemál! Ezt a gondolatot olvasom le a csodálkozó arcokról, miközben magam azt gondolom, hogy a szomszédos bazárfülkéből ordító gramofon recsegő nótája halotti ének, amely temeti a sztambuli bazárnak lassan-lassan multbahanyatló poézisét.

*

Gondolatban rekonstruálni akarom a régi Konstantinápoly hajdani nagyságát és a Márvány-tengerbe omladozó régi bástyák és tornyok mentén, faházakból összerótt furcsa utcákon, ahol a tűzfalak bádorgból vannak, elhagyott temetők, düledező mecsetek, leégett városrészek, hepehupás dombjain keresztül kizarándoko-

lok a Héttoronyhoz, a Jedi Kulé történelmi falaihoz. Bent a várban minden zug börtöncella, kinzókamra és vesztőhely, a régi sáncok mentén pedig egészen az Aranyzarv partján elterülő Ejub külvárosig, mindenütt csak temető és ismét csak temető. De milyen temető. A muzulmán sírkertek szívfacsaró gyászához képest a mi temetőink hangulata valósággal paradicsomi. Vissza tehát a Boszporusz felé, vígabb, derűsebb hangulatok után! De hol van még ilyen? Talán a Szerájban, avagy a Hyppodrom-téren találok még vígabb képeket.

Keresem a zöldmellényes, pirosgyógós janicsárgárdát a szultán palotája előtt. Nincs már sehol katonai őrség; néhány khakiruhás, tányérsapkás rendőr lézeng a kapunál és a nemrég még közönséges halandónak hozzáférhetetlen, titokzatos császári palotának a közönség részére immár megnyitott kertjének a sétányain. Itt is nagy a csend; néhány külföldi fotográfál és gyerekek játszadoznak a padok körül szemüveges guvernántok felügyelete alatt. Meg lehet nézni a volt háremeket és a szultáni kincseket, a régiséggyűjteményt. Mindez igen szép, de az ember egy percre sem tud megszabadulni olyasféle érzéstől, hogy halottasházban jár. A pompának e csendes terméin keresztül, mintha a letűnt szultánok árnyai kísérténe, szemünkre hányva, miért profanizáljuk a török mult kriptájának csendjét hangos beszédünkkel és lépteink kongó zajával. Török ember nem is jön ide, körülöttem csak angolul, németül beszélnek. Így a hadimúzeumban is, ahol a sok forgós sisak, rozsdamarta ágyú, molyette és golyójárta lófarkas lobogó, bogláros forgó és remekbékészült kardok, puskák és cifra díszruhák láttára pedig a meghatottság fojtogat, hogy a cifra, színes, mo-

sértés esetén a vasúti igazgatóság sértettnek nem tekintendő és így az indítványa nem joghatályos. Másfelől hatóság elleni erőszaknál pótmagánvádnak egyáltalán nincsen helye, mert ennél a bűncselekménynél csakis közjogi jog sérelemlről lehet szó. Míg a lopási bűncselekményeknél pótmagánvádra jogosított sértett a tulajdonoson kívül a birtokos is. A sértett jogai megilletik a vasútvállalatot, a feladott áruk ellopása esetén, úgyszintén az állomásfőnököt is megilleti az a jog, hogy állomásán az államvasutak vagyonán elkövetett bűncselekményre nézve magánindítványt tegyen, illetve vádlóként fellépjen.

Az úgynevezett felhatalmazási bűncselekményekre vonatkozóan, — amelyeknek üldözhetése ugyanis a felhatalmazás vagy kívánság megadása nélkül indított eljárás esetén a nyomozáson túl nem terjedhet, — szintén szükségesnek tartok egy-két elvi jelentőségű döntést felemlíteni a Kúriának ma érvényben levő gyakorlatából. Egyik régebbi határozatában már kimondotta legfelsőbb bíróságunk, hogy közhivatalnok ellen, hivatali kötelességeire vonatkozólag elkövetett, hivatalból, de felhatalmazás alapján üldözendő rágalmozás miatt indított bünvádi ügyben a vádnak az ügyész által történt elejtése esetén a pótmagánvádlói jogokat sem a sértett közhivatalnok, sem ennek felettes hatósága nem gyakorolhatja. Általában a felhatalmazásra üldözendő bűncselekmény esetén a sértettet perorvoslati jog még abban az esetben sem illeti meg, ha az elsőbíróság felmentő ítéletet hozott. S amennyiben az ilyen bűncselekmény miatti vád esetében a kir. ügyész nem emel vádat, az eljárást meg kell szüntetni.

A magánvádló jogkörének lényeges korlátozását jelenti a törvénynek (BP. 43. §. 2. bek.) az az intézkedése,

amelynek értelmében a magánvádló a bünvádi eljárás folyamán nem gyakorolhatja a kir. ügyészségnek, mint közvádlónak közhatósági jellegéből folyó jogait, különösen a nyomozás teljesítése végett a hatóságok és közegeik működését kötelezőleg nem veheti igénybe. Nem kívánhatja továbbá az ügy iratainak hozzá való áttételét, nem indítványozhatja a vizsgálat mellőzését, valamint a főtárgyalásra való közvetlen idézést, — az eljárás megszüntetésének esetén kívül nem élhet perorvoslattal a vádtanács határozatai ellen.

A nyomozás teljesítésének kérdése tárgyában a törvény különbséget tesz a sértett, mint főmagánvádló és a sértett, mint pótmagánvádló jogköre között. A BP. 99. §-a értelmében ugyanis a főmagánvádló kérheti a nyomozás teljesítését a rendőri hatóságnál azzal a korlátozással, hogy ha a rendőri hatóság a nyomozás teljesítését megtagadta, vagy ha a tényállás tisztába hozatalához bírói cselekmény szükséges, a főmagánvádló csakis a vizsgálat elrendelése iránt van jogosítva indítványt tenni. Ezzel szemben a pótmagánvádló a nyomozás teljesítését nem kérheti, mert ő minden esetben csakis a vizsgálat elrendelése iránt tehet indítványt. A főmagánvádlóval ellentétben a pótmagánvádló az eljárás újravételét sem kérheti. A Kúria szerint az újravételi eljárásban a sértett, mint pótmagánvádló az eljárás folyamán sem veheti át a vádat, t. i. olyan esetben, mikor a folyamatba tett újravételi eljárás első szakaszában a kir. ügyészség képviselte a vádat. Mindebből pedig az is nyilvánvaló, hogy az újravétel eseteiben nincs helye pótmagánvádnak.

A Kúriának egyik újabb határozata elvi döntésként megállapítja, hogy maga a nyomozást vezető rendőri ha-

solygó Keletet a köztársasági Sztambulban már csak a múzeumban lehet megtalálni.

És így folytatódnak tovább a képek, a végtelenségig. Gyönyörűek, mint ahogy szépek a kertek is ősszel, levélhulláskor, az elmúlás előtt. Mi már nem fogjuk megérni Sztambul elmúlását, mert manapság már nem lehet, mint Sztambul fénykora idején, városokat egyszerre eltörölni a földszínéről. De, ha dédunokáink majd erre járnak, igen fognak csodálkozni azon, hogy a sorvadó város valamikor egy három földrészen elterülő nagy birodalom fővárosa lehetett.

Kemál basa, a Gázi szobra néz le a Boszporuszra Ázsia felé. Olyan pózban áll ott a Gázi, mint egy római gladiátor, csak hogy divatosan van megkötve a nyakkendője és nadrágjának a vasalása kifogástalan. Nem tudja az ember hirtelenében megmondani, itt, a Szeráj kertjében, melyik az anakronizmus, a szultáni kéjlak, avagy a bronzbaöntött Kemál, amint ökölbesorított kezekkel, a remekbekészült zakó és gyönyörűen vasalt nadrág alól kidagadó izmokkal áll itt két világ-rész küszöbén, két kultúra vízválasztójánál, mint modern Herkules, aki izmának egy megfeszítésével földrészeket repesztett ketté. El tudja-e szakítani ez a vasember a törökséget a multtól, a saját lelkétől és tudja-e majd pótolni azt, amit elvett tőle? Míg ezen töpreng az ázsiai parton, az anatóliai vasútállomáson, a gőzmozdony éleset fűtött belé a hazafelé menetelő tányérsapkás katonák kürtszavába és elindul az új főváros felé, ahol mérnökök, építésszek, modern emberek, nem pedig középkorba való korrupt basák cirkalmaznak, fagadják az új Törökország épületét. Sztambulra pedig, a roskadozó rablővárak, kiürült háremek, bánatos temetők, elhagyott mecsetek és titokzatos sikátorok szomo-

rúan hervadó városára, ráborul lassan a csend éjszaka...

*

Elkarsztosodott sivár hegyvidék az egész kisázsiai tengerpart és az előtte felsorakozó számtalan kisebb-nagyobb szigeten is csak kopár sziklákat, vagy szegényes vegetációt látni. Egyforma valamennyi, csak Mitiléné nyújt valami változatosságot. Nyomorúságos kis halászfaluk mellett még város is van rajta; mellette egy nagy várnak a romjai beszélnek arról, hogy ennek a sivárságnak a birtokáért valamikor génuaiak hadakoztak törökökkel. Frissen cserepezett új háztömbök mutatják, hogy Kemál a görögöknek Törökországból való kitelepítését nagyon komolyan veszi. Athéntől kezdve minden görög városnak van ilyen új negyede a csereakció áldozatainak a befogadására, de az a csere még korántsem mondható befejezettnek. A török-görög villongás, a lakosság kicseréléséből folyó komplikált ügyek miatt egész a paroxizmusig fokozott gyűlölet még sokáig fogja nyugtalanítani Európát. Fokozza ennek a nemhivatalos, de annál elkeseredettebb háborús állapotnak a veszélyességét, hogy a török part összes szigetei, kettő kivételével, a Dardanellák bejárata előtt, idegenek, legnagyobb részben a görögök birtokában vannak, akik így mintegy állandó blokád alatt tartják Törökországot és főbb kikötőit, így Szmírnát is kényük-kedvük szerint zárhatják el a világtól.

Csak a „beteg ember” ázsiai birtokállománya felosztásának még mindig a háttérben lappangó gondolata adhat feleletet arra a kérdésre, miért versengenek ezeknek a gazdaságilag majdnem teljesen értéktelen, sivár szigeteknek a birtokáért görögök, olaszok. Hiszen még Anatólia széle sem más, mint szörnyű Karszt,

tóság a nyomozás befejezéséről történt értesítéssel egyidejűleg a főmagánvádlót a vizsgálati indítványának záros határidőben jogvesztés terhével való előterjesztésére nem utasíthatja.

Lássuk ezek után röviden a sértettnek bünvádi perbeli szerepét *csatlakozás* esetén. E részben a törvény rendelkezése az (BP. 45. §.), hogy ha a magánvád emelésére több sértett van jogosítva, az azok egyikének vádja alapján megindított vagy folytatott eljáráshoz a többiek is csatlakozhatnak. Azonban a csatlakozás után is az a sértett marad a magánvádló, akinek a vádja alapján az eljárást megindították, illetőleg folytatták. A sértettek azonban közös megállapodással a vád képviselőjére más sértettet jelölhetnek ki. A csatlakozóknak a bűncselekmény minősítése, valamint a büntetés kiszabása tekintetében a törvény nem ad jogot indítvány tételére. Az e részben ma érvényes bírói gyakorlat szerint, — tekintettel arra, hogy a magánvádhoz való csatlakozásnak előfeltétele a BP. 44. §-a szerint az egy bűncselekmény, mely több egyén jogát sérti, — nincsen helye csatlakozásnak, ha két külön bűncselekmény, t. i. két rendbeli rágalmazás forog fenn és a csatlakozás kijelentése a kellő időben elő nem terjesztett magánindítványt nem pótolhatja.

Sok ideig meglehetősen nagy volt a bizonytalanság annak a kérdésnek gyakorlati alkalmazásánál, vajjon a nyomozást teljesítő rendőri hatóság vagy esetleg a csendőrség jogosítva van-e a bünvádi eljárásban szereplő ügyfeleket valamely, az eljárás keretében tartozó cselekmény teljesítésére jogi hatállyal kötelezni? A m. kir. Kúria aztán nemlegesen döntötte el a kérdést, megállapítván, hogy nincs törvényes rendelkezés arra nézve, hogy a fő-

magánvádlót vagy általában a sértettet a vizsgálati indítvány beadására hatóságilag fel lehet vagy fel kell hívni. A vizsgálati indítvány meg vagy meg nem tétele és annak az elévülési határidőn belül mely időpontban való előterjesztése a vádló szabad elhatározásától függ.

Általános szabály végül az, amely a bünvádi perrendtartásunk 52. §-ában akként van körvonalozva, hogy a sértett, aki mint magánvádló, csatlakozó vagy magánfél felépni kíván, köteles ezt a szándékát, a jogosultságának igazolása mellett, az eljárás szakának megfelelően a kir. ügyészségnél, a rendőri hatóságnál, a vizsgálóbíróknál, a vádtanácsnál, illetőleg az ítélebírósnál bejelenteni.

A nyomozást vezető hatóság, a későbbi eljárásban a bíróság, — ez utóbbi a kir. ügyészség meghallgatása után — a bejelentés tárgyában határoz és annak a jelentkezését, kinek a magánvádló, csatlakozó, illetőleg magánfél gyanánt való működésre joga nincs, hivatalból visszatartja.

Már ez a most ismertetett törvényes rendelkezés is a leghathatósabban szól amellett, hogy mily nagy mértékben fontos a nyomozást vezető hatóságnak és ennek közegeinek mindazon kérdések tekintetében, melyeket a fentebb előadottak keretében a sértett szerepéről és jogkörének terjedelméről elmondottunk, már eleve kellőképpen tájékozottaknak lenni, hogy ez egyrészt az ő működésük eredményét a lehetőség szerint biztosítsa, másrészt a folyamatba tett ügyben majdan ítélkező bíróság érdemi döntése elé hárulható nehézségeket kellő időben, az eljárás befejezhetésének lényegesebb késleltetése nélkül eloszlatassa.

amiért egyetlen katonát sem érdemes feláldozni. A szmirnai öbölben több, mint egy órát megy a gyorsgőzös anélkül, hogy egy fát, egy emberi hajlékot megpillantanának. Meg is lepődünk nagyon, mikor egyszerre, minden átmenet nélkül egy nagy várost látunk magunk előtt.

A sztambuli látványosságok után nem sok újat találunk benne. A fél várost nemrég földrengés és tűzvész pusztította el, most ennek a helyén építenek unalmasan egyforma, amerikaiasan egyenes, derékszögben metsződő utcákat. Az utca típusai olyanok, mint Sztambulban, csak hogy itt már több a néger és megjelenik az első teve. Villamos nincsen, még a lóvasútnál tartanak. A mólókon sok teherautó, bivalyonta szekér, török, néger, arab „hamál”, teherhordó ember, irtózatossúlyú zsákokkal, ládákkal a vállukon. Gyümölcsgermadák, sátrak alatt legyektol ostromolt cukrászdák, limonádésboltok egészítik ki a kikötő képét. A tarka bazárnegyedben nagy keresés után megtalálom a híres szőnyegbazar nyomorúságos maradványait. A világhírű szmirnai szőnyegek legnagyobb részét gyárilag készítik, részben pedig már készen hozzák ide Németországból. Csalétek gyanánt még mutogatják a szőnyegek régi, házi készítési módját és esküsznek arra, hogy a rakár legnagyobb része így készült. Még néhány csinos középületet nézünk meg s ezzel végeztünk is Szmirna látnivalóival. Az öreg citadellába felmászni ebben az iszonyú hőségben olyan feladat, amilyenre csak a legelkeseredettebb turisták vállalkoznak.

Nagyon tanulságos következtetéseket lehet levonni a Sztambulban, Szmirnában tapasztalt katonás rendből, szervezettségéből és fegyelemből, ami a közintézményeket jellemzi, az előbbi istállóhoz képest viszonylagosan

nagy tisztaságból, de különösen abból, amit az emberek tesznek és beszélnek. Megvallom, nem hittem volna, hogy Kemál basa ezt a nemtörődöm, maradi népet tíz esztendő alatt ilyen messzire előre tudja lendíteni a haladás útján. Amit láttam és különféle foglalkozású emberektől hallottam, arra vallanak, hogy Kemál rendeletei, különösen az öregebb generációnál, nem találkoznak ugyan osztatlan tetszéssel, de azért úgy a nagyobb városokban, mint a falvakban betartják őket. A nagy többség pedig, különösen a fiatalság, teljesen át van itatva a Kemáli mentalitástól és a Gázíróról a legnagyobb lelkesedéssel beszél. Az első időben, mikor Kemál eltörölte a fezt, a turbánt és a fátyolt és megszabadította a nőt szolgálai helyzetéből, nagy volt a megdöbbenés és a ribillió, de semmiféle diktatúra nem ismer szentimentalizmust, így a vasember is vaskézzel törte le az ellenzéket. Népszerűségét az alapozta meg, hogy nem írta alá a sevresi békediktátumot, az a bravur pedig, amellyel a Kisázsiaiba betört görögöket az ősi földről kiebrudalta, még ellenségeire is nagy hatást gyakorolt. „Egy hónap alatt kiverem őket” — mondotta Kemál — és a határidő le sem telt, a mindennél és mindenkinél jobban utált és gyűlölt görögöknek hírmondója sem maradt Kis-Ázsiában.

Általában el lehet mondani, hogy a törökség beletörődött a kemáli érába és a nagy nemzeti szerencsétlenségek után a lomtárba tette színes külsőségeit a meddő ideológiával együtt. Nincsen már szultán, megszűnt a kalifátus is, de valakinek csak kell engedelmeskedni. Az új gazda pedig azt parancsolta, hogy át kell öltözni európaivá, a török szó nélkül átöltözött. Mikor ki kellett verni a görögöt, a négy évig háborúskodott török ezt is megtette szó nélkül. Legutóbb le kellett va-

Nyomozóink.

Írta: SZLADEK BARNA ny. százados.

(Hetedik közlemény.)

Amikor beléptem a budapesti nyomozó alosztály nyilvántartó helyiségébe s tájékozódni akartam a nyilvántartás rendszere és tartalma felől, úgy láttam, hogy túlkomplikált, szövevényes és érthetetlen az egész és — őszintén szólva — az volt az első gondolatom, hogy ezt ugyan sokkal egyszerűbben is meg lehetett volna csinálni. Az osztályok, alosztályok, csoportok, alcsoportok, nagy- és kisbetűk, római és arabsszámok s az érthetetlen képletek valahogyan feleslegesen látszottak s nem bírtam nyitni, miért kell azt a derék, becsületes jó magyar nevet: Kovács, úgy írni, hogy: Cofc, a Pétert meg, hogy: Badr. Már-már azt hittem, hogy megtaláltam a nyomozó alosztályokban azt, amit jó magyar szokás szerint végre lekritizálhatok, amikor mellém szegődött az egyik nyilvántartó tiszthelyettes és elmondotta az egész rendszer alapelveit. Minél inkább hatoltunk bele a nyilvántartás részleteibe, annál tisztábban és világosabban bontakozott ki előttem a szövevények és összefüggések mesteri láncolata, amely lehetővé teszi, hogy a nyilvántartó behunyt szemmel nyul a fiók után, amelyikből a keresett utazóbőrönd lapját kihúzza, félperc alatt pedig a különböző fiókokból újabb hat lapot szed össze, amelyek mind a bőrönddel kapcsolatos személyekre és eseményekre vonatkoznak. Újabb fél perc, már az ügy iratai is a telefonáló tiszthelyettes kezében vannak, aki máris diktálja az adatokat a tudakozó őrsnek, amelyik egy háromperces beszélgetés keretében meg is várhatta a választ arra a négyéves ügyre, amelyik iránt érdeklődött.

karni a szép cifra betűket a falakról, a boltokról, meg kellett tanulni a latin betűket; a török levakarta a levakarandókat és megtanulta a megtanulandókat, mert a török kitűnően tud engedelmeskedni. Erre a szép nemzeti erényre, a fegyelemre, mindig lehet építeni.

Ennek a ténynek a jelentősége pedig sokkal nagyobb az emberiség történetében, mint volt annak, hogy a török elfoglalta Konstantinápolyt. A nyugati civilizáció átvétele máris nagy hatással van a mohamedán világra; elég, ha Egyiptomra és Afganisztán válságára gondolunk. A nyugati hatalmak nemsokára meg fogják tudni, ha még nem tudnák, hogy a félvállról kezelt Kelet, különösen Törökország, a saját fegyvereikkel fog velük szembefordulni. Az ébredő Kelet máris nagy eredményeket könyvelhet el, nemcsak a belső, gazdasági és szociális reformok terén, hanem európai vonatkozásokban is. A nyugati országok máris kénytelenek voltak feladni a Törökországban, Perzsiában, Egyiptomban azelőtt élvezett különféle előjogaikat, mint amilyenek a kapitulációk, a konzuli bírások és a különféle, kicsikart gazdasági természetű szerződések voltak. A tűz és víz, a Kelet és a Nyugat közötti évezredes választófal kezd lassan leomolni; ez pedig nem holmi protektorátusok és népszövetségi mandátumok nagyképű partfogásának és farizeusi atyáskodásnak a következménye, hanem annak a felismerése, hogy a nemzeti létért való harc eredményes folytatása csak a fenntartás nélküli asszimiláció útján lehetséges. Mi turisták, persze, a magunk szempontjából csak sajnálhatjuk, hogy mindez így van, mert a színes, romantikus Kelet utáni vágyódásunkat még Kis-Ázsiában sem elégíthetjük ki s tovább kell vándorolnunk Szíria felé.

A nyomozó alosztályok nyilvántartási rendszerét speciálisan a magyar csendőrség számára alkotta meg a nyomozó utasítás több nagy külföldi kartotéknyilvántartási rendszerének tanulmányozása után. Főelőnye, hogy minden pillanatnyi gyorsasággal fel lehet benne találni s hogy ugyanarra a személyre, tárgyra vagy ügyre vonatkozóan akárhányféle adatot, illetve nyilvántartó lapot el lehet benne helyezni, szükség esetén pedig félperc alatt valamennyit egymás mellé lehet állítani. A nyilvántartólapok száma egyáltalán nem befolyásolja az egész nyilvántartás áttekinthetőségét és gyors kezelhetőségét: fiókok kérdése az egész. Az egész nyilvántartás ma is éppen olyan könnyen kezelhető és világosan áttekinthető, mint amikor felfektették, pedig a nyilvántartólapok száma ma már közel jár a kétszázezerhez.

Természetes, hogy a nyilvántartóknak külön tanfolyamot kellett végezniök és vizsgát tenniök, mielőtt munkájukhoz láttak. Nem vizsgázott nyilvántartót csak felügyelet mellett engednek a nyilvántartóba, mert félóra alatt olyan zűrzavart csinálhat, hogy ember legyen, aki rendbehozza. Az a nyilvántartólap ugyanis, mely nem kerül pontosan a maga helyére, örökre elveszett, legfeljebb valamikor évek múlva kerülhet elő véletlenül. De mert azért még a legnagyobb elővigyázat mellett is megtörténhetik, hogy egyik-másik lap nem kerül pontosan a maga helyére, a nyilvántartók kötelesek olyankor, amikor ráérnek az egy-egy fiókban levő összes lapokat átnézni és ellenőrizni, hogy nem csúszott-e be idegen lap azok közé. Az ilyen revízió napját reáírják a fiókra. A fiókok száma szerint körülbelül félévenként egyszer mindenik fiók ellenőrzés alá kerül.

Arra, hogy a nyomozó alosztályok nyilvántartását teljes részletességgel és szakszerűséggel ismertessem, nem vállalkozhatom. De nincs is szükség erre, mert a Nyomozó Utasítás olyan világos és részletes útbaigazítást ad, hogy aki azt figyelmesen áttanulmányozza (egyszeri átolvasás persze kevés), egy-kettőre tisztába jön az egész rendszerrel. Azért én itt a rendelkezésemre álló helyhez és türelemhez képest legfeljebb csak annyit kísérelhetek meg, hogy nagy vonásokban vázolom a mi nyilvántartásunk lényegét.

Melyek azok az adatok, amelyekre egy nyomozó csendőrnek nyomozás közben szüksége lehet? Ez volt az első kérdés akkor, amikor annak eldöntéséről volt szó, hogy mit tartalmazzon a csendőr nyomozó alosztály nyilvántartása. Nos, tehát, a csendőrnek szüksége lehet:

1. egy bizonyos *személyre*, akit az általa nyomozott bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsít vagy gyanúsíthat. Erre akkor van szükség, amikor a csendőr ismeri az elkövetett bűncselekményt, de személy szerint vagy névszerint nem tudja, hogy ki követte vagy követhette azt el;

2. adatokra, hogy a legutóbbi időben vagy egy bizonyos időközben hol követtek el egy bizonyos fajta *bűncselekményt* vagy egyáltalában bűncselekményt. Erre az adatra akkor van szükség, amikor van gyanúsított, de nem lehet megállapítani, hogy mikor, hol és milyen bűncselekményeket követett vagy követhetett el és végül

3. adatra, hogy a nyomozás alkalmával előtalált *tárgy* (bűnjel) mikor és hol veszett vagy vesztethetett el, azaz milyen bűncselekménnyel állhat összefüggésben?

Egészen leegyszerűsítve tehát, erre a három adatra lehet a csendőrnek nyomozás körében szüksége. Ennek a háromirányú szükségletnek megfelelően tehát a nyomozó alosztályok nyilvántartása is három úgynevezett főcsoportra oszlik és pedig:

1. *személyek*,

2. bűncselekmények és

3. tárgyak

nyilvántartására. (Van ugyan a nyilvántartásnak negyedik főcsoportja is, az úgynevezett segédadatok nyilvántartása, de ezzel most nem komplikálom a dolgot, mert az ebben foglalt adatokra — az országos vásárok nyilvántartása kivételével — inkább csak maguknak a nyomozó alosztályoknak van szükségük.)

Vegyük most már sorra ezeket a nyilvántartásokat.

A személyek nyilvántartásába a nyilvánított egyén mindenekelőtt névszerint kerül bele. A nevét ráírják a lapra, rendesen, de már a sorolása nem rendes betűrend, hanem úgynevezett fonetikus betűrend szerint történik. A fonetikus betűrend biztosítja, hogy ugyanaz a név mindig ugyanabba a fiókba kerül és pedig akkor is, ha például helytelenül van leírva vagy telefonon rosszul értette, aki felvette. A fonetikus betűrend helyes alkalmazása s különösen az úgynevezett képlekezés, nagy gyakorlatot igényel.

A nyilvántartásba vett egyénről tehát a bejelentés vagy körözés adatai alapján legelőször a névszerinti nyilvántartó-lapot állítják ki, amely belekerül a névszerinti nyilvántartásnak megfelelő betűvel megjelölt fiókjába. Ezzel azonban a személyi nyilvántartás nincs elintézve. Második lapot is kap a nyilvántartott, de ezen most már nem a név, hanem a foglalkozás a címszó, mert ezt a lapot már az illető foglalkozása szerint sorolják. A harmadik lap címszava (főadata) a különös ismertetőjel, a negyediké — ha például az illető szokásos büntetett — a bűncselekmény, amelyet rendszerint el szokott követni, az ötödiké a mód, ahogy elköveti stb. Egyszóval ugyanarról az egyénről egyedül csak a személyi nyilvántartás számára három, négy, öt sőt több nyilvántartó-lapot is kiállítanak. Egyébként a személyi nyilvántartásnak hét osztálya van: Név, foglalkozás, különös ismertetőjel, kémgyanu, eltűnt, ismeretlen feltalált és szokásos büntetett.

A második főcsoport a kiderítetlen bűncselekményeké. Itt nyilvántartanak minden súlyosabb bűncselekményt, bárhol történt is, amelynek a tettesét nem sikerült megállapítani. A bűncselekmények nagyjában a törvényes minősítésük szerint vannak csoportosítva, de mert a nyomozás alkalmával (főleg, ha az eset kiderítetlenül maradt), nem mindig lehet a cselekmény minősítését megállapítani, a csoportosítás a bűncselekmény tettese, sértettje, tárgya, színhelye és elkövetési módja szerint is lehetséges. Természetes, hogy a nyomozó alosztály nem tart nyilván minden jelentéktelen bűncselekményt; a Nyomozó Utasítás meghatározza azokat a bűncselekményeket — vagyon elleni bűncselekménynél értékhatar szerint —, amelyeket nyilván kell tartani.

A harmadik főcsoport a tárgynyilvántartás. Idekerül minden elveszett vagy megtalált bűnjel. Ennek a főcsoportnak 21 alcsoportja van, a tárgyak mineműsége, anyaga és rendeltetése szerint való elrendezésben.

Annak szemléltetésére, hogy miként történik a bejelentett adatok nyilvántartásba vétele, legjobb lesz talán egy konkrét esetet venni példának. Tegyük fel, hogy a sarkadi őrs a következőket jelenti a debreceni nyomozó alosztálynak: „Folyó hó 12-ről 13-ra menő éjjelen Sarkad községben ismeretlen tettesek kiásták a Sarkadi Takarékpénztár épületének falát s a páncélszekrényt valószínűleg hegesztő transzformátorral megfúrva elvitték: 18.472 pengő készpénzt, ebből körülbelül 2—3000 pengő százpengős, a többi húsz- és tízpengős bankjegy, továbbá egy duplafedelű aranyórát D. V. monogrammal. Az egyik százpengős felső jobbsarkába írónnal kis 9400 számjegy van

írva. Gyanúsítva: Kovács János sarkadi illetőségű, 28 éves volt géplakatossegéd, jelenleg ügynök, feltűnően magas, hajlotthátú, bal hüvelykujja hiányzik, nagy ezüst, úgynevezett páncél óralánca és azon zöldre zománcozott négylevelű lóhere függője van. Egyéb adata ismeretlen. A másik gyanúsított valószínűleg házaló, de színésznek is mondja magát, 38—40 éves, középtermetű, zömök, vöröshajú, himlőhelyes arcú, legutóbb csizmában, pepita lovaglónadrágban, sötétbarna sportsapkában látták. Bal keze fejére valami tetoválva van. Egyéb adata ismeretlen. Tettesek a helyszínen hagytak egy régi, megsárgult sima alpaka-dohányszelencét és egy fehérszínű, kékszegélyű pamutvászon-zsebkendőt, amelyben tolltörélsből származó lila tintafoltok vannak.”

Igy szól a jelentés, amelyet a nyilvántartónak nyilvántartásba kell vennie. Első teendője, hogy megállapítja, mit fog a jelentés szövegéből nyilvántartásba venni. Természetesen csak olyan jellegzetes vagy maradandó dolgokat, amelyeknek felismerése vagy amelyekről valakinek a felismerése később is lehetséges lehet. A szövegre tehát felteszi a jelzéseket, hogy melyik főcsoport, osztály vagy alosztály számára fog az illető adatról nyilvántartó-lapot felfektetni. Így (a lapok jelzését a szöveg megfelelő adata után zárójelben tüntetem fel):

„Folyó hó 12-ről 13-ra menő éjjelen Sarkad községben ismeretlen tettesek kiásták (G VIII 3—c 2) a Sarkadi Takarékpénztár épületének falát s a páncélszekrényt valószínűleg hegesztő transzformátorral megfúrva (H VIII 3—c 3 és G VIII 3—c 4) elvitték: 18.472 pengő készpénzt, ebből körülbelül 2—3000 P százpengős, a többi húsz- és tízpengős bankjegy, továbbá egy duplafedelű aranyórát D. V. monogrammal (J VIII 3). Az egyik százpengős felső jobbsarkában írónnal kis 9400 számjegy van írva (J XVII 1—a). Gyanúsítva: Kovács János (A és G VIII 3—d 12) sarkadi illetőségű 28 éves volt géplakatossegéd (B 19) jelenleg ügynök (B 18) feltűnően magas (C I 1), hajlotthátú (C I 2) bal hüvelykujja hiányzik (C V 6) nagy ezüst, úgynevezett páncél óralánca (J I 6) és azon zöldre zománcozott négylevelű lóhere függője (J VIII 6) van, egyéb adata ismeretlen. A másik gyanúsított valószínűleg házaló (B 9), de színésznek (B 17) is mondja magát 38—40 éves, középtermetű, zömök, vöröshajú, himlőhelyes arcú (C II 2), legutóbb csizmában, pepita lovaglónadrágban (J XVIII 8), sötétbarna sportsapkában látták. Bal keze fejére valami tetoválva van (C V 4 és C VII tetoválás). Egyéb adata ismeretlen. Tettesek a helyszínen hagytak egy régi, megsárgult sima alpaka-dohányszelencét és egy fehérszínű, kékszegélyű pamutvászon-zsebkendőt, amelyben tolltörélsből származó lila tintafoltok vannak (J VIII 6.)”

Íme tehát, erről az egyetlen bejelentésről, a nyomozó alosztálynak huszonegy nyilvántartó-lapot kell kiállítania. És mindenik lap egyformán fontos, mert nem lehet tudni, hogy vajjon az ellopott órát fogják-e először megtalálni valakinél, vagy pedig a 9400-as számjeggyel megjelölt százpengőst, esetleg a Kovács János magas termete és hajlott háta is feltűnhetik valahol egy csendőrnök; megtörténhetik, hogy a másik gyanúsítottat csavargás miatt elővezeti egy másik őrs, de még a nevét sem fogja tudni, s így csak a bal keze fejezén levő tetoválás lesz az a támpont, aminek az alapján a személyazonosságát és a sarkadi betörésben való részességét az alosztálynak meg kell majd állapítania: egyszóval, a nyilvántartásnak minden eshetőségre számítva, minél részletesebbnek kell lennie, hogy a szökésben levő gyanúsítottat minél több adatánál fogva tartsa a kezében. S most mindaddig, amíg az eset ki nem

derül, tehát akár tíz évig is, a sarkadi kasszaúrás nem megy feledésbe, nem kerül le a napirendről. Akármelyik őrsnek két perc alatt kezébe adja a fonalat a nyomozó alosztály.

A nyilvántartásnak olyan a rendszere, hogy ez a huzsonegy lap mind kapcsolatos egymással. Ha tehát a tetteket elfogják, akkor az alosztálynak nemcsak a két tettesre vonatkozó lapot, hanem az órára, a százpengőre, a kiderítetlen betörésre stb., stb. vonatkozó összes lapokat ki kell tudnia emelni, mert különben — mint mondani szokták — az eset „beleszakad” a nyilvántartásba és zavart okoz.

Akit érdekel, állapítsa meg a Nyut. alapján, hogy helyesen fektette-e fel az én fenti példában szereplő nyilvántartó a lapokat s miért van az, hogy egyes adatokat felvett, egyeseket pedig figyelmen kívül hagyott. Szórakozunk ezzel az ellenőrzéssel és megtanuljuk a nyilvántartást is.

A nyilvántartóknak természetesen a legnagyobb figyelemmel és nagy pontossággal kell dolgozniuk. Semmi esetre sem szabad előfordulnia annak, hogy valamelyik nyilvántartó lapra helytelen adatokat írjanak, a különböző tételek adatait összecseréljék stb., mert ez helytelen felvilágosítást, tehát zavarokat eredményezhet. Fontos követelmény továbbá az is, hogy a nyilvántartólapokat mindig szabatos, könnyen olvasható írással töltsék ki, nehogy szükség esetén percekkel kelljen eltölteni olvashatatlan firkálások kibetűzésével. Egyszóval a nyilvántartásnak is olyannak kell lennie, mint minden csendőrmunkának: pontosnak, rendesnek, csinosnak. A nyilvántartók kötelesek az általuk kitöltött lapokra a névbélyegzőjüket reáütni, hogy később is, akármikor meg lehessen állapítani annak a nevét, aki a lap helyes kitöltéséért felelős. A nyomozó alosztály tisztjei a nyilvántartást havonként ellenőrzik úgy, hogy az ellenőrzött tételekre vonatkozó összes lapokat kiemelik és azok tartalmát az ügynevezett alapadat segítségével, teljes aprólékosan ellenőrzik. Ha a nyilvántartó hibát követett el, vagy ha a lapot nem a kellő gondossággal állította ki, az ellenőrző tiszt, illetve a szemlélő előjáró ezt az ellenőrzési könyvbe a felelős nyilvántartó nevének megnevezése mellett bevezeti. Világos, hogy az ilyen hátrányos észrevételek az illető nyilvántartónak nem válnak nagy hasznára. Az ellenőrzési könyv azonban nemcsak a kifogások vagy az észrevételek, hanem a dícséret bejegyzésére is szolgál, vagyis tájékoztatást nyújt, hogy ki a jó nyilvántartó és ki nem az.

Hogy most így megismertük a nyilvántartás lényegét, tegyük fel a kérdést: mit kérdezhet az őrs a nyomozó alosztály nyilvántartásától.

Röviden válaszolva: mindent. Inkább többet, mint kevesebbet. A nyomozó alosztályok nyilvántartása ma már olyan terjedelmes, hogy nem hiszem, lenne kérdés, amelyre választ adni ne tudnának. Lehet, hogy csak nemleges választ, de sokszor az is döntő fontosságú. Mégis hogy a csendőrségi nyilvántartások igénybevételeinek lehetőségeiről és kilitásairól általános tájékoztatást nyújtsak, megemlítem, hogy ha pl. olyan egyénről van szó, akinek a neve ismeretes, akkor az illetőt mindenekelőtt a nyomozókulcsban kell megnézni, hogy nincsen-e körözve vagy nyomozva. Ha sem körözve, sem pedig nyomozva nincsen, akkor — ha másként nem gyanus — útjára bocsátjuk. Megtörténhetik azonban, hogy az illető, bár körözve, nyomozva nincsen, mégis gyanusnak tűnik fel. Ilyenkor tudakozólapot állítunk ki róla és azt beküldjük a nyomozó alosztálynak. Mert ha nincs benne a nyo-

mozókulcsban, még mindig benne lehet a gyanus egyének vagy a szokásos büntetések nyilvántartásában.

Ha az a gyanunk, hogy az igazoltatott vagy elővezetett egyén hamis nevet mondott, akkor megint csak a nyomozó alosztályhoz fordulunk. Ilyenkor igyekezni kell az illetőről minél több különös ismertetőjelet stb. bejelenteni s ha büntetendő cselekménnyel is gyanúsítva van, azt is részletesen jelteni kell. Minél több adatot jelentünk, annál könnyebben reájön a nyomozó alosztály az illető személyazonosságára. Sőt, ha az igazoltatott vagy elővezetett gyanus egyén nevét egyáltalán nem ismerjük is, akkor is forduljunk csak egész bátran a nyomozó alosztályhoz, mert ha a nyilvántartásban egyáltalában szerepel az illető, akkor már egykét jellegzetesebb különös ismertetőjeleről is megmondhatják, hogy kicsoda. Ha újjnyomatlapot küldünk be róla, annál jobb, annál könnyebb a keresése.

Ha az őrskörletünkben bűncselekményt követtek el és nem tudjuk, hogy ki lehet a tettes, a nyomozó alosztálytól kérdezzük meg, hogy hol és mikor követtek el még hasonló bűncselekményeket. A véghezvitel azonos módja majdnem mindig azonos tettesre enged következtetni. Ha egy elfogott vagy elővezetett egyénnél olyan tárgyat találunk, amelyre kétségünk van, hogy jogosan jutott-e a birtokába; megint csak intézzünk kérdést a nyomozó alosztályhoz. Egyszóval: bármit akarunk tudni a közbiztonsággal kapcsolatban, csak egy tudakozólapba vagy egy szolgálati jegybe kerül s azonnal gyors, pontos és lelkiismeretes felvilágosítást kapunk mindenre.

Természetes, hogy amit én itt a nyilvántartásról elmondottam, az a lehető legjobban leegyszerűsített tartalma az egésznek; a valóságban természetesen sokkal bonyolultabb és komplikáltabb az egész, de ha ennyit fog tudni róla minden csendőr, amennyit elmondottam, bőségesen elég lesz.

Ha végignézzük: mint viszi szét a posta a tudakozólapok százait naponta az őrsökre, ha végighallgatjuk a mindegyre csengető távbeszélőn adott gyors felvilágosításokat s látjuk a külörsbéli nyomozó járőröket, amelyek egymásnak adják a kilincset a nyomozó alosztálynál, igazán és őszintén át tudjuk érezni az őrsöknek azt a régebbi nehéz helyzetét, amikor mindezek helyett egy „Nyomozott egyének, állatok és tárgyak jegyzéké”-vel meg egy jegyzékkönyvecskével kellett beérniük.

*

Nehéz lenne eldönteni, hogy nyomozó alakulataink intézményei közül melyik a legszerecsébb s melyikre volt a csendőrségnek, jobban mondva a közbiztonságnak nagyobbszüksége. De ha ezeket az intézményeket rangsorba lehetne sorolni, a *Nyomozati Értesítőt* és a *nyomozókulcsot* a legelső közé helyezném.

A nyilvántartásnál említettem, hogy a csendőrség közbiztonsági szolgálatának legnagyobb hibája az összefüggés nélkül való szétagoltság volt. Az egyik őrs nem tudta, mit csinál a másik s hogy mi minden történik a saját őrskörletén kívül. Az őrsök között hiányzó összeköttetést az alosztályok nyilvántartása volt hivatva megteremteni.

Ez azonban nem elég. Nem pedig elsősorban azért, mert a nyilvántartás csak akkor ad felvilágosítást, ha kérdezik. Ha az őrsnek egy bűnseettel, elfogott vagy őrizetbe vett gyanúsítottal kapcsolatban adataira, felvilágosításra stb. van szüksége, a nyilvántartásból percek alatt megkaphatja. Igen ám, de a közbiztonságnak nap-nap mellett előforduló, számtalan olyan eseménye van, amiről minden őrsnek minél gyorsabban és minél rendszeresebben kérdés nélkül is tudomást kell szereznie. Az általa kért fel-

világosítás és útbaigazítás mellett szüksége van még egy állandóan és kifogástalanul működő, automatikus csendőrségi hírszolgálatra is.

Ez az automatikus hírszolgálat mindenekelőtt a csendőrség működési területén előfordult kiderítetlen bűncselekményekre, megszökött gyanúsítottakra, talált vagy keresett bűnjelekre stb. kell, hogy kiterjedjen, mert ezekből tevődik össze közbiztonsági szolgálatunk zöme és lényege. Ha az egyik örskörletben betöréses lopás történik, nem lenne elég, hogy az örs az esetet a nyomozó alosztályhoz nyilvántartás végett bejelentse, az alosztály pedig várja, hogy melyik örs fog majd az ügy iránt érdeklődni, hanem az esetet az elveszett bűnjelek tüzetes leírásával mielőbb tudomására kell hozni az ország valamennyi örsének, mert nem lehet tudni, hol bukkan fel a gyanúsított vagy kerül meg a bűnjelek egyik-másika. Vagy ha valahol elővezetnek egy csavargót, akinél gyanús tárgyat talál a járőr, nem elég az illetőt nyilvántartásba venni s várni, hogy valamelyik örs majd csak keresni fogja, hanem rögtön tudomására kell adni minden örsnek, hogy X. Y. itt és itt el van fogva, ezt és ezt találtuk nála, nem követett-e el valahol bűncselekményt s a nála talált tárgyak nem bűncselekménnyel kapcsolatosan vesztek-e el?

Alig jelenik meg ilyen közlemény, amelynek valamiféle eredménye ne lenne. De csak egy esetben, ha t. i. az értesítés elég gyorsan jut valamennyi örs tudomására. „Gyorsaság” alatt legfeljebb egy-két napot értek. Közismert dolog ugyanis, hogy a büntetést addig legkönnyebben elfogni, amíg menekül s amíg bizonytalan, hogy hol fog elrejtőzni, amíg a bűnjeleket nem értékesítette, zálogba nem tette stb. Ha mindez már megtörtént, ha a gyanúsított, ideiglenesen legalább, elhelyezkedett s a bűnjeleket biztonságba helyezte, már sokkal kisebb a valószínűsége annak, hogy kézrekerül, főleg, ha jól felfogott érdekéből maga is vigyáz, hogy a jelenléte minél kisebb feltűnést okozzon.

(Folytatjuk.)

Lovak szoktatása a lövéshez.

Írta: MÁTEFFY ISTVÁN százados.

A lovaslegénység ismétlőpisztollyal is fel lévén szerelve, adott esetben csaknem mindig ezt a fegyvert használja, ha lóháton van szolgálatba vezényelve. A Szut. 302. pont 2. bekezdése pedig elő is írja, hogy a szolgálatilag fellépő csendőr oly esetekben, amikor ezt az utasítás előírja, vagy ha különös elővigyázat szükséges „a pisztolyt ragadja meg”, hogy minden ellentállást megelőzhessen és hogy a fegyverhasználatra minden pillanatban készen álljon.

A lovascsendőrt kiképzése folyamán az ismétlőpisztollyal való lövészetben és az azzal való bánásban is kiképzik. Eredményes fegyverhasználat azonban csak akkor lesz elérhető, ha a lova is idomítva van arra, hogy a lövést nyugodtan állja.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a lovaink közül ritka az, amely a lövést teljesen nyugodtan állja, a lóháton tartott pisztolylövészet eredménye pedig a közepesen aluli. Ennek csaknem mindig az az oka, hogy a lovak nyugtalanok, ágaskodnak, kitörnek, ami a nyugodt célzást és lövést lehetetlenné teszi. Amellett a ló folytonos szemmeltartása és nyugtalan viselkedésének megfékezése rövidesen kifárasztja a lovat.

Hogyan szoktassuk tehát a lovakat a lövéshez? Erre óhajtok egy kis útmutatást adni.

A pótlóidomítóból kikerült lovak csaknem százszázalékig nyugodtan állják a lövést, jöllehet mind fiatal ló. Ez azt igazolja, hogy rendszeres munkával, szoktatással

igenis, minden ló ránevelhető a lövésnél való nyugodt állásra. Az is bizonyos, hogy az örsökön lévő lovak közül az öregebbek a nyugtalanabbak, ami azt bizonyítja, hogy ott romlanak el.

A lovaknak a lövéshez való szoktatásához évenként és fejenként 50 darab töltény van kiadva az örsöknek. Ez elegendő is ahhoz, hogy türelemmel, nyugalommal és főleg jó bánásmóddal minden lovat hozzászoktassunk a lövéshez, illetve, hogy a már hozzászoktatott lovat ebben meg is tartsuk.

Hogyan szoktassuk a lovat?

A lovak egy része nemcsak a lövéstől, de már a felállított célalakoktól is fél. Ezt a félelmet a szokatlanság idézi elő. A ló keveset látja a célalakokat — rendszeren csak céllövészethez — nem akar közel menni, nyugtalan, ugrál, ágaskodik, kitör. Szoktassuk tehát ehhez a lovakat. Olyankor, amidőn lövéshez szoktatni akarunk, állítsuk fel a célalakokat is, lovagoltassuk egyenként a lovakat az előírt 25 lépésre a célalakokhoz és ekkor adjunk le egy lövést. Ha a ló nyugodtan állt, veregessük meg, adjunk neki egy marék zabot. Fontos az, hogy türelemmel s mint derék, lószertő katonához illik, jó bánásmóddal és ne durván akarjuk a ló félelmét, nyugtalanságát megtörni, mert durvasággal rendszerint az ellenkezőjét érjük el; a ló most már attól is fél, hogy büntetésben lesz része.

Vigyük ki a lovardába olyankor is a célalakokat, midőn nem szoktatunk lövéshez, csak azért, hogy a lovak azokat teljesen megszokják.

Lesz olyan ló is, amelyik a célalakokat teljesen megszokva, azoktól most már nem fog félni, ellenben megjegyzi magának azt, hogy amikor a célalakhoz ért és megállt, lövés következett. Ezért a szoktatásnál, amikor a ló a célalakhoz ért, ne lőjünk minden esetben, hanem egyszer-kétszer lövés nélkül, azután lövéssel, majd újra lövés nélkül vigyünk oda.

Sohasem szabad a lovat odavezetni s így kényszeríteni, hanem mindig a lovasa lovagoljon oda vele. Ha másképpen nem megy, olyan lóval kísértessük, amelyik már teljesen nyugodt. A mi lovaink igen egymáshoz vannak szokva s ha a másik nyugodtságát látja, ő is nyugodt lesz. Ilyképen kitörni sem tud a másik lótól. Itt arra kell ügyelnünk, hogy ha a ló igen nyugtalan, a másik ló lábát le ne tiporja. Ha azután már nyugodtabb, a célalakokhoz való lovaglás közben a másik lóval lassan maradjunk le, így azután végeredményben odavisszük egyedül is s már nem fog félni.

A pisztolylövés utolsó gyakorlata a lóhátról való lövés. Igen jó szoktatás, ha a szárnyparancsnok a céllövészeti tartásakor a gyalog-lövésnél a lovakat közelben tartja s azok a lövést hallják. Lépésben lovagolva, mintegy járattják a lovakat, s az éppen gyalog lövő csendőr lovat az egyik lovas vezeti. Ilyenkor megvan a mód, hogy a lovak — míg minden csendőr a gyalog végzendő lövéseket leadja — azt teljesen megszokják s ha a lóháton végzendő utolsó gyakorlatra kerül a sor, már nyugodtabban fognak állni.

A csendőr szolgálatba mindig töltött, de biztosított pisztollyal indul. Ezt tartsuk be a céllövészethet is s ne a lóra ülve töltünk s adjuk fel a töltényt, mert az ezzel jározaj a lovat idegessé teszi.

Ahogy az embernek kellemetlen, ha a füle mellett lőnek, ugyanígy van ez a lónál is. Tehát állítsuk a lovat az előírt módon oldalt, hogy a lövés, illetve a légnyomás ne bántsa a fülét. Ha a ló a lövés után megugrott, nyugtalan,

KI TUDJA?

Mi az okkultizmus?

ágaskodik, a lovas a pisztolyt jobbkezelével tartsa fel, lovagoljon egy nagy kört s újra vigye oda lovát a célalakhhoz. Ugyeljen arra is, hogy a pisztolyt tartó jobbkezelével oda ne kapjon a szárákhoz, mert megtörtént, hogy ily esetben a pisztoly elsült s a csendőr a lovát megsebesítette. Ez a ló azután éveken keresztül tartó fáradságos munkával volt csak újra hozzászoktatható a lövéshez, mert ösztönösen félt attól. Ha újra odavittük a lovát, állítsuk megint s úgy lőjünk. Nyugtassuk állandóan, ne veszítsük türelmünket s ha kell, ismételjük meg az előbbieket annyi-szor, míg a ló megnyugszik, s áll.

Fontos az is, hogy a pisztolyok kifogástalanul működjenek. Sajnos, a rendszeresített pisztolynál igen gyakori az akadály. Ennek azonban nagy részben elejét vehetjük az alapos karbantartással. Tehát céllovészeti előtt is különös gonddal hozzuk rendbe pisztolyunkat. A legtöbb pisztolynál a vonórúd görbült s ha ezt fegyvermesterrel nem hoztatjuk rendbe, vagy a pisztolyt ki nem cseréljük, a pisztoly minden egyes lövésnél felakad s ha ezt a ló hátán igazgatjuk, a lovát tesszük idegessé.

Ha a ló másképpen nem megy a célalakhhoz, itt is egy nyugodt lóval lovagoltassuk együtt a célalakhhoz a már előbb leírtak szerint.

Fontos az is, hogy a ló mindig kézben legyen. Ez alatt azt értem, hogy a lovas akarátát rá tudja kényszeríteni a lóra, s az ne azt csinálja amit akar, hanem, hogy a lovas a ló nagyfokú türelmetlensége esetén se veszítse el a fejét és a kedvét.

Mai helyzetünkben a pisztollyal való lövésnél is a taktikaként kellett szem előtt tartani; az évi pisztolytöltényszabát is igen csekély számban lett megállapítva. Kíváncsinos lenne minden esetre, hogy többet és többször lőhessünk lóhátról pisztollyal, mert ez tenné lehetővé a lovak teljes megszoktatását. Egyelőre azonban az is eleget lenné, ha a jelenleg előírt 4 lögyakorlat közül legalább hármat lőnének lóhátról s csak egyet gyalog, mert a tapasztalat azt igazolja, hogy a gyalog való pisztolylovészeti jók az eredmények. A lóhátról való lövészet eredménye azonban gyenge, már pedig a lovascsendőrnek inkább erre van szüksége.

Korunk haladásának hatása a bűnözésre.*

írta: Dr. PRESZLY LÓRÁND alezredes.

Nincs hatalmasabb erő a földön, mint az emberi kultúra. Még a fizikai akadályok sziklafalain is keresztül tör és utat robbant magának a lélek örök értékei számára. A kultúrán nem győzedelmeskedhetik a nyers fizikai erő. A kultúrát senkitől sem lehet erőszakkal elvenni. Inkább csak elsohódhat. Ha elsohód, az egyben lelkiválságot is jelent és jelenti a néplelek sorvadását is. Ha pedig a néplelek sorvad el, az már nem mást mutat, mint azt, hogy maga a társadalom, de az állam élettereje is veszendőben van.

Úgy az állam, mint a társadalom szervezetét ellenállóvá és teherbíróvá kultúrája teszi, amely mindkettő erőforrásainak mintegy természetes táplálója. Ha élet-erős valamely állam vagy nép kultúrája, akkor maga az állam és a nép is életképes, erkölcsi kötelekekben szilárd és egyben fejlődésre érett.

Említettük, hogy a kultúrát erőszakkal elvenni nem lehet. De mégis igen könnyen elveszíthetni, mert a kul-

túra nem olyan, mint a gránittömb, amely a legnagyobb forróságban és a csontfagyasztó hidegben is állagában változatlanul fennmarad és képes dacolni minden idők viszontagságaival. A kultúra inkább olyan, mint a hó, amely ragyog és csillog, de gyorsan el is olvad és összezsugorodik, különösen, ha általános elszegényedés s az ezzel járó erkölcsi hanyatlás áramlata, mint sorvasztószél verdesi. „A kultúra nem olyan kincs, amelyet egyszerű, pusztá örzéssel meg lehetne tartani. A kultúrát minden egyes nemzedéknek újból és újból kell kivívnia”, még pedig élniakarásának hatalmas, rendkívüli erőfeszítésével.

A kultúra nem más, mint haladás és művelődés, szellemi és erkölcsi erőben való gyarapodás. A fejlődő kultúra lendület, élniakarás és élnitűdés.

A fejlődő kultúra nemesítő hatását például szembe-szökően látjuk magyar népünk ősi, keleties lobogású, zabolátlan és lobbanékony természetének lehiggadásán. Akármerre tekintünk, megállapíthatjuk, hogy „az Alföld síkjától kezdve a hegyek között eldugott kis falvakig... az atavisztikus népszokások lassanként szintén simulnak és szelidülnek. De nyomon követhetjük a kultúra kinövésének káros hatásait is, amelyek a forgalmi élet erősödő lüktetésével már a falvakban is megfigyelhetők s azután fokozódó erővel terjednek a városiasabb községekben, a nagy városoknak buján tenyészítő bűnfertőjéig”, amelyeknek elkülönítése és ragálymentessé tétele az állam és társadalom részéről úgyszólván lehetetlen.

A kultúra azonban — mint haladás — a félművelt vagy a művelődésre még éretlen népek és emberek kezében veszedelmes fegyver is, mert vívmányait előszeretettel állítják és könnyen állíthatják nemtelen céljaik szolgálatába s azok segítségével — különösen a közbiztonság terén — egyenesen romboló munkát végeznek. Hogy csak egy példát említsünk, senki által kétségbe nem vont tény, hogy a technika haladása előnyösen hat és tökéletesíti az emberi művelődést; de azt is elismeri mindenki, hogy a technika vívmányai beállíthatók és be is állíthatnak a bűnözés szolgálatába, amiből tehát felállítható az az igazság, hogy a technika a bűnözés technikáját is fejleszti. Kétségtelen jele és letagadhatatlan bizonyítéka a haladásnak az, hogy korunk bűnös embere gonosztevéseinek céljaira igénybe veszi és felhasználja a technika legújabb vívmányait. A kor haladásával halad a bűnözés technikája is. Ma már nem rendkívüli, nem meglepő, hanem hétköznapi eset, hogy bűncselekmények repülőgépeken, automobilon vagy azok felhasználásával követnek el. Nem meglepő, hogy a páncélszekrények a legfinomabb műszerek igénybevételével és villamos áram segítségével nyitnának fel.

A művelődéstől, a kor minden irányban való nemes fejlődésétől azt kellene reménylenünk, hogy a gonoszítottak száma — a kultúra haladásával — csökken és a kultúra útján csak az indulatok finomodását s az erkölcsök javulását fogjuk az egész vonalon tapasztalhatni, hogy az emberek jobbak, szelidebbek és könyörületesebbek lesznek. Sajnos, reményeinkre, feltevéseinkre ridegen cáfolnak reá a tények, amelyek éppen ellenkezően, azt bizonyítják, hogy a bűnözés idomul a kor haladásához, a bűncselekmények elkövetési módja, tehát a bűntevés technikája pedig szépen idomul és alkalmazkodik a technika haladásához. Az „intellektuális” bűncselekmények ma már egy egészen új csoportját képezik a bűntevésnek. Pedig nem szabad azt hinnünk, hogy a „ma” embere bűnösebb lenne, mint a „tegnap” embere volt. Csak a bűntevés technikája és a bűnözők tanultsága fejlődik.

* Mutatvány a szerzőnek közeljövőben „A bűnözés” cím alatt megjelenő művéből.

„Azért mégis csak szép a lovasélet!...”

Kiss Károly törm. (Budapest) felv.

Ma, amikor már 15 éves betörők működnek páncél-szobákban, amikor elszánt bűnözők a maguk által készített és mérnökileg kiépített alagúton át törnek pénzintézetekbe, amikor betörő-iskolák és tolvaj-akadémiák működnek; amikor magasan iskolázott emberek magasan fejlett értelmiségüket körmönfont csalások, sikasztások, komplikált üzérkedések, pénz-, bélyeg- és ékszerhamisításokra használják fel; amikor már túlvilági tudományok misztikumának ismereteivel is laborálnak, valóban gondolkodóba kell esnünk és reájönnünk arra, hogy a mult idők és a mai kor bűnözői közötti különbség és ellentét kezd igen jelentékeny lenni.

Az 1910-es években Páris és környékének négymillió lakosát Bonnot nevű autóharamia bandájának vakmerő támadásai hosszú időn át tartották halálos félelem között és az alól az idegbomlasztó félelem alól csak akkor szabadult fel, amikor sikerült őket — súlyos emberáldozatok árán — megmenteni. De ez is milyen nehezen ment! Mert a modern kor büntetése nem úgy, mint a hajdani gavalléros gondolkodású pusztai betyár, aki akkor, amikor szorult a hurok a nyaka körül, merészen és férfiasan szállott szembe üldözőivel, nem, korunk modern bűnözői bemenekülnek egy házba, eltorlaszolja a bejáratot és biztos fedezékek mögül sortűzzel fogadják az őket üldözőket. Milyen sülyedés tapasztalható a mult és a jelen gonosztevője között! A mult világ bűnözői egyszerű módon és egyszerű eszközökkel követték el bűncselekményeiket. Menekülési eszközeik is egyszerűek és kezdetlegesek voltak. A futóbetyár életében volt valami poézis. Az erdők mélyén tanyázó, a nádasokban bujkáló vagy a széles pusztákat barangoló — inkább a virtus kedvéért bűnöző — betyár alakja valahogy rokonszenvesebbnek tűnik szemünk elé, mint a száguldó gyorsvonatokat robbantó vagy az autós betyárok típusa. Az előbbieket csak szegénylegények voltak, akiket inkább az elkeseredés vagy szerelmi csalódás hajtott a rossz útra, de a modern bűnözők, a modern betyárok, akik valóságos embervadászatot rendeznek, akik sem gyermeket, sem nőt nem kímélnek, akik nem az erdők mélyét vagy a nádasokat, hanem a nagyvárosok körengeteit bújják és a temetőkréptákat választják rejtekhelyül, akik testben és lélekben cinikusak és gonoszak, akik kegyetlenül és orozva támadók, ezek valóban ellenszenves és megrögzött típusok. Külön világ az, amelyben élnek. Ezek igazán nem normális bűntevők, akiket vagy a terheltség, vagy a mostoha életkörülmények, vagy egyéb más tényezők kergetnek a bűnözésbe;

ezeket nem alkalom, nem az indulat teszi bűnösökké, ezek egyenesen beleszületnek abba a romlottlevegőjű világba, amelyben tradicionális törekvés és nemzetközi jellegzetes vonás mindenütt és mindig veszélyezteti az államok békés életét és nyugodt fejlődését. Állandó ellenségei minden jóra és nemesre való törekvésnek.

Nagyon megváltozott a karakterük is. Az egyszerű bűnözők inkább csak a vidéken találhatók fel, a modern bűnöző már bevándorolt a városokba s a roppant kötengerben ütötte fel tanyáját. Itt modern bűnözőkké képezik ki magukat. Megtanulnak bánni a fegyverekkel. Kiismerik a villanyosság minden előnyét. Mechanikusok és technikusok lesznek. Megismerkednek bizonyos fokú vegytani ismeretekkel is. Úgyesen tudnak bánni a kerékpárral, kitűnő gépkocsivezetők és jól kezelik a telefont. Úgyes telegrafisták, zár, lakat, szerszám stb. szakértők. Ha kell, kitűnően tudnak írást hamisítani. Magukba szednek bizonyos nyomozó, sőt jogismereteket. Térképekkel, fotográfáló gépekkel, villanyos zseblámpákkal szerelik fel magukat. Haditervekkel dolgoznak. Bátorsággal s szinte bámulatraméltó vakmerőséggel hajtják végre büntetteiket.

A gonosztevés — a maga szempontjából — kétségtelenül eredményesen gyümölcsözteti a tudomány modern vívmányait. Minden új találmányra felfigyel, minden új felfedezésre reáteszi a kezét és ezért tudja lázba ejteni és megfélemlíteni a tisztességes társadalom tagjait.

A büntettes társadalom új, modern eszközökkel dolgozik. Az ő külön világában új tervek folynak, új irányzatok forronganak, versengenek és a tisztességes társadalom ellen folytatott küzdelmében megnyilvánul az a szomorú tény, hogy mindinkább távolodik attól és a kettő között az elválasztó terület és szakadék folytonosan növekszik.

A technika haladásán kívül a művelődés fokának emelkedése is jelentékenyen megváltoztatta a mai kor bűnös embereinek típusát. Az is hiú reménynek bizonyult, hogy a kulturális műveltség gátat vet és feltétlenül viszsztatartja az embereket a bűnözéstől, hogy kigyógyítja abból és megjavítja őket. Ellenkezőleg, sokszor éppen a műveltség, az ezzel járó magasabb, felfokozott igények vagy a kapaszkodási vágy hajtják a gyengeakarátú embereket bűnözésbe. A közönséges bűntevők között lépten-nyomon találunk megtévelyedett, előkelő, iskolázott embereket is, akik hihetetlen leleményességgel, emellett uri titoktartással és kedvességgel álcázva szövik bűnös

Öpkh. okt. — Bodó Antal th. (Szeged) felv.

hálójukat mindaddig, amíg szerencsétlenségük el nem juttatja őket is a börtön küszöbéig. A bűn szennye felcsap reájuk és sáros hullámai elsöprik őket. Főiskolát végzett emberek jelentékeny számát tette már ezideig is tönkre az élvezetek túlhajtása, az ital, a kártya, az asszony, a nagyzási hóbort. Hány — a művelt osztályhoz tartozó és — jobbsorsra érdemes embert tett tönkre, sodort le a tisztesség ösvényéről a könnyelműség ezer ördöge!

A mult bűnös embereitől eredő bűnök mintha nem lennének olyan komplikáltak, mintha nem is egy- és ugyanazon forrásból erednének és táplálkoznának. Nekünk úgy tetszik, mintha a durva akarat, az erős indulat, vagy az ösztönszerűleg kiváltott bűnök és a jelen kor szövevényes, körömfönt, titokzatos és összetett bűnei között valami nagyobb, mélyebbrenyúló különbség volna. Mintha azok a módok, amelyek szerint a modern bűnözők bűncselekményeiket végrehajtják, megdöbbentőbbek és borzasztóbbak lennének! Mintha a mai kor bűnözőiben több lenne az aljasság és az elvetemültség!

*

Néhány évvel ezelőtt egyik fővárosi lap egy érdekes amerikai cikket közölt. Ennek a cikknek írója a legalaposabban foglalkozik az Egyesült-Államok bűnözésével. Kimutatta, hogy a bűn különböző nevei évenként 10 billió dollárjába (a mi pénzünkre átszámítva 60 billió pengő) kerülnek az Egyesült-Államok lakóinak. Ez tizenkétszer akkora összeg, mint amennyit a hadserege és tengerészete emészt fel és éppen annyi, amennyivel az idegen államok összesen tartoznak az Egyesült-Államoknak. Felemlítette a cikkíró, hogy a gyilkosságok száma évenként 11—12.000-re emelkedik és hogy tíz esztendőn belül közel 40 százalékkal szaporodott azok száma. Említtette továbbá, hogy bármilyen nagy is a gyilkosságok száma, mégis 100-ad részét teszik ki a büntetőtörvénykönyvbe ütköző másfajta cselekményeknek. Minden kis és nagy bűncselekmény 99 százaléka a tulajdon ellen irányul. A vasúti, a hajózási és a szállítási vállalatoknak átlag évi 500 millió dollár kárt okoznak a tolvajok, akik az árukat szállítás közben fosztogatják. A zugtőzsdések, a zugvállalkozások, szélhámosok, olaj- és bányászati vállalatok csalói, évenként legalább 2 millió dollárt szednek ki az emberek zsebéből. Csekkcsalások és váltóhamisítások által okozott károk összege 30—40 millió dollárt tesz ki. A hamis bukások és a hitelbevett áruk továbbadása

„Szut. 144. pont 1. bekezdés”.

Szabó József X. őrm. (Budapest) felv.

Készül a lugas. — Czeglédy Jenő szds. felv.

és ki nem fizetése, valamint a más módon elkövetett csalások által okozott kár minden évben 400 millió dollárra rúg. Az Egyesült-Államokban közel 3800 fegyintézet van. Ezekben átlag 75—100.000 férfi és nő van bezárva. Ezenfelül évenként 200.000 ember van elhelyezve javítóintézetekben és dologházakban. Az a gazdasági veszteség, amelyet az amerikai bűnözők improduktivitása okoz, évi két és egynegyedmilliárd dollárt tesz ki.

Ha az Egyesült-Államok — nagy vonásokban ismeretett — bűnmérlege felett elgondolkozunk, önkénytelenül eszünkbe juthat, mennyivel gazdagabb lehetne egy állam, ha évről-évre nem kellene azokkal a károkkal, veszteségekkel számolnia, amelyek a bűnözés révén érik.

*

A mai kor, a mi napjaink bűnözése felett valóban érdemes elgondolkozunk. Nem nagy és nem nemes indulatból, hanem ellenkezően, a gonosz és aljas emberi indulatokból eredőek.

A modern bűnöző esküdt ellensége a kultúrának, a haladásnak, a művelődésnek, a fejlődésnek és minden nemesebb emberi törekvésnek.

A bűnözés problémájának megoldása nem egyes nemzetek, hanem az egész világ népének a problémája, vagyis a bűn és a bűnözés világprobléma már azon a címen is, mert a bűnös cselekedetek száma folytonosan emelkedik és azok apadására — sajnos — a mai adottságok mellett nem lehet számítanunk.

*

Hátra volna még röviden megemlékezni arról, hogy a háborúnak — ennek a nagy világégésnek — volt-e és milyen hatása a bűnözésre? A kérdésre röviden azt a feleletet adhatjuk, hogy a világháború alatt és után a bűnözés képe s a bűnözési mentalitás lényegesen megváltozott és ez különösen szembeszökő a szegényebb néposztályoknál, melyek a háborút is a legközvetlenebbül érezték.

A háború a teljeskorú, dolgozó és kereső férfiak zömét szőlította fegyverbe és szakította el családi tűzhelyétől. Ennek nem is lehetett más eredménye, mint az, hogy a férfiak bűnözése jelentékenyebb arányban csökkent. Ezzel szemben fokozatosan előtérbe jutott a nők és a fiatalok bűnözése, akiknek a bűn életében való szereplése szinte megkétszereződött. És ezen nem is csodálkozhatunk. Az élet felettébb megnehezedett. A háború végzetes szerencsétlensége ólomsúlyként nehezedett államra, társadalomra és egyesekre egyaránt. A megélhe-

tésért való küzdelem majdnem kizárólag a nők vállaira toldott át és a családfő helyét betöltő feleség sem a házfegyelemtartás, sem a nevelés súlyos gondjaival nem tudott megküzdeni. Családfő nélkül maradt az otthon és tanító nélkül az iskola. E kettő hivatása pedig idejekorán megvédeni a fiatalkorúakat a megtévelyedésektől. „Kezdetben — s legnagyobb részben — a fiúk ellen van a legtöbb panasz, ám később, mikor a környezet egyre romlik, az örvénybe egyre nagyobb mértékben szédülnek bele a jövő anyái, a leányok is. Nem említve a büntetőtörvénykönyv azon megszegéseit, amelyeket a mai korszellem egészen másképpen értékel (izgatás, felségsértés stb.), mint korábban, ki kell emelnünk, hogy elsősorban a vagyonellenes bűncselekmények azok, amelyek a háborús időszak növényeit megszüdítették. Nyilvánvaló, hogy akkor, amikor a vagyoneltolódások egyre nőttek s a vagyonkülönbségek mind nagyobbra váltak, a szegény asszony elkeseredésében kevésbé kezdett disztinkváltni az „enyém és tied” között. Lehet, hogy nemcsak a nyomor szerepel indítóokul, hanem az anyagi előnyökért folytatott kiméletlen tusában a kapzsiság is ragadóssá vált és sokat ez vitt bűnre.”

A bűnözési hajlam a háború súlya alatt általában lényegesen emelkedett. Az élet zordsága elviselhetetlenül nehezedett az emberiségre. A háború demoralizálólag hatván, előnytelenül hatott a bűnözés indexszámaira is. Különösen felszaporodtak az emberélet és a vagyonelleni bűncselekmények. A háború alatt „a társadalmi megvetést provokáló bűnök úgyszólván társadalmi szokásokká” váltak. Az emberekből fokozatosan vészett ki az erkölcsi felelősség és ellenőrzés tudata. „Az árdrágítók, lánckereskedők, akik a törvény hézagai között bujkáltak, a háború szörnyű kataklizmájából örömet, élvezetet és vagyont igyekeztek kicsikarni maguknak. A törvény mind szigorúbb fellépéssel próbált visszaéléseiknek véget vetni, de... hiába: a kulturbűnözés valóságos orgiáit ülte.”

A háborúból visszatérők is bizonyos fokú exaltáltságot hoztak magukkal a lövészárokból. „S még később, mikor vonult vissza — illetőleg özönlött, egyrészt hajszolva rohant — a vert sereg, ötödfél év annyi elkeseredésének, elfásultságának arithmikus lépteivel s a fegyelem teljes bomlása a novemberi forradalom teljes szabadosságába olvadt bele, akkor a bűnkép még erősebb árnyalatokkal sötétedett.”

*

Közvetlen a háború után feltűnő mértékben szaporodtak az intellektuális bűncselekmények. Az emberek

Átnyergelés. — Ösz György g. szds. felv.

tömegesen vetették magukat olyan gazdasági lehetőségek után, amelyek rövid idő alatt gyors eredményt ígértek. Mint érdekes kuriózumról emlékezhetünk arról a tőzsdebizománysoról, aki a fogházban léte idején gazdagodott meg s e révén szabadult a büntetés alól.

A háború nagy eseményei végigfutottak az emberek idegein. A háború különböző hatásai a bűnözés terén is különböző visszhatásokat váltottak ki.

A háborús idők megnövekedett, illetve magasra szökött bűnözési hullámvonala azonban az utóbbi években biztatóan javul és kezd reá térni a maga normális útvenalára.

Védd az állatot.

írta: ARKOSI GYULA tiszthelyettes (Budapest).

A csendőrség sokféle ágazó szolgálati feladatai közepe sem lehetünk közömbösek az állatvédelem terén ránk háruló teendőkkel szemben. Törvények és rendeletek előírják az állatvédelmet, a társadalomban pedig különböző állatvédő egyesületek alakultak szerte az egész világon. Meg is van ennek a kellő eredménye, különösen városokban, ahol a lakosság is jobban át van hatva az állatvédelem gondolatától. De falun, éppen a csendőrség működési területén az állatok védelme meglehetősen kezdetleges fokon áll. Nap-nap mellett találkozunk az állatkínzások legkülönbözőbb fajaival, aminek nagyrészt az az oka, hogy a lakosság nincs kellőleg felvilágosítva az állatvédelem céljáról és fontosságáról s bár az állatvédő egyesületek működése az egész országra kiterjed, még sincs annyira megszervezve, hogy ezen a téren falun is eredményt tudjon felmutatni. Itt tehát a csendőrség nagyon sokat tehet és tegyen is. Hassa át minden bajtársamat az a gondolat, hogy az állat is éppen úgy érzi a testi fájdalmat, mint az ember és hogy az az ember, aki az állatot kínozza, vagy aki azt szó nélkül hagyja, nagyobb állat az állatnál. Az Isten azért áldotta meg az embert lélekkel és ésszel, hogy az állatot, mely nem tud gondolkodni, nem tud panaszkodni, az ok nélküli testi fájdalmaktól, kínzásoktól megkímélje.

A szegény, védtelen állatot csak durvalelkű ember bántalmazza és kínozza. Milyen szívfacsaró látvány egy-

Kikérdezés. — Bodó Antal th. (Szeged) felv.

Parancskiadás. — Ösz György g. szds. felv.

egy szegény állatnak a hangtalan, de rettenetes fájdalommal járó szenvedése, amelynek az ember egy századrészét sem tudná elviselni. Mindenki képzelje csak azt el, hogy vele tennék ugyanazt, amit az örületes vagy a halálig kínzott szerencsétlen állattal tesznek s akkor fogalma lesz a szenvedésről is, amit Isten e szerencsétlen teremtményeinek sokszor csak egy-egy durva ember vagy elverni való kölyök „mulatsága” miatt el kell szenvedniök.

Az állatkínzás oka legtöbbször pajkosság, ügyetlenség, tudatlanság, bosszú és beteges lelki hajlam. Az állatnak mindegy, hogy tudatlanságból vagy pajkosságból szenved-e a kínzást, nekünk azonban ne legyen mindegy, hanem mindig a megfelelő eszközzel éljünk, nevezetesen: pajkosság esetén szigorú figyelmeztetéssel, esetleg feljelentéssel stb., ellenben például tudatlanság esetén már felvilágosító oktatással és figyelmeztetéssel fogjuk a kívánt eredményt elérni. Ott, ahol az állatkínzásban kimonodott rosszakaratot vagy megrögzöttséget látunk, ne riadjunk vissza erősebb eszközök alkalmazásától sem.

Alább felsorolok néhány olyan állatkínzási esetet, amelyek különösen faluhelyen, ma is nagyban szokásosak és amelyekkel úgy én, mint a legtöbb bajtársam nem egyszer találkozhattunk hosszú szolgálati időnk alatt. Leggyakoribb eset az, hogy az igavonó állat a túlterhelt járóművet nem bírja, sárba reked vagy kimerülése folytán képtelen arra, hogy a járóművet tovább vonszolja. Ilyenkor aztán a kocsis, különösen, ha nem ő az állat gazdája, éktelen káromkodások és szitkok között teljes erejéből üti, veri, kínozza a szerencsétlen párát mindaddig, amíg a csendőr, vagy valami jobbérzésű ember nem lép közbe és nem veti végét ennek az ocsmány látványnak.

Nagyon gyakori faluhelyen ma is a madárfiókák összefogdosása és a lekülönbözőbb módon való kínzása, különösen éretlen suhancok és gyermekek által. A hasznos madaraknak és fiókáiknak elpusztítását a törvény tiltja, de a kártékony madarakat vagy azoknak a fiait sem szabad kínozni, hanem a pusztítást kínzásmentesen kell végezni, hogy minél kevesebbet szenvedjenek. Ennek dacára gyakori, hogy gyermekek a fecskéket, verebeket vagy más madarakat és fiókáikat összefogdoszák, spárgára kötik, repülni hagyják, majd a spárgával visszarántják, tollát tépdésik, szemét kiszúrják stb., így kínozzák mindaddig, amíg az állat kimúlik. Itt a gyermekeken kívül a szülőt is felelősség terheli s így okvetlenül szükséges, hogy a csendőr a szülőket is figyelmeztesse és oktassa, hogy ilyesmitől óvják gyermekeiket.

Késő ősszel és télen, sertésvágások idején előfordul, hogy olyan egyének vágunk sertést, akik nem értenek hozzá. Nem ölik meg, csak találmányra szurkálják a szegény állatot, amely a vérvesztéstől kimerülve, elterül, kintlódik, rugdos, a bellér rárakja a szalmát, meg is gyújtja s a szegény állat még mindig mozog, sőt az is előfordult már, hogy a leszúrt sertés az égő szalmával együtt elszaladt, tüzet is okozva ily módon. Ilyenkor aztán a tudatlan ember vagy elevenen megpörköli az állatot, vagy bottal, baltával stb. üti, amíg megdöglik. Ilyen és hasonló kínzás más állatok levágásánál is előfordulhat. Ha a csendőr ilyent lát, vagy ha valahol hosszabb ideig tartó sivalkodást hall, ne sajnálja a fáradságot, nézze meg az esetet, megfelelő közbelépéssel vessen véget a további kínzásnak, az ilyen kontár „bellér”-t pedig jelentse fel. A sertés, ha hozzáértő ember végzi az ölését, alig visít, míg ha kínozzák, rosszul szúrják meg, hosszasan, erősen sivalkodik.

Vásárokra, hetipiacokra gyakran visznek baromfit összekötött lábakkal oly módon, hogy a lábuknál fogva vitt állatok feje lelóg. Ez is kegyetlen állatkínzás, nem ritkán el is pusztul tőle a baromfi. Itt megjegyzem, hogy libát, pulykát és hasonló nagybajfajta szárnyast összekötött lábakkal nem is szabad szállítani. (L.: 1892. évi V/21-én kelt 31.060/F. M. rendeletet.)

Halászkok a kifogott élőhalat sokszor felfűzik a kopolyájukon keresztül s a kötelen lógó élő halakat szállítják. Elképzelhető, hogy mit szenvedhetnek ezek a halak.

Sok helyen a babonás emberek az elfogott szárnyasegeret (denevér), élve kiszegzik ajtójukra stb.

A felsorolt példák mindegyike kimeríti az állatkínzás fogalmát, de ezen példákon túlmenően sokszor látni más állatokat is különböző módon kínozni, de az is állatkínzás-számba megy, ha valaki a megkötött kutyáját étlen, szom-

Járőr a hegyen. — Kiss Károly törm. (Budapest) felv.

jan hagyja, esetleg nagy hidegben olyan helyre köti ki, hogy az időjárás viszontagságainak van kitéve anélkül, hogy volna ahova bebújjon, egy szóval, szabad helyre köti ki. Ez az ilyen állatkínzás főleg faluhelyen nagyon gyakori, azért a csendőr ne csak azt ellenőrizze, hogy a kutya meg van-e kötve, hanem azt is, hogy van-e legalább vize és valami vacska, ahova az időjárás elől meghúzódhatnak.

A kihágási büntetőtörvénykönyv 86. §-a módot ad a csendőrnek, hogy fenti esetekben megfelelően közbelépjen és eljárjon. Sajnos azonban, a törvény az állatkínzás büntetőségét a nyilvánosságához és botrány okozásához köti. Nyilvánosság az állatkínzásnál majdnem mindig van, de már a botrány okozása nem mindig jelentkezik, aminek az az oka, hogy az egyszerű falusi nép tudatlanságból nem botrányozik meg, hanem valahogy természetesnek tartja az állat fölötti feltétlen uralom közepette az állat kínzását és durva bántalmazását is. És éppen itt lehet a csendőrségnek sokat tennie, ha minden adandó alkalommal kellőképpen felvilágosítja a lakosságot az ilyen felfogás helytelenségéről. Azonkívül a leventeoktatók, tanítók, népművelődési bizottsági előadók felkérése, hogy időnkint tartsanak rövid felvilágosító előadást az állatvédelemről, szintén nem okozna nagyobb fáradságot, viszont az állatvédelem célját nagyban előmozdítaná s ezáltal a szolgálati teendőinket is csökkentené, de a csendőrség tekintélyének is csak használna, ha a lakosság azt látná, hogy a csendőr emberséges gondolkodásával még az állat szenvedéseit is csökkenteni igyekszik, nemcsak az emberét.

A csendőr és a népnevelés.

Írta: KÜRTI GERGELY tiszthelyettes (Budapest).

Mikor a váncsodi őrön teljesítettem szolgálatot s egy iszákos embert az alkohol romboló hatására figyelmeztettem, ez az ember az első figyelmeztetés alkalmával valósággal megsértődött s valami olyat mondott, hogy ne törődjem én azzal, szereti-e ő a bort, vagy sem, hanem csináljam csak a magam dolgát. Kicsit akkor is szeszese volt s ezért nem igyekeztem vele vitába bocsátkozni. De elhatároztam, hogy kilesem egy olyan negyedórát, amikor színjőzán s akkor próbálok vele beszélni.

Nem akarom hosszadalmasan leírni ennek a tértitgetésnek a történetét. Elég annyi, hogy mindig csak akkor állottam vele szóba, amikor józan volt s ezzel elértem mindenekelőtt azt, hogy sohasem feledkezett meg róla, hogy csendőrral áll szemben. Eleinte ugyan hallani sem akart a jótanácsaimról, elhárította azokat magától. Később puhulni kezdett, hogy így, meg úgy, hiszen belátja, hogy nekem is igazam lehet ebben a dologban, de hát mit tegyen a szegény ember, ha már nem is íhatik kedvre. Lassanként azután annyira vittem a puhítást, hogy mérsékelni kezdte az ivást, nem részegedett mindig le a sárga földig. Ilyen fokozatos haladással eljutottam odáig, hogy egy reggel beköszöntött az én emberem a laktanyába és bejelentette, hogy az ivással már régebben végleg felhagyott, de amíg biztos nem volt a dolgában, addig ezt nem akarta közölni velem. Könnyezve mondott köszönetet azért a kitartó jószándékért, amivel mellette voltam s ezzel új embert faragtam belőle.

Örültem az eredménynek. Igaz, hogy ez még csak egy ember, de magam is csak egy ember vagyok. Ha minden csendőr minden évben csak egy embertársának a szekere rúdját állítja helyes irányba, ez már nagy eredményt je-

lent. Akkor kezdtem el azon gondolkodni, hogy a csendőr a népnevelés terén is végezhet el eredményes munkát.

Nem mondom, hogy antialkoholista apostolnak csapjon fel a csendőr, sem arra nem gondolok, hogy hittérítőként járja a tanyákat. Nem. Végezze csak a maga szolgálatát, de az emberekkel való érintkezésében soha ne felejtse megragadni azokat az alkalmakat, amikor az alkohol, az istentelenség, a tudatlanság, a félrevezettség kátyujából legalább egyetlenegy embertársa szekerét kiemelheti. Portyázás közben a csendőr sok emberrel találkozik, akad közöttük minden rendű és rangú, mindenféle szokással, ferdeséggel megrakva. Azt amúgysem kerülhetjük el, hogy az emberekkel itt-ott szóba ne ereszkedjünk, sőt meg kell ezt tennünk már magának a szolgálatnak az érdekében is. A felületes és közömbös szavak helyett egy-egy sikerülten odavetett szóval, néhány mondatnyi érdeklődő és jóindulatú szóváltással bizalmat kelthetünk magunkkal szemben. Ha pedig a bizalom megvan, a folytatás útja is nyitva van. Még a mai felfordult, bizalmatlankodó és elkeseredett emberek is legnagyobbbrészt szívesen és hálásan fogadják a jó és főleg az okos szót. Az őrzáratok alatt pedig bőségesen van alkalma és ideje a csendőrnek arra, hogy ilyen szavakat mondjon anélkül, hogy ez katonátlán traccsolás vagy szószátyárkodás volna.

A csendőr a világ folyásáról általában tájékozottabb, mint a tanyák lakossága. Ha mást nem tesz a csendőr, csak azt az egyet, hogy a tanyákon szállingó képtelen híreket néhány szóval megcáfolja, már sokat tett a népnevelés terén. De a csendőrnek nemcsak a világ folyásáról vannak tisztább fogalmai, hanem minden olyan kérdésről is, ami az egyszerű embereket foglalkoztatja. A csendőr nemcsak újságokat, hanem könyveket is olvas s azokból sokat tanul. A tanya végében tartott kispihenők alatt, míg a gazdával beszélget, sokat otthagynak az általa tanultakból. Ehhez azonban közömbös hümmögés, lusta fecsegés helyett egy kis áldozatkészségre, frisseségre, érdeklődésre és érdeklődést keltésre van szükség. Az nem vitás, hogy a föld egyszerű embere szívesen tanul, de ahogy az elemiből kijön, attól kezdve nincs kitől és miből tanulnia. Mert az egyetlen valamirevaló ember, aki gyakran megfordul a tanyán, a csendőr. Senki más nem lehet tehát az, aki a tanya népét felvilágosítja, illetve a túlságosan és helytelenül felvilágosodott fiatalabbakat a helyes útra visszatereli. Ennek természetesen legelső feltétele az, hogy legalább is annyi tudással rendelkezzen, mint amennyit tud az, akit irányítani akar. Vagyis: a csendőr sohasem tudhat és sohasem tanulhat eleget.

Ismernie kell a magyar sorsot különösen Trianon óta, tudnia kell, hogy az ország megcsonkítása mit jelent az egyes emberek nyomorúsága, kenyértelensége, a búza rossz ára, az adók súlya és minden magyar nyomorúság tekintetében s az emberek elkeseredését ellenségeink irányába kell terelnie, akiknek ezt a nyomorúságunkat köszönhetjük. Ismernie kell ehhez a magyar földrajzot, meg kell tudni értenie a gazdaember, az iparos, a kereskedő, a

A harmincéves háborúban a császári sereg vezérei akként vélték a gyalogság ellenállóképességét növelni, hogy nagy tömegeket hatalmas *négyszögben* állítottak fel. Ezen alakzatnak nagy hátránya volt, hogy az ellenséges tűzérésnek kitűnő célt nyújtott. Viszont a jól fegyverezett óriási zárt osztag nehezen volt visszaverhető. Hogy pl. Breitenfeldnél (1631) egyes gyalogsági tömegek, az általános futás ellenére is rendületlenül kitartottak, csakis nagy zárkózottságuknak volt köszönhető.

tisztviselő és a többi kenyérkereső ember gondját-baját. Tudnia kell arról is, mi történik az ország határain kívül, ki az ellenség, ki a jóbarát, kitől és honnan várjuk a jobb jövőt s értenie kell ahhoz, hogy a csüggedőkbe reményt öntsön, hogy kivárhassuk ezt a jobb jövőt. De ismernie kell a csendőrnek a nap járását, a csillagok világát, magát a természetet, mert ez a legegyszerűbb útja annak, hogy a tanya népe egyáltalán szóba álljon vele. Jártasnak kell lennie továbbá a csendőrnek abban, ami gyakorlatilag a legtöbbet érő tudás: az élet ezer mindennapi kérdésében, ügyében, gondjában. Egy-egy talpraesett útbaigazítással nagy jót tesz a csendőr az egyszerű embernek, akit ezzel jóbarátságra is nevel magával szemben.

Sokat kell tehát a csendőrnek tudnia, de semmiből sem annyit, mint egy egyetemi tanárnak, sőt még annyit sem, mint egy falusi tanítónak, hanem csak valamivel többet, mint amennyit a tanya népe tud. Az pedig olyan kevés, hogy túltenni rajta nem nehéz. Fontos az, hogy a csendőr minden nap, vagy minden könnyebb napján egy jó napilapot olvasson. Ezt azonban rendszeresen kell tennie, különben nem megy semmire, mert nem találja meg az események összefüggését. Nem kell a lapot az első betűtől az utolsóig elolvasni, de minden alkalommal találunk benne valamit, ami az érdeklődésünket felkelti s amiből tanulunk, a látókörünk bővül. Olyan könyveket pedig, amelyekből a nekünk szükséges általános tudást és ismereteket elsajátíthatjuk, minden faluban találunk.

Mint fentebb már mondtam, én is tudom, hogy a csendőr legelső dolga s feladata az, hogy a maga szolgálata megtanulja és azt a gyakorlatban is kifogástalanul végezze. Azt is tudom, hogy egy fárasztó nyomozás közben, vagy egy zivataros őrjárat derekán semmi ideje és kedve sincs a csendőrnök ahhoz, hogy embereket megtérítsen és oktasson. Legyünk azonban tárgyilagosak és valljuk meg, hogy vannak nekünk egészen kellemes őrjáratunk is, amelyekben legtöbbször semmi sem történik, amelyekben nem lehetünk fáradtak és sietősek ahhoz, hogy szóba ereszkedjünk az emberekkel. Ezekről a beszélgetésekről akartam most egyet-mást mondani, mert ezektől a beszélgetésektől lehet várni és elvárni, hogy a lelkiismeretes, emberszerető és képzett csendőr sok embert sok hasznos és okos dologra megtaníts. Mindenki tudja amellett, hogy a legnagyobb tekintélyt a tudás adja. Igaz, hogy nekünk talán anélkül is megvolna a tekintélyünk, én azonban azt hiszem, hogy ez látszólagos és kierőszakolt tekintély volna.

Legyen tehát a csendőr örskörletének elsősorban kérielhetetlen és tántoríthatatlan közbiztonsági őre, de legyen egyben a körletben lakó jóindulatú, de tudatlan emberek barátja, oktatója és gyámolítója is. Az eredményekben ki-ki maga fog gyönyörködni, hasznát pedig mindannyian látjuk. Egyet azonban tudni kell: a jóindulatú és okos szó sokszor talál visszautasításra és bizalmatlanságra. Ettől nem szabad elkedvetlenednünk, hanem természetesnek kell találnunk, hogy a tudatlanság magában foglalja a bizalmatlanságot és nyersséget is. Éppen ezek azok a tulajdonságok, amelyek ellen türelemmel és kitartással kell küzdenünk. S akkor kinek-kinek az iszákosa, tudatlanja magától jön el egyszer köszönetet mondani a laktanyába.

Az általánosan elterjedt szerencsejáték miatt a harmincéves háborúban, a táborban külön hely volt kijelölve a *játékasztalok* részére. Mindegyik asztalnál a rendért az volt a felelős, akie a kockák voltak. A játékból eredő vitákat és nézeteltéréseket neki kellett kigyenlíteni, a verekedőket szétválasztani. A kockák becsületes megbízhatóságáért felelős volt. A nyereségből bizonyos rész őt illette, de az a jónéhány ütleget is az övé volt, amit rendcsinálás közben kapott.

Pályázat.

Az orrvadászat elleni küzdelem a közbiztonsági szervek közül majdnem kizárólag a csendőrség vállaira nehezedik. Alig van örskörlet, amelyben az orrvadászok nem adnak minduntalan tennivalót a járőröknek, olyan vidékeken pedig, amelyek nagy és bőséges vadászterületek vannak, az orrvadászat meggátolása és kiderítése a leg-sűrűbben adódó csendőrségi feladatok közé tartozik. Növeli e feladataink nehézségét az orrvadászok ravaszsága, amellyel a törvényt kijátszani, a csendőrt pedig félrevezetni igyekeznek, veszélyes voltukat pedig eléggé bizonyítják a, sajnos, nem ritka esetek, amikor a csendőr-járőröknek lőfegyverrel is ellenszegülnék.

Jóllehet a törvény az orrvadászatot csak kihágásnak minősíti, az mégis, főleg, ha az országban vagy akár csak egyes vidékeken is, nagyobb méreteket ölt, igen káros következményekkel járhat; nemcsak a vadászterület tulajdonosának vagy bérelőjének a magánérdekeit sérti, hanem az ország közérdekeit is, mert a vadnak tereszertlen és kiméletlen irtásával a vadállományt megritkíthatja, sőt egyes vidékeken teljesen ki is pusztíthatja.

A csendőr tehát, aki az orrvadászat üldözése terén különös tevékenységet fejt ki, fontos közgazdasági és közbiztonsági missziót teljesít. Az orrvadászat üldözésének erre a fontosságára és arra való tekintettel, hogy ezen a téren számos örsünk és bajtársunk szép eredményeket ért el, pályázatot hirdetünk olyan esetek leírására, amelyek orrvadászoknak csendőrök által való tettenérését, leleplezését, elfogását, fegyvereik felkutatását és őrizetbevételét vagy pedig elkövetett orrvadászati esetek kinyomozását tárgyalják.

Természetes, hogy az eseteknek megtörténteknek kell lenniök, a leírásnak pedig az eseményeket teljesen hűen kell visszaadnia. A megírandó esetek vagy érdekesek vagy pedig olyanok legyenek, amelyekből tanulságot lehet meríteni, de résztvehetnek a pályázatban olyan leírások is, amelyek az eljáró vagy nyomozó csendőr leleményességét, lelkiismeretességét, kitartását írják le vagy pedig az orrvadászok agyafurtságát, veszélyességét, elszántságát stb. jellemzik.

A pályamunkák terjedelme nincs korlátozva; azokat félhasábosan, a papírnak csak egyik oldalára, gépirással vagy jól olvasható kézirással kell írni. A pályázatot a pályázó jelenlegi vagy volt őrsparancsnoka, akinek a leírt esetről tudomása van, szintén írja alá annak bizonyosságául, hogy az eset valóban a leírt módon történt. Ha az őrsparancsnok vagy volt őrsparancsnok aláírását bármi okból nem lehet beszerezni, ezt és indokát a pályázat végén meg kell említeni, a pályázatot pedig a járőrvezetővel vagy járőrtárral kell aláírni.

Természetes, hogy az eset leírásával nemcsak a járőrvezető, hanem a járőrtárs is pályázhatik, de ha a leírást mind a ketten beküldik, csak a járőrvezető pályázatát vesszük figyelembe.

A pályamunkák jutalmazására három pályadíjat tűzünk ki. És pedig:

I. díj: ezüst cigarettatárca;

II. díj: ezüst zsebóra;

III. díj: szépen bekeretezett csendőrségi tárgyi művészi tusrajz.

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. A pályamunkák beküldésének határideje: november 1. Az eredményt a folyó évi karácsonyi számunkban fogjuk közölni.

SPORT.

A losangelesi olimpiai versenyek után.

Vége jó, minden jó.

Amyen rosszul indult, oly ragyogóan fejeződött be ráncézva a losangelesi olimpiász.

Ezévi június 15-iki számunkban egy kis tájékoztatót nyújtottunk olvasóinknak a várható eredményekről, ismertettük a magyar olimpiai csapatot s azokat a nehéz körülményeket, amelyekkel meg kellett küzdeni, hogy a magyar versenyzők a hosszú, tengerentúli útra elindulhassanak.

Az áldozatok nem voltak hiábavalók. A magyar színek reprezentánsai bravúrosan szerepeltek, olyan káprázatos eredményeket mutattak fel, amelyekre nemcsak kis országok, de hatalmas, nagy nemzetek sem voltak képesek.

De menjünk most sorrendben végig a versenyeken, természetesen csak azokon a számokon, amelyekben magyar versenyzők is résztvettek.

Súlydobás.

Megírtuk, hogy atlétáink közül csak diszkosz-ve-tőinknek lehet *esetleg* kilátása a győzelemre, így tehát a laikus közönség előtt igen, de beavatottak szemében nem okozhatott meglepetést, hogy súlydobó bajnokunk 14.78 méteres dobásával a nyolcadik helyen végzett. A világbajnokságot nyert amerikai Sexton tizenhat métert dobott, de a hatodik helyezettnek is 15 méteren felül volt a dobása. Az olimpiai bizottság maga sem bízhatott valami nagyon Darányi szereplésében, de míg egyrészt meglepetéssel lehet számolni — és Darányi ilyen meglepetésszerűen győzte le a multévi angol bajnoki versenyeken a most Los Angelesben harmadik helyezést elért Doudát, — másrészt az érdemdús, küzdeni tudó atlétát mintegy jutalmazni és kárpótolni akarták ezzel a kiküldetéssel azért, mert Los Angelesben hitelesítették a mult évben a kétkezes súlydobásban elért világrekordját (28.67 m.) ami — sajnos — nem külön olimpiai versenyszám, pedig legalább úgy megérdemelné, mint pl. a hármasugrás vagy a súlyemelés.

Súlydobásban tehát Magyarország nem szerzett pontot. A pontozás — hogy minden olvasónk tisztában legyen ezzel — a következő:

az első helyezés (olimpiai bajnokság) . . .	10 pont
a második	5 pont
a harmadik	4 pont
a negyedik	3 pont
az ötödik	2 pont
a hatodik	1 pont

Csapatversenyben (pl. úszóstafféta, törőcsapat, vízipóló), tehát ahol többen küzdenek többek ellen, a pontok száma kétszeresen számít, azaz: 20, 10, 8, 6, 4, 2.

Diszkosz.

Valamikor, 30 évvel ezelőtt az 1900. évi párisi olimpiáson a magyar Bauer Rezső 36 méteres dobá-

sával világrekordot állított fel. 1932-ben Los Angelesben Remecz magyar atléta 45 méteren felüli dobása már arra sem volt elegendő, hogy a döntőben résztvehessen. Az első igazi csalódás a diszkoszban ért bennünket, mert Remecz itthoni dobásai, sőt amerikai tréningdobásai is 50 méter körül jártak, némi kis optimizmussal tehát nemcsak helyezést, de olimpiai bajnokságot is várhattunk tőle. Azután következett a döntő, a vaskeménynek mondott idegek felmondták a szolgálatot, Remecz a versenyt megelőző éjszaka izgatottságában le sem hunyta a szemét és másnap — mint már fentebb jeleztük — annyit sem tudott dobni, hogy a döntőbe kerüljön. Vigasztalásunkra a másik két magyar megszerezte az ötödik és hatodik, összesen 3 pontot jelentő helyet. Kettőjük közül Donogán 47.07 métert, Madarász pedig 46.52 métert dobott. Az olimpiai bajnokságot a diszkoszban is egy amerikai, névszerint Anderson nyerte 49.49 m-el. Igen nagy meglepetés volt — s ez Remecznek valami kevés vigasztalásául szolgálhat — hogy az 51.73 m-es dobásával világrekordot tartó amerikai, Jessup is kiesett a világlükdelemből.

Birkózás. (Szabadstílusú.)

Kellemes meglepetést hozott. A szabadstílusú birkózást még nem nagyon kultiváló birkózóink is három helyezést szereztek és pedig: *légsúlyban* Zombory Ödön második lett, *könnyűsúlyban* Kárpáthy Károly ugyancsak második, *nagyközépsúlyban* pedig Tunyoghy Józsefnek sikerült felküzdenie magát a harmadik helyre.

Világbajnokságot itt se szereztünk, de nem baj. Ha ilyen jól ment a szabadstílusú birkózás, akkor még jobban fog menni a görög-római birkózás. Ahol birkózóink otthon vannak s ahol neveik világszerte ismeretesek. Elkövetkezett a sok reménységgel várt:

Görög-római birkózás:

Intézzük el röviden. Valamennyi birkózónk helyzetlenül végzett. Szomorúság ülte meg a kis magyar kolóniát, a győzelmi árbocra csak nem akart felszökenni a magyar zászló, a nemzetek pontversenyében pedig bizony alaposan hátul kullogtunk. Nem tudta felvidítani az arcokat az a hír sem, hogy a szellemi olimpiász architektúra-csoportjában Manno Miltiades révén második helyezéshöz jutottunk.

Női tör.

Nagy favorit: a német Helene Mayer, az amsterdami olimpiai bajnoknő. Magyar részről indultak Dány Margit, aki az elődöntőből kiesett és Bogen Erna, aki bejutott a döntőbe és mindjárt első ellenfelül H. Mayert kapta. Bogen Erna nagyszerűen vívott, villámgyors támadásaival zavarba hozta ellenfelét, káprázatos küzdelem volt. 4:4-re állt a mérkőzés. Következnie kellett a döntő tussnak. Idegfejtő csöndben csattant össze a két vívónő töre, Bogen Erna parádrisposztja elérte H. Mayert és a magyar vívónő 5:4-re győzött. A magyar tábor örömmámorban úszott. Bogen Erna lett a világbajnokság legesélyesebb jelöltje, Helene Mayer legyőzése után nem látszott valószínűnek, hogy másvalaki vitássá teheti a magyar vívónő olimpiai győzelmét.

Sajnos — a csalódásoknak, kellemetlen meglepetéseknek nem értünk végére.

Jött a kis osztrák Preiss kisasszony s a nézők nagy meglepetésére, a magyar tábor nagy megrökönyödésére 5:4 tussarányllyal legyőzte olimpiai reménységünket.

A helyzet még ekkor sem volt reménytelen, mert Preiss viszont Mayertől kapott ki, de a végéfelé Bogen Erna nem bírta már idegekkel. Végül is meg kellett elégednie a harmadik hellyel. Mint mindig, a női versenyekben, a sírás most sem maradt el, ebben előljárt H. Mayer a detronizált világbajnoknő, aki Bogen Ernától elszenvedett veresége után teljesen letört és az ötödik helyen végzett. A bajnokságot Preiss nyerte.

Modern pentatlon.

Katonaszám. Csaknem kivétel nélkül minden országból katonatisztek indultak ebben a versenyben. A verseny számai: tereplovaglás, futás, úszás, céllovás, vívás. Magyar részről indultak Somfai százados, Benkő és Petneházy főhadnagyk. Miután az eredményeket úgy itthon, mint külföldön diszkréten kezelték, nem lehetett latolgatni az esélyeket, amelyekkel a magyar résztvevők starthoz álltak. Az első számban, a tereplovaglásban kifejezetten balszerencse kísérte őket, különösen Petneházy főhadnagyt, rossz helyezést kaptak mind a hárman és ezt később már nem tudták behozni a többi számban. Bravurosan szerepelt Benkő főhadnagy az epében, ahol harmadik lett, Somfai élete legjobb futását produkálta a 4000 méteres mezői futásban, azonban ő is, mint legjobb a három között, az összversenyben csak a hetedik helyre tudta magát felküzdeni. Huszonnégy indulója volt a modern pentatlonnak. Első lett Oxenstierna svéd tüzérszázados.

Dekatlan.

A magyar reprezentánsnak, Bácsalmási Péternek, az itthon elért eredményei alapján negyedik-ötödik helyen kellett volna végeznie, azonban csaknem minden számban (a dekatlon számai: 100 m síkfutás, súlydobás, távolugrás, magasugrás, 400 m síkfutás, 110 m gátfutás, diszkoszvetés, rúdugrás, gerelyvetés) formáján alul szerepelt, pl. 100 méteren mindig jobb időt futott, mint éppen Los Angelesben, és 7001.73 pontjával a tizedik helyen kötött ki. A dekatlont olimpiai és világrekorddal 8462.23 ponttal az amerikai Bausch nyerte.

100 méteres gyorsúszás.

Ne bántsuk Bárány Istvánt. Ő megtette a magáét. Olyan időt úszott, amire még nem is olyan régen képtelenek tartották az embert. Ő volt az egyedüli úszója egész Európának, aki — ha akarta — mindig a bűvös 1 percen belül úszta a 100-at, ő volt az, aki Amszterdamban az európai úszók közül egymaga került a döntőbe és a csodaúszó Jonny Weissmüller mögött másodiknak ütött a célba. Azóta Jonny Weissmüller profi lett. Krokodilok és fókák társaságában úszkál a filmfelvevő gép előtt és mert Weissmüller a losangelesi olimpián nem indulhatott, joggal, realisan remélhettük, hogy úszóbüszkeségünk, Európa kétszeres bajnoka, elhozza az olimpiai babért. Amszterdam óta Európában nem változott a vízisport és a bajnokok helyzete, Bárány fölényesen tartotta a vezető pozíciót. A jó öreg Európát értve elmondhattuk, hogy „nyugaton a helyzet változatlan”, de nagyot változott a helyzet — keleten. Nemcsak a sanghai-i harcok, nemcsak Mandzsúria megszállása révén. A százmillió kis sárga nép, fájának páratlan energiájával és szívósságával készült a losangelesi olimpiára és a mutatott eredmények, a felkutatott tehetségek alapján különös vehemenciával vetette magát az úszósportra, valami bulldoggszerű makacssággal ragadt azon és kitermelt olyan képességű úszófenoméneket, amilyenekről Bárány nem is álmodhatott. Hasonló ambícióval dolgoztak az ugyancsak százmillió Amerikai Egyesült-Államokban és már az előfutamokban kiderült, hogy a bűvös 1 perc itt a hatodik helyezéshez is kevés lesz. Bárányon kívüli Székely is bekerült a középdöntőbe, ez a derék magyar fiú élete legjobb idejét úszta, 59.4 mp-et, de ez is kevés volt ahhoz, hogy a döntőbe kerüljön. Ebben a középdöntőben a japán Miyazaki játszva otthagya az egész mezőnyt, Bárány 59.38 mp-et úszott, de karcsapással megelőzte őt két amerikai s így ő sem került a döntőbe. Fájdalmasan szíszent fel újra a magyar kolónia. 100 méteres gyorsúszás döntője Bárány nélkül... Ki, — melyik pesszimista merte volna ezt gondolni? A döntő mezőnye európai úszók nélkül indult, 3 japán, 3 amerikai. Az első, második

és ötödik helyet japánok, a harmadik, negyedik és hatodik helyet amerikaiak szerezték meg. Voltak hangok, amelyek szerint Bárányt igazságtalanul üttették el a döntőtől, de a tárgyilagosság és megnyugtató kedvéért meg kell írunk, hogy a 100-as úszás ötödik helyezette is 58.2 mp-et úszott, a hatodik ideje 59.5 mp volt, tehát Bárány — ha döntőbe kerül — legjobb esetben az ötödik vagy hatodik helyen végezhetett volna. A japán Miyazaki 58 mp-el olimpiai rekordot állított fel.

4x200 m stafétaúszás.

Hogy Európában az úszóhegemonia a kis Magyarországra, arra fényes bizonyítás volt a 4x200 m stafétaúszás, amelyben Bárány, Székely, Wanné és Szabados összetételű stafétánk szerepelt. Amerika itt is kénytelen volt átengedni az olimpiai és világrekordot úszó japánoknak 8 p 58.4 mp az elsőseget. A magyar staféta ideje kerek 5 mp-cel volt jobb, mint 4 évvel előbb az Amszterdamban világbajnokságot nyert amerikai csapaté. Eredmény: 1. Japán, 2. Egyesült-Államok, 3. Magyarország, 4. Kanada, 5. Anglia.

Tornászversenyek.

A honvédelmi minisztérium tisztviselője, Pelle István volt a tornászversenyek hőse s a magyar olimpiai csapat legeredményesebb tagja. Nyert 2 olimpiai bajnokságot, 2 második helyezést, 2 hatodik helyet, egymaga 36 pontot szerzett, s hogy a győzelmi árbocra végre felszaladt a magyar zászló és felcsendült a magyar Himnusz, az Pelle István érdeme. Győzelmei egyben megnyitójá voltak két nagyszerű magyar sikernek, két újabb világraszóló olimpiai bajnokságnak, amelyek a tornászversenyek lezajlása után gyors egymásutánban következtek és örömtől dobogtatták meg a magyar szíveket.

Vízipóló.

Az amszterdami balsikerű német—magyar mérkőzés óta a magyar vízipóló válogatott 35 nemzetközi mérkőzést játszott, megnyert minden mérkőzést, csak egy esetben volt az eredmény döntetlen, megnyerte minden bajnoki és kupameccsen az elsőseget, tehát a papírforma szerint a vízipóló meccsnek verhetetlen favoritja volt. Igen, de az amszterdami emlék most is itt kísértett. Akkor is favorit voltunk. A mumus pedig — a német csapat — künn volt Los Angelesben is. Ezúttal azonban elmaradt a kellemetlen meglepetés. A magyar csapat szemképrázta játékban verte a németeket, 6:0-ra vezetett már, amikor szemmel láthatólag fékeztek s az utolsó percekben sikerült a németeknek az eredményt 2 góllal szépíteni, úgy hogy végeredményben a magyar csapat a németek ellen 6:2-re, a japánok ellen 18:0-ra, az amerikaiakkal szemben pedig 7:0-ra győzött. A német—magyar mérkőzés után, amely a torna tulajdonképeni döntője volt, a csuromvizes játékosokat össze-vissza ölegették, csókolgatták a tribünről lerohanó magyarok.

Karcsapatverseny.

Ez a verseny is olimpiai győzelmet hozott a magyaroknak. Eddig minden olimpián hihetetlen izgalmak között folyt le az olasz—magyar döntő, mert a bajnokság legtöbbször egy asszón, sőt olykor egyetlen tusson múlt. Az ősi vetélkedésből az 1924-iki olimpián 8:8 arányú mérkőzésből jobb tussarányával az olasz, majd 1928-ban Amszterdamban 9:7 arányú győzelmével a magyar csapat lett az első. Most az izgalmak elmaradtak, mert a magyar csapat imponáló fölényrel, abszolút biztosan győzte le egyik asszóban a másik után az olaszokat, akik a versenyt 9:2 állás után, mint amúgy is reménytelen feladták. A szabályok értelmében a még hiányzó asszókat a magyar csapat javára írták, amely így az olaszok ellen 14:2

arányban győzött. Ezt megelőzően a magyar kardcsapat Dánia ellen 15:1-re, Mexikó ellen 14:2-re, az Egyesült-Államok ellen 14:3-ra, majd az olasz mérkőzés után Lengyelország ellen 15:1-re győzött. A magyar csapat tagjai voltak: Piller, Petschauer, Kabos, Gerevich, Glyakis és Nagy. Egy csapatban mindig négyen vívtak, kettő tartalék volt, akiket a vívók vezetője, Lichtenekert ezredes egymás között minden mérkőzésen cserélt.

Negyedszer szökött fel a piros-fehér-zöld zászló a legmagasabb árboera.

Céllövés (miniatűr fegyver).

Mielőtt a magyar versenyzőknek, két újabb grandiózus győzelmére, az ökölvívásra és egyéni kardversenyre reátérnénk, foglalkoznunk kell a céllövessel, ahol egy bosszantóan ostoba balszerencse fosztotta meg a magyarokat az olimpiai bajnokságtól. Az történt ugyanis, hogy Barát-Lemberkovics főhadnagy, aki minden találatával a maximális értékelést szerezte, egy lövést elnézésből nem a maga, hanem a szomszédja céltáblájára adott le. Az óvást a zsűri elutasította s Barát az olimpiai bajnokság helyett a 18-ik helyen végzett. Egy másik reprezentánsunk Sós-Hradetzky főhadnagy szintén kitűnően szerepelt és felküzdötte magát a 4 pontot jelentő harmadik helyre. Barát fatális balszerencséje következtében első lett a svéd Ronmark, második a mexikói Huet.

Kardvívás egyéni verseny.

Indultak: Piller, Kabos, Petschauer. A magyar vívók olyan fölényesen szerepeltek a kardcsapatversenyben, hogy nemcsak a világ bajnoki, de mind a három első helyre magyar vívót vártak. Szakértők véleménye szerint a világ bajnokságnak Piller és Kabos között kellett volna eldőlnie. Nem így lett egészen, mert Piller kitűnő formában, ragyogó küzdőképességével megnyerte ugyan a világ bajnokságot s azzal együtt az újabb dicsőséget a magyar névnek, s Kabos is, Petschauer is bekerültek az első hat közé, de viszont meg kell állapítani, hogy e kolosszális eredmény dacára is Kabos és Petschauer, sőt a döntő második felében maga Piller is gyengébben vívott, mint a Los-Angelesben lefolyt előző küzdelmekben. Nem lett volna szabad előfordulnia, hogy a döntőben a győzelem felé biztosan és veretlenül haladó Piller kikapjon Gaudinitól, akit két idegen vívó, a német Casmir és az amerikai Huffman is maga alá gyűrt, ami egyébként — tegyük hozzá a tények megismerésének kedvéért — nagy szerencse volt a magyarokra. Ha ugyanis Pillernek ebben az esetben Petschauertól vagy Kabostól kellett volna várnia a korrigálást (az egalizálást), akkor veszélyben forgott volna a világ bajnokság. A döntőben ugyanis se Kabos, se Petschauer nem tudott megbirkózni a kétméteres olasz óriással.

Persze nem szabad felednünk, hogy nagyobb körmérkőzéseken, ahol 9—10 extraklasszist képviselő nagyság találkozott, mindig vannak nem várt meglepetések. Legszembetűnőbb az ilyen meglepetés és szerencsével-balszerencsével társult véletlen, ha kiragadunk három asszót a döntő mérkőzésből. Ime:

Casmir (német)—Gaudini (olasz) 5:1, Piller—Casmir 5:0.

És most figyeljünk:

A papirforma és matematika szerint Piller 10:1 tussal jobb Gaudininnél, mert hiszen a Gaudinit 5:1-re verő Casmirt, Piller könnyedén 5:0-ra győzte le.

S most jön a küzdelem Piller és Gaudini között, amelyben Gaudini Pillert 5:2 arányban legyőzi.

Nézzük a másik vívó esetét ugyancsak Gaudinivel.

Huffman—Gaudini 5:4.

Kabos—Huffman 5:2.

Gaudini—Kabos 5:2.

Tehát: a Gaudinit verő Huffman Kabos legyőzi 5:2 re, azután kikap ő maga Gaudinitól.

Ezt csak az érdekesség kedvéért írtuk le és semmit nem von le Piller világ bajnokságának értékéből, aki egyébként Gaudinit az előmérkőzések során megverte. Eredmény: 1. Piller (magyar) 8 győzelem 1 vereség, 2. Gaudini (olasz) 7 győzelem 1 ver., 3. Kabos (magyar) 5 gy. 4 ver., 4. Casmir (német) 5 gy. 4 ver., 5. Petschauer (magyar) 5 gy. 4 ver., 6. Huffman (Egy.-Áll.) 5 győzelem 4 vereség.

Talán egy kevés hiúság is van benne, de megemlítjük, hogy mi már 1928-ban a Csendőrségi Lapok február 10-iki számának „Portyázás” rovata alatt úgy emlékeztünk meg Piller György századosról, mint a elkövetkezendő világ bajnokság legjogosabb és legesélyesebb aspiránsáról, akkor amikor még öt kevés helyen ismerték. Nem tagadjuk, örülünk, hogy jóslatunk bevált.

Ökölvívás.

Több mint 100 versenyző között indult három magyar, Szigeti, Kubinyi és Énekes. Kubinyit, mielőtt ringbe léphetett volna, fölműtetre kórházba kellett szállítani s így további versenyzéséről szó sem lehetett. Szigeti a selejtezőben igen erős ellenfelet kapott és pontvereséget szenvedett, Énekes azonban acélos magyar akarással gyűrte le egyik ellenfelét a másik után és minden várakozást felülmulva, megszerezte az ökölvívás légsúlycsoportjában Magyarországnak a világ bajnokságot és ezzel a ragyogó győzelmével immár hatra szaporította az olimpiai győzelmek számát.

*

Tizennégy napi grandiózus küzdelem után lezárultak a stadion kapui. Magyarország mindent egybevetve úgy szerepelt és olyan eredményeket ért el, mint még soha olimpián.

Nyertünk hat világ bajnokságot, négy második és négy harmadik helyezést, a pontok számát tekintve, a nemzetek sorában Angliát, Kanadát (!) megelőzve, a nyolcadik helyre kerültünk, de a nyert első helyet, tehát olimpiai győzelmet alapul véve Anglián és Kanadán kívül — persze a kisebb sportnemzeteket és olimpiai résztvevőket nem számítva — megelőztük Finn- és Németországot (!) is, mert a magyar hat olimpiai győzelemmel szemben Finnország csak 5, Németország pedig 3 olimpiai győzelmet aratott, tehát tulajdonképpen — és a hivatalos kimutatás alapján is — nem nyolcadik, hanem hatodik helyen végeztünk.

Ha Csonkamagyarország területét és lakosságának számarányát vesszük a többi nemzetekkel való összehasonlítás alapjául, akkor pedig bizvást elmondhatjuk, hogy csak a finnek vitathatnák az elsőséget, ami egyben világosan annyit jelent, hogy a magyar színek képviselői méltó módon, bravúrosan szerepeltek és a dicsőségen, hírnéven kívül Csonkahazánknak a propaganda terén is felbecsülhetetlen szolgálatot tettek.

A nemzetek helyezési sorrendje az összpontozás alapján:

(Az első helyezés 3, a második 2, a harmadik 1 pontot jelent.)

1. Egy.-Államok	40	33	29	= 215
2. Olaszország	11	11	14	69
3. Finnország	5	8	14	45
4. Franciaország	9	7	2	43
5. Svédország	9	3	10	43
6. Németország	3	12	7	40

7. Japán	7	7	4	39
8. Magyarország	6	4	4	30
9. Anglia	4	4	6	30
10. Kanada	1	5	3	21
11. Hollandia	2	4	1	15
12. Ausztrália	3	1	1	12
13. Lengyelország	2	1	4	12
14. Argentína	3	0	2	11
15. Délafrika	2	0	4	10
16. Csehszlovákia	1	2	1	8
17. Ausztria	1	1	3	8
18. Írország	2	0	0	6
19. Dánia	0	1	2	4
20. Mexikó	0	2	0	4
21. India	1	0	0	3
22. Lettország	0	1	1	3
23. Svájc	0	1	0	2
24. Fülöpszigetek	0	0	2	2
25. Újzéland	0	1	0	2
26. Görögország	0	0	1	1
27. Spanyolország	0	0	1	1
28. Uruguay	0	0	1	1

*

Befejezésül mindössze annyit, hogy a nemzetek sportfőlényét általánosságban egyszersmind kultúrfőlénynek is tekintik, s ha ily értelemben vonuk párhuzamot a mi közvetlen szomszédaink és magunk között, akkor ez a sport- és kultúrfőlény megsemmisítő módon domborodik ki, a magyarok javára, — hiszen egy pillantás a tabelára! — hányadik helyen jönnek itt a csehek s hol lehet fellelni a románokat, szerbeket!...

Ez a tabella szintén egyik bizonyítéka a trianoni igazságtalanságnak, amely gúzsba kötötte nemcsak a magyar igazságot, a magyar érdeket, de szégyenletes erőszakot ejtett oly egyetemes nemzetközi értéken is, mint aminő a — kultúra.

CSENDŐR LEKSIKON.

146. kérdés. Egy bortermelő a pénzügyi hatóságtól engedélyt kapott, hogy saját termésű borait „utcán át” kimérhesse és kis mértékben elárulhassa. Az illető ezt a tevékenységet saját házában, egy utcára nyíló helyiségben folytatja. Kötelező-e az ilyen engedélyre a kocsmákra és egyéb italmérő helyiségekre megállapított üzleti záróra?

Válasz. A m. kir. pénzügyminiszter 1921. évi 101.010. sz. rendelete értelmében ilyen elárúsítási engedélyt olyan termelők kapnak, akik a bort a tulajdonukban levő, vagy általuk bérelt, illetőleg haszonélvezeti jog alapján őket illető, általuk megművelt szőlő vagy gyümölcsöskert terméséből állítják elő. Ilyen engedélyt a közszükségleti szempontokra való tekintet nélkül minden bortermelő kaphat, mert az engedély nem egyéb, mint a törvényes feltételek meglétében a bortermelőknek juttatott állami kedvezmény.

Nincs szó tehát iparszerű foglalkozásról és a bor árusítására igénybe vett helyiség sem tekinthető üzlethelyiségnek vagy a szó közigazgatási jogi értelmében vett nyilvános helyiségnek. Nézetünk szerint tehát az üzleti zárórát szabályozó rendelkezések az ilyen jogosítvánnyal felruházott bortermelőkre nem vonatkoztathatók.

147. kérdés. Milyen törvényes jogszabályok vannak érvényben megrendeléseket gyűjtő, olyan ügynökökre vonatkozólag, akik meghívás nélkül jelennek meg ipari foglalkozást nem űző magánügyeknek?

Válasz. Iparosok vagy kereskedők, vagy ezek megbízottai (ügynökei) megrendelések gyűjtése végett az illető iparos vagy kereskedő lakhelyén kívül, csak olyan iparosokat és kereskedőket kereshetnek fel, akik üzletkörükben az illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak. Aki megszegi ezt a rendelkezést, az 1900:XXV. t.-c. 4. §-ába ütköző kihágást követi el. Az ilyen kihágással gyanúsítottól a nála levő mintákat őrizetbe kell venni, mert ha bűnösnek mondják ki, a mintákat elkobozzák. A közigazgatási hatóság bírósághoz fordul.

Irodalmi vagy művészeti termékek megrendelésének gyűjtésére a törvénynek ez a tilalma nem vonatkozik. Valamely lap részére történő előfizetés-gyűjtésre sem vonatkoztatható a törvény tilalma. Nem vonatkozik a törvény tilalma továbbá a villamos erőátviteli-berendezésekre (például szellőztető készülékekre) sem. Hasonlóképpen kivétel a törvényes tilalom alól a háziipari cikkekre vonatkozó megrendelés-gyűjtés is, mert ezekre megrendelést gyűjteni korlátlanul lehet. Egyéb cikkekkal azonban az ügynököknek magánfeladatokat felkeresniök nem szabad.

148. kérdés. Valaki kölcsönadja lovát szomszédjának használatra egy napra. Az egy nap eltelté után a szomszéd nem adja vissza a lovat, hanem istállójában bekötve hagyja, míg ő maga lakóházának bezárása után eltávozik hazulról. A ló tulajdonosa bezörget a kapun, hogy visszakérje a lovat, de látván a helyzetet, felbosszankodik, betöri a kaput s a lovat visszavezeti. Terheli-e bűncselekmény a kölcsönkérő szomszédot és a ló tulajdonosát?

Válasz. Haszonkölcsönbe vett dolognak vissza nem adása a kikötött határidő leteltével csak akkor lenne sikkasztásnak minősíthető, ha a haszonkölcsönbe vevőre rosszhiszemű, elmulasztó szándék lenne rábizonyítható. Ily bizonyíték hiányában csak magánjogi ügylet kikötött feltételeinek megszegéséről van szó, ami polgári perúton eldöntendő kérdés. A szomszéd tehát bűncselekmény gyanújával nem illethető.

A ló tulajdonosát azonban, aki lovat a szomszéd házába való betörés útján vette vissza, a Btk. 330. §-ába ütköző magánlaksértés gyanúja terheli, mert ha magánjogi sérelem érte is, ennek orvoslása végett a szomszéd házába ily módon való behatolását jogos okból történtnek elismerni nem lehet.

149. kérdés. Egy községben a húsvizsgálói tennivalókat a községi orvos végzi. Bejelentés nélkül 3 napra eltávozik a községből s ez alatt a húsvizsgálói tennivalókat feleségére bízta. Az orvosné feladatát akként végzi, hogy a bélyegzőt kiadja a henteseknek és mészárosoknak, akik maguk bélyegzik le a közfogyasztásra kerülő húsmennyiséget. Mi a csendőr feladata ily eset észlelésekor?

Válasz. A húsvizsgáló a húsvizsgálatot személyesen tartozik végezni. Akadályoztatását tartozott volna a községi előjárásnak bejelenteni. Ennek kötelessége ilyenkor megfelelő helyettesítéséről gondoskodni. Nem lehet kétséges, hogy szabálytalan eljárásával megszegte hivatali kötelességét s fegyelmi megtorlásnak tette ki magát.

A csendőrnek azonban nem feladata, hogy a közhivatalnoki fegyelmi jog körébe eső kérdésekkel foglalkozzék. Őt ebben az ügyben a közérdek sérelmének sürgős orvoslása érdekli. Kötelessége tehát haladéktalanul értesíteni ily esetben a húsvizsgáló ellenőrzésével megbízott szervet s ennek kötelessége azután a fegyelmi megtorlás végett a kellő lépéseket megtenni. A községi húsvizsgáló ellenőrző szerve a járási m. kir. állatorvos.

Bűncselekmény gyanúja csak akkor forogna fenn, ha bizonyíték lenne arra, hogy a húsvizsgáló egyeseknek kárt, sérelmet okozott mulasztásával. Ez esetben a Btk. 471. §-ába ütköző hivatali visszaélés vétségéről lehet szó.

150. kérdés. Kihágással gyanúsított egyén megtagadja a község házában való megjelenést, ahova őt a járó kikérdezés végett hivatta. Betegségére hivatkozik, bár a járó tudja, hogy előző éjjel dorbézolt. Mi a gyanúsított kikérdezésének szabályszerű módja?

Válasz. A Szut. 431. pontjának utolsó bekezdése szerint a járó ily esetben a községi előjárásához fordul, hogy a gyanúsított elővezetését rendelje el. Ezt az elővezetést valamely községi alkalmazott fogantatosítja, akinek — kérésére — a járó, szükség esetén, karhatalmi segílyt nyújt. Ha a községi előjárásnak, tekintettel a gyanúsított vitatta

betegségre, aggályai vannak az elővezetés kérdésében, a járőr felszólíthatja a gyanúsítottat, hogy betegségének igazolása végett hatósági orvosi bizonyítványt mutasson be. Ha a kitűzött időre ez a bizonyítvány be nem érkezik, a gyanúsított elővezethető. Orvosnak a gyanúsított megvizsgálása végett való kiküldése ily esetben kerülendő, mert huzavonát és költséget jelent. Ilyen esetben különben nincs akadálya annak sem, hogy a járőr a gyanúsítottat — hallgatólággal elfogadván a betegség fennforgását — lakásán kérdezze ki.

151. kérdés. A gyanúsított viszonyt folytat a sértett szolgálójával. A cselédeleány átadja a gyanúsítottnak a sértett kapukulcsát, amelyről a gyanúsított másolatot csináltat. Ennek a hamis kulcsnak a felhasználásával látogatja aztán éjjelenként a cselédeleányt. Tekintve, hogy ez mind a gazda engedelmével történik, forog-e fenn bűncselekmény gyanúja?

Válasz. Minthogy a gyanúsítottnak senki sem tiltotta meg a szolgáló szobájába való illetlen behatolást, sőt ezt a szolgáló neki kifejezetten megengedte, — habár erre gazdája tudta nélkül nem volt joga, — bűncselekmény elkövetésére irányuló szándék alapos gyanúja, véleményünk szerint, nem terheli. Ha tehát ily esetben feljelentést nem tesz senki, illetőleg a gyanúsított megbüntetését senki sem kívánja, a nyomozás mellőzhető.

Egyébként, ha arra az álláspontra helyezkedünk, hogy a bűncselekmény elbírálására irányuló szándék elbírálása jogkérdés, melynek elbírálása az ítélőbírási feladata (s valószínűleg ez a helyes és kifogástalan álláspont), a Btk. 330. §-ába ütköző magánlaksértés büntetnének jelenségeire tekintettel, a nyomozás megindítható. A nyomozás eredményéről ebben az esetben a kir. ügyészségnek akkor is jelentést kell tenni, ha a sértett a nyilatkozatot nem írja alá, mert ez a bűncselekmény hivatalból üldözendő.

152. kérdés. Az a községhezán levő helyiség, ahol a járőr kikérdezést teljesít, a Szut. 297. c) pontja értelmében a nyomozás színhelyének tekinthető-e s ennek folyományaképpen a járőr jogosítva van-e az e pontban megjelölt tilalomra és utasításra?

Válasz. A községhezán a járőr rendelkezésére bocsátott helyiséget a Szut. rendelkezései szempontjából „a nyomozás színhelyének” kell tekinteni, tehát a járőr jogosítva van egyeseknek megtiltani az eltávozást innen vagy egyeseket utasítani, hogy a megjelölt helyen tartózkodjanak.

153. kérdés. A gyanúsított kikérdezésénél a járőr két bizalmiüggyént alkalmaz. A gyanúsított azonban azt kívánja, hogy egy magával hozott egyén is jelen lehessen a kikérdezésnél bizalmiüggyént. Jogában áll-e a járőrnek ezt az egyént a kikérdezés céljára szolgáló helyiségből kiutasítani, ha a gyanúsított a járőr felvilágosítása után is ragaszkodik annak jelenlétéhez?

Válasz. A bizalmiüggyének a Szut. 431. pontjának 2. bekezdése értelmében a járőr választja ki. Ezeknek kiválasztását illetőleg a gyanúsítottnak semmiféle beavatkozási joga nincsen, bizalmiüggyének tehát magával nem hozhat, ilyenek kiválasztására befolyást nem gyakorolhat. A járőrnek tehát nemcsak joga, hanem kötelessége is az ilyen akadékoskodást megszüntetni s a gyanúsított kíséretében levő egyént, mint illetéktelen kíváncsiskodót, a kikérdezésre kijelölt helyiségből távozásra felhívni, esetleg erőleyesebb rendszabállyal eltávolítani.

154. kérdés. A községhezára elővezetett, kezén már megbilincselte gyanúsított rakoncátlan magaviseletet tanúsít és rugdalózik. Lában megbilincselhető-e?

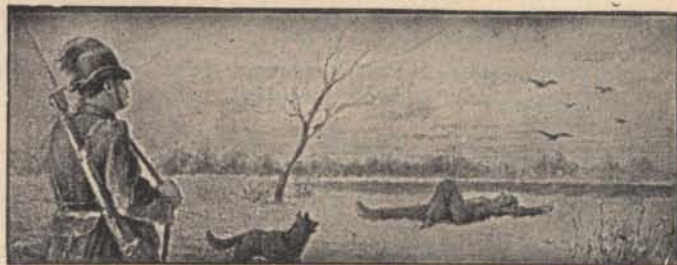
Válasz. A Szut. 47. §-a csak a kézre alkalmazott bilincset ismeri, ennek is a kíméletes alkalmazását rendeli el. Lábbilincs alkalmazása tehát tilos. Igaz, hogy a Szut. 48. §-a ismer egyéb kényszerítő eszközöket is, de ezeknek alkalmazása csak akkor van megengedve, ha a bilincselés nem lehetséges, a fegyverhasználat pedig nem megkövetelt. A kezén megbilincselte és ennek ellenére rugdalózik és rakoncátlankodó gyanúsított megfékezéséhez tehát más módon kell elérni, nem lábbilincs alkalmazásával.

155. kérdés. Milyen tiltó szabályok vannak érvényben a hangszórós rádió-készülékek használati idejét illetően?

Válasz. A hangszórós rádiókészülék használati idejét országos érvényű rendelkezés nem szabályozza. Ez a kérdés az éjszakai csend és nyugalom megháborításával kapcsolatos, amivel helyhatósági szabályrendeletek foglalkoznak.

156. kérdés. Zárt víznek tekintendő-e a halászati törvény (1925:XLIII. t.-c.) szempontjából az a holt Tisza-ág, amelynek partjain több gazda birtoka terül el s nincs olyan összefüggésben az élő Tisza-folyóval, hogy a halak az egyikből a másikba átmehessenek?

Válasz. A halászati törvény értelmében zárt víznek csak azt lehet tekinteni, amelyet egyetlen földbirtokos összefüggő birtoka vagy több földbirtokos egy tagban levő közös birtoka vesz körül, s emellett nincs összefüggésben oly vizekkel, amelyekből a halak beléje mehetnek. A kérdészett esetben tehát csak egyik feltétele forog fenn a zárt víz törvényes meghatározásának.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A megálmodott eredmény.

írta: MÉSZÁROS JÓZSEF I. tiszthelyettes (Pécs).

1918 április 8-án reggel özv. Jeszenszky Lajosné megyefai földbirtokos küldönc útján, írásban arról értesítette a bükkösi őrőst, hogy Megyefán levő kastélyából ismeretlen tettes, mintegy 16.000 korona értékű különböző ruhaneműt, ékszert és egy drb aranykeretes J. L. arany-monogrammos íróasztali mappát ellopott.

A feljelentésre magamat az őrre beosztott Petrovics István népfelkelő tizedessel nyomban nyomozó szolgálatba vezényeltem és a helyszínére siettem.

A lopás nyomozása már előre igen nehéznek mutatkozott, mert a kastély azon helyiségeiben, ahonnan a fent jelzett tárgyakat ellopták, a legtúzetesebb keresés dacára sem volt semmiféle nyom található; az ajtókon és az ablakokon sem volt semmiféle erőszak nyoma.

Először házilopásra gondoltam, de ez a feltevés csakhamar megdőlt, mert a kastély egyik szobaablaka alatt a fal külső aljától kezdve déli irányban a parkozott kerten keresztül nagy, szeges bakancs nyomait találtam; a nyomok a község végén levő vágóhídhöz vezettek, de onnan tovább a füves réten elvesztek.

A lábnyomok élesen kivehetők voltak, mert a föld a sok esőtől fel volt ázva. A vágóhíd melletti síma, puha földön egy négyszögletes 40x70 cm nagyságú nyomot találtam és e nyom körül azon bakancsnyomokat, melyek a kastélytól elvezettek. Ebből arra következtettem, hogy a tettes egyedül volt és hogy a vágóhíd mellett rakta át a lopott holmit.

A vágóhídtól tovább nyomon menni nem tudtam, de a helyszínen is dolgom volt még, visszamentem tehát és folytattam tovább a nyomozást, de közben a nyomokat is biztosítottam.

A kastély úrnője kérdésemre előadta, hogy a lopást megelőző napon a délutáni órákban a szobaleánnyal a kastély összes ablakait kinyitatta szellőztetés céljából és csak este 8—9 óra között zárta be. Az ablakok bezár-

rásánál maga is jelen volt. Cselédei mind annyira megbízhatók — mondotta —, hogy reájuk a legcsekélyebb gyanuja sincsen. A lopást csak 1918 április 3-án, a kora reggeli órákban fedezte fel, mikor bement a szobákba és az egyik szoba egy ablakát nyitva találta, a többi szobában pedig minden össze-vissza volt dobálva. Özv. Jeszenszky né megjegyezte, hogy az ellopott tárgyai közül legjobban az íróasztali mappát sajnálja, mert azt néhai férjének vette esküvői ajándékkul.

Az előadottakból, nemkülönben abból a körülményből, hogy sem az ajtókon, sem az ablakokon semmiféle erőszak nyoma nem volt látható, a nyomozást két feltevésre alapítottam. Egyik feltevés az volt, hogy a tettes lopott vagy hamis kulcs használatával hatolt be, a másik feltevés szerint pedig besurranó tolvajra gondoltam. Bizonyos voltam azonban abban, hogy a tettesnek mindkét esetben ismernie kellett a helyi viszonyokat.

A kastély szobáinak átvizsgálását a legapróbb részletességgel eszközöltem. A bútorokat, azok alját, tetejét, fiókjait, azok tartalmát, a képeket, könyveket, padlót, kályhát, stb. mind tüzetesen átvizsgáltam s még a zongora tetejét is levétettem, hogy belsejét a húrok között és alatt is átnézhessem. Hosszú és eredménytelen kutatás után az egyik vendégszobában volt zongora húrjai között egy babszem nagyságúra összemorzolt papírgöngyöt találtam és azon ceruzával írt, nagyon elhalványodott: „Dudásnak 28 liter tej” felírást. A papírdarab valami régi kalendáriumból volt kiszakítva. Megmutattam a kastély úrnőjének, aki azt reánézve teljesen idegennek mondotta s a Dudás névről sem hallott soha. Ebből arra következtettem, hogy a papírdarabot az ismeretlen tettes hagyta hátra és vagy ő, vagy hozzátartozója valamilyen Dudásnak tejet adott bármilyen formában.

A kastély összes cselédeivel alibit igazoltattam s azok között minden más irányban is nyomoztam, de eredményt nem sikerült elérni.

A papírdarabot biztosítottam és a helyszínéről távoztam. Úgy Megyefán, mint annak környékén hiába kerestem Dudás nevezetű egyént. Végre egy nap nyomozás után a bükkösdí vasútállomáson sikerült megállapítanom, hogy ott évekkel azelőtt váltókezelői minőségben szolgált egy Dudás János nevű vasutas, de kb. 5 évvel azelőtt nyugállományba ment és Pécsre költözött.

Pécsen, miután a bejelentőhivatalban a Dudás lakcímét megállapítottam, őt a lakásán felkerestem és kikérdeztem, hogy a neve hogyan kerülhetett a papírdarabra? Dudás a dologról semmit sem tudott s még csak körülbelül sem emlékezett a névrőre. Előadta, hogy 4 éven át, amíg Bükkösdön lakott, állandóan tehenet tartott, tejet tehát soha senkitől nem kapott. A közben hazajött Dudásné azonban többet tudott. Évet, hónapot és napot meghatározni nem tudott, de emlékezett reá, hogy míg Bükkösdön laktak, egyszer a tehenük beteg volt s akkor Győre János megyefai lakostól vásároltak naponta egy liter tejet, melynek árát a hó végén fizette ki. Az írást sem Dudás, sem a neje nem ismerték.

Pécsről visszamentem Megyefára. Győre János a harctéren katonai szolgálatot teljesített, egyébként az egész családjával együtt a községben becsületnek és jó hírnévnek örvendett. Mégis, mivel a papírdarab az ő házából került ki, bizalmi egyénekkel a honlevő Győre Jánosné lakásán felkerestem és kikérdeztem. Györéné tagadta, hogy a lopásról bármi tudomása is volna. Mikor neki a papírdarabot felmutattam, minden további nélkül beismerte, hogy az azon levő írás az ő írása. Megmutatta a kalendáriumot is, amelyből a papír ki lett szakítva. Arra is emlé-

kezett, hogy valamikor, évekkel azelőtt Dudáséknak tejet adott el és a kalendáriumba jegyezte fel a tejmennyiséget, amelynek árával Dudásék a hó végén tartoztak. Kérdésemre, hogy a papírdarabot a kalendáriumból ki szakította ki és hogyan került az a Jeszenszky kastélyba, nem tudott feleletet adni. Megtartottam náluk a házkutatást is, de az eredményre nem vezetett.

Györéné a további kérdezésködésemre előadta, hogy a kastélyban történt lopás elkövetése előtt kb. egy héttel, férjének unokaöccse, Gábor * Ferenc egy éjszaka náluk aludt s tőle néhány koronát és kenyeret kért és azután ismeretlen helyre távozott. Mikor elment, annyit mondott, hogy a katonaságtól elbocsátották és munkát megkeresni. Hogy nevezettnek volt-e valami köze a lopáshoz, azt nem tudta. Gábor Ferencet nem is igen ismerte, mert már régen eltávozott Megyefa községből.

Ezután megállapítottam, hogy Gábor Ferenc Megyefa községben született s gyermekkorában a Jeszenszky-kastélyban volt inas. Megyefáról a lopás előtt kb. 14—15 esztendeje eltávozott, már a háború előtt az ország minden részében csavargott és lopásért büntetve is volt. Ezekből alapos gyanút tápláltam Gábor iránt. Nevezett hollétéről azonban senki sem tudott, s azt sem tudta még az előjáróság sem, hogy katonának honnan és hova vonult be.

Nem volt tehát mit tennem, Pécsre mentem és ott sikerült is a hadkiegészítő parancsnokságnál megállapítani, hogy Gábor a cs. és kir. 52. gyalogezred állományába tartozott, de már akkor 10. hónapja szökésben volt. Ez még inkább megerősítette a gyanumat.

Gábort Pécsen és a környéken, továbbá egy nyom alapján Kiskunhalason és másutt is mindenhol kerestem, de elfogni nem tudtam. Így keserves háromszáz órai szolgálat után kénytelen voltam nélküle bevonulni azzal a gondolattal, hogy mivel katonaszökevény is, a lopás gyanuja miatt szélesebbkörű körözésének elrendelését fogom kérni. Az estéli órákban vonultam be örömömre és így a jelentés megírását reggelre halasztottam.

Lefekvés után a fáradságtól csakhamar elnyomott az álom. De nagyon természetesen állandóan, sőt még álmomban is az esettel foglalkoztam, amelynek kiderítenél maradását nagyon resteltem. Azt álmodtam, hogy valami ügyben Pécsen jártam szolgálatilag s ott reggelizés végett a Szigeti-országúton betértem egy kis kávéházba. A kávéházban egy asztal tetején egy utazókosarat láttam s a kosár tetején pedig a Jeszenszky Lajosné aranykeretes mappáját. Rövid idő múlva felébredtem, de az álom annyira felizgatott, hogy tovább aludni nem tudtam. Még az éjjel folyamán felkeltem és járőrtársammal, Petrovics István népfelkelő tizedessel Pécsre utaztam.

Pécsen a Szigeti-országúton tényleg találtam egy kis kávéházat, ahova — álmodat követve — betértem. Ott, hogy bemenésemnek valami indokát adjam és hogy feltűnést se keltsék, úgy magamnak, mint járőrtársamnak kávévet rendeltem. Amint a kávé fogyasztása alatt alaposan szemügyre vettem mindent, az egyik asztal alatt a sarokban egy nagyobb fajta utazókosarat láttam.

A kávéval (Rác Istvánnak hívták és a Szigeti-országút 68. szám alatt lakott) beszédbe elegyedtem s beszélgetés közben megkérdeztem, hogy kié az az utazókosár? A kávé elmondotta, hogy a kosarat kb. 6—7 nappal előbb, a kora reggeli órákban vitte hozzá egy ismeretlen civil ember és megkérte őt, hogy otthagyhassa, még aznap érte fog menni. Az illető azonban a kosárért még mindig nem jelentkezett. Megjegyezte még a kávé, hogy ma reggel üzletnyitáskor látta az illetőt az üzlete előtt elmenni és utána is kiáltott, hogy a kosarát vigye el, mert ha nem,

* A gyanúsított nevét megváltoztattuk. Szerk.

ki fogja dobni. Erre az ismeretlen azt válaszolta, hogy a kosarat még ma elviszi. Egyben kérdésemre elmondotta a kávé s a kosár tulajdonosának személyleírására vonatkozó adatokat is.

Mivel a személyi adatok teljesen megegyeztek a Gábor Ferenc adataival, a kosarat az asztal alól kivettem és mert rosszul volt bezárva, az egyik sarkát kissé felemelve, belenéztem. Legnagyobb meglepetésemre a Jeszenszky né ruháit, a ruhák tetején pedig az aranykeretes mapát láttam benne. A helyszínre nyomban rendőrt hívtam és a kosarat tartalmával együtt őrizetbe vettem.

Ezután azonban még mindig afölött tűnődtem, hogy hol a tettes? És hogyan lehetne őt óvatosan és célszerűen lépre csalni; feltéve, hogy eljön a kosárért.

Erre vonatkozó tervemet úgy oldottam meg, hogy a kosarat visszatettem az asztal alá s mivel az üzletből a kávé s magánlakásába villamoscsengő vezetett, a kávéstól engedélyt kértem, hogy járőrtársam, a jelenvolt rendőr én a magánlakásba bemehessünk. Megkértem továbbá arra is, hogy ha a kosarat odavivő egyén az üzletbe jön, a csengőt óvatosan nyomja meg, — ez jel lesz arra, hogy az illető az üzletben van. Persze másik két rendőr külön meghagyással, az utcán bizonyos távolságra figyelte az üzletajtót. A rendőrökkel azért figyeltem az üzletajtót, mert nem ismertem a kávé s megbízhatóságát.

A szobában körülbelül 1 és fél óráig várakoztunk. Már-már csüggedni kezdtem, mire végre mégis megberrent a csengő. Erre mindhárman az üzletbe siettünk és éppen akkor léptünk be oda, amikor az általam személyesen még nem ismert Gábor a kosarat az asztal alól kihúzta. Hátulról nyakoncsíptem, elfogtam és megbilincselve a kosárral együtt a városházára kísértem.

Kikérdezése során a lopás elkövetését beismerte. Beismerte azt is, hogy a papírdarabot ő hasította ki az unokabátyja lakásán a kalendáriumból azért, hogy abba egy kis darab gyertyát csomagoljon, a gyertyát pedig azért vitte magával, hogy azzal a lopás elkövetése alatt magának világítson. Mikor a gyertyát a papírból kivette, a papírdarabot összemorzsolta és az egyik szobában vaktában eldobta, így esett az bele a zongorába. A papírdarabot felmutatásra megismerte. A kastélyba annak egyik nyitva volt ablakán ment be este 8 óra tájban és ott az egyik lakatlan szobában az ágy alatt húzódott meg éjjel 11—12 óráig. Tehát már akkor benn volt a szobában, mikor Jeszenszky né a szobák ablakait bezáratta. A lopott holmit egy szintén onnan lopott lepedőbe rakva elvitte, a már említett vágóhídhöz, ott a saját kosarába átrakta s a cserdi vasútállomásra ment és onnan a hajnali vonattal Pécsre. Pécsen a ruháinak egy részét a kosárból kivette, a kosarat pedig azon tartalmával, mellyel megtaláltuk, az említett kávéházba vitte. A kosárból kivett ruháival néhány nap múlva Budapestre utazott és azt ott a Teleki-téren ismeretlen egyéneknek eladta. Beismerte azt is, hogy a kastélyban tényleg ismerős volt, mert ott gyermekkorában néhány évig mint inas volt alkalmazva.

Ezután Gábort a helyszínére kísértem, hol megmutatta az ablakot, amelyen át a kastélyba be- és kimászott. A még épségben talált bakancsnyom is teljesen azonos volt az övével. Ezenkívül katonaszökevény voltát is beismerte, miért is a bűnjelekkel együtt a pécsi katonai parancsnokságnak átadtam. Sajnos azonban, az 1918. évi forradalomnak nem volt sietősebb dolga, minthogy az összes rablókat és tolvajokat szabadon engedje. Így a forradalom alkalmával Gábor is kiszabadult a börtönből és elveszték a nagy fáradtsággal előkerített bűnjelek is úgy, hogy többé sohasem kerültek elő.

ZSIGMOND ISTVÁN őrnagy

Augusztus 16-án, 39 éves korában Budapesten meghalt Zsigmond István őrnagy bajtársunk.

Alig néhánynapi betegeskedés után, tifusz következtében előállott szívgyengeség ragadta el őt körünkől, nagy és őszinte szomorúságot keltve mindazok szívében, akik ismerték. Nemcsak a halottaknak kijáró kegyelet, hanem a mindig önzetlen jóbarátnak és melegszívű bajtársnak kijáró szeretet fájdalommal kísértük utolsó útjára, mélyen átérzve a mérhetetlen veszteséget, amelyet eltávozása nemcsak a testületnek, hanem nekünk, bajtársainak is jelentett.

Szolgálatának élt szívvel-lélekkel s a kivételesen mély érzésű emberek meggyőződésével szerette hivatását és testületét. Szép, imádott családján kívül csak a testületnek élt, de nem volt olyan percel sem, amelyet ne szentelt volna mindig készséges örömmel a bajtársainak és alárendeltjeinek. Ez a mindig mindenki iránt szíves, fáradhatatlan szolgálatkészség alkotta egyéniségének legfőbb és legjellemzőbb vonását s tette őt előljárói és alárendeltjei előtt egyaránt kedvelté.

A nyomozó-alakulatok felállításának napjától kezdve állandóan a nyomozó-osztályparancsnokság állományában munkálkodott s nem mindennapi képességeinek éppen a megszervezés és megindulás első idejében sokat köszönhetnek a nyomozó-alakulatok, mint ahogy hiányát fogják látni most a tudásának, nagy gyakorlatának és a nyomozó-osztályparancsnokság belső ügyeinek vitelében tanúsított rendkívüli szorgalmának.

Bajtársainak szeretetétől és egészen különös megbecsülésétől övezetten, a mindig becsületesen teljesített kötelesség tudatával adhatta fiatal életét az örök Végzet rendelkezésére.

A megboldogult 1892-ben született Ujpalánkán, Bács-Bodrog megyében. 1913-ban végezte a Ludovika Akadémiát igen jó eredménnyel, ahonnan, mint hadnagyot az 5. honvéd gyalogezredhez avatták fel. A háború előtt és alatt egyideig az 5. honvéd gyalogezredben, majd a 102. honvéd gyalogezredben szolgált, mint a 2. század parancsnoka. 1915-ben orosz hadifogságba esett, ahonnan csak 1918 novemberében tért vissza. A forradalmak után egyideig az újjáalakult Nemzeti Hadseregben teljesített szolgálatot, majd 1920 november 16-án a m. kir. csendőrséghez lépett be. A debreceni kerületnél, Berettyóújfalun és Derecskén szolgált, mint szárny- és iskolaparancsnok, 1927-ben rövid ideig a budapesti kerületi parancsnokságnál előadótiszt volt, 1928 augusztus hó 1-től kezdve pedig a nyomozó-osztályparancsnokság állományában teljesített szolgálatot, mint segéd tiszt, 1932 május 1-én lépett elő őrnaggyá. Szolgálati ideje alatt kétszer is miniszteri dícséretben részesült, egyszer a soproni népszavazás körül kifejtett tevékenységéért, egyszer pedig a nyomozó-alakulatok megszervezése körül kimagasló szorgalommal teljesített szolgálataiért.

Derecskén nősült 1922 december 18-án. Szép családjával nagyon boldog s mintaszerű családi életet élt. A mérhetetlen veszteséget, amit ilyen korai és megrendítő halála okozott, özvegyén kívül két kisleánykája siratja.

Hadnagyavatás a Ludovika Akadémián. Katonai főiskolánk IV. évfolyamát végzett akadémikusainak hadnaggyá avatása augusztus hó 20-án, Szent István napján délelőtt folyt le díszes ünnepség keretében.

7 órakor a díszteremben kihirdették a hadnagyi kinevezéseket és kiosztották a Ludovika Akadémia elvégzését tanúsító okleveleket, valamint a ludovikás gyűrűket.

¾9 órakor hálaadó istentisztelet volt, amelyen a róm. kath. és protestáns lelkész búcsúztató szavakat intézett a felavatandókhoz. Ennek befejeztével a főcsoport-parancsnok kiadta nemes Lovász Olivér végzett akadémikusnak a Nemzeti Kaszinó „Széchenyi István” alapítványának ezidei hozadékat, Zahumenszky Lajos és vitéz Barlay Béla végzett akadémikusokat pedig egyéb jutalomban részesítette.

A nyilvános ünnepség az ősi Alma Mater parkjában folyt le, ahol szépszámú, előkelő közönség gyűlt egybe. 10 óra 40 perckor érkezett meg a Kormányzó Úr Ö Főméltósága, aki kíséretével a kivonult akadémikusai alakulatok, a tiszti és tanári kar, valamint a felavatandó hadnagyok arcvonala előtt elhaladva a Himnusz hangjai közben fogadta a kivonult alakulatok díszelgését.

Miután a felavatandók a Ludovika-szobor elé vonultak, vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes, I. főcsoport-parancsnok búcsúbeszédet intézett hozzájuk. Ezután előrehozták az akadémia zászlóját és következett az eskü, aminek elhangzása után a rangban legidősebb új hadnagy, nemes Lovász Olivér tolmácsolta felavatott bajtársai nevében a legfőbb Hadur iránt érzett hódoló hűségüket, egyben pedig köszönetet mondott a főcsoport parancsnokának, valamint a tiszti és tanári karnak. Beszéde végén az ifjú hadnagyok ősi szokás szerint kardot rántottak és a kardpengék csengése közben a ludovikás jelmondat: „A Hazáért mindhalálig!” kiáltásával pecsételték meg fogadalmukat. Az ünnepséget a kivonult alakula-

toknak a ludovikás induló hangjaira végzett feszes díszmenete zárta be.

A felavatottak névsora a következő:

Gyalogsághoz: nemes Lovász Olivér, Szabó József, Szentmárai Lajos Árpád, Demjén Károly, Jungen Tibor, Scholler Mihály, Boróczy Dénes, Baranyay Béla, Lőrincz Sándor, Szárazajtai Incze Balázs, Bolgár László, Torkos (Tscheik) Tibor, Gaskó Gyula, Perjés (Pichler) Antal, vitéz Köppényesi Kontz Sándor, Molnár István, Sági Jenő, Demeter Gábor, Koltai Jenő, nemes Papp-Váry András, Ruszka Ferenc, Hadvály (Stephán) Pál, Kolozsváry György, Pásztó Dénes, Mészáros Jenő, Levált Jezierski László, Dacsudil József, Horváth László, Pap József, Holló Miklós, Zarubay Ervin, vitéz Salgó István, Pottyondy Béla, Suba Géza, Somodý József, Gerber Ervin, Fráter László, Balázs Vilmos, Böhm József, Mezey Alajos, Bordás László, Jacsó Zoltán, Székely Ferenc, Szóts András, Hatz Gyula, Balogh Imre, Hunyor Sándor, Miller Béla, Vedres János, Horvák László, Avemaria Brunó, Nagy Ferenc, Kiss László, Felkey (Fliegau) József, Kamódy Béla, Miklós Endre, Keviczky Kálmán, Várady László, Balcsó Ernő, Gulácsy Gyula, Mátyássy Miklós, Vörös Dezső, Huray Imre, Paál Andor, Würcz József, Mouillard Oszkár.

Lovassághoz: Zahumenszky Lajos, vitéz Derény Emil, vitéz Hegedűs Gábor, Nádosy György, Vásony Béla, vitéz Zachár Gyula, Ibrányi László, Sztamora László.

Tüzérséghez: vitéz Barlay Béla, vitéz Szakvály János, Pécsujfalusi Péchy István, Molnár János, Kovács Barnabás, Wilhelms Uldin, Szónyi László, Sellner Lajos, Oesterreicher György, Lánch István, Liedemann László, Sajóksai Volant Sándor, Nemespodrógyi Podhradszky Ádám, Barankai Demjánovich József, Kurucz György, Nyárády László, vitéz Szathmáry Lajos, Hankovszky Iván, Radványi (Rajnoga-Dénes) Imre, Kestelneki Szacsavay Tibor, vitéz Galánthay Tivadar, Hegyeshalmi Fischer István, Fülöp István, Györkös Rezső, Csonka György, Kolozsváry István, Jánossy Árpád, Horváth Gyula, Nagy Lajos, vitéz Nádas Gyula.

Járőr megtámadása. A ráckevei őrs állományába tartozó Horváth Ferenc törzsrőmester és Rózsa Ferenc csendőrből állott járőr Ráckeve községben augusztus hó 14-én 23 óra 30 perc tájban a Pahocsa-féle vendéglőből kiabálást hallott. A járőr a helyszínre érve, Kenesei Lajos ottani lakost az utcán, vérző orral találta, erre a vendéglő kerthelyiségebe ment, hol akkor Lakatos József Lakatos Lajos és Lakatos Imre, ráckevei lakosok magukból kikelve, kiabáltak és Lakatos Lajos ki akart menni, hogy Kenesét tovább bántalmazza. A járőr Lakatos Lajost ebbeli szándékában megakadályozta és utasította a rendezavarókat a vendéglő elhagyására. Ekkor Lakatos Lajos Horváth törzsrőmester elé ugrott, kijelentette, hogy a vendéglőből nem távozik és a törzsrőmestert arcuköpte. Horváth törzsrőmester Lakatos Lajost ellökte magától, mire az az egyik asztalhoz futott, széket ragadott és azzal akarta a járőrt megtámadni, de a kocsmában tartózkodó vendégek ebben megakadályozták és a széket elvették tőle. Erre a járőr Lakatos Lajos őrizetbevételét és a további támadás megakadályozása végett megbilincselését elrendelte. A bilincselés foganatosítása közben Lakatos Lajos Horváth törzsrőmester szuronyát megragadta, de azonnal el is engedte, mert a vendégek közbeléptek és Lakatos Lajost lefozták. A járőr erre elfogta, megbilincselte és a község házához bekísérte, majd az őrs augusztus hó 16-án hatósági közeg elleni erőszak vétsége miatt átadta a ráckevei kir. járőrbírósnak. Az őrs jelentése szerint Horváth törzsrőmester a fegyverét használni nem tudta, mert, midőn Lakatos a szuronyt megfogta a vendégek közbevetették magukat és a további támadást elhárították.

Csendőregyén megsebesülése. Kiss Jenő, győrszentiváni kocsmárosnál levő Boros Julianna, 24 éves háztartási alkalmazott augusztus hó 10-én denaturált szesz mellett vacsorát melegített. Eközben a szesz a ruhájára ömlött és meggyulladt. A leány segítségért kiáltozva, az udvarra futott. Az arrahaladó Vass István II. csendőr szolgálaton kívül a leány segítségére sietett és az égő ruhát leszaggatta róla. Így Boros Julianna csak a kezén szenvedett kisebbfokú sérülést. Mentés közben Vass csendőr balkezén másodfokú égési sérülést szenvedett.

Budavár visszavételének emlékművét szeptember hó 2-án, Budavára 1686-ban történt visszavételének évfordulóján, délelőtt 11 órakor leplezik le a várbeli Primás-bástyáscsúcsán, s ez alkalommal a Kapisztrán Szt. Jánosról elnevezett helyőrség

templom falán létező magyar emléktáblát is megkoszorúzzák.

Az emlékművet a M. Kir. Hadimúzeum kezdeményezésére, nemes Szabó Sámuel budapesti kávéháztulajdonos, valamint fivéréi, néhai nemes Szabó Imre budapesti szállodatulajdonos és nemes Szabó István karakózsöröcsöki földbirtokos, hazafias áldozatkészségből állították fel, — akik a Budavár 1686 szeptember 2-iki ostromnál elesett Szabó György karakózsöröcsöki felkelő nemesnek vérszerinti és egyenes leszármazottai. Az emlékmű tehát a hősi halott rokonainak kegyes adománya, akik östük emlékével együtt a nemes török ellenfél emlékét is megörökítik s így az a magyar-török testvériségnek is emléke. Az emlékmű turbános, törökös modorú, sírköszörű oszlop, magyar és török szöveggel, vasláncos kőgolyókkal bekerítve. A magyar szöveg a hősi halált halt karakózsöröcsöki Szabó György felkelő nemes emlékét örökíti meg, de megörökíti vele kapcsolatban a többi elesett magyar véreinket is. A török szöveg a budai vilajet legmagasabb rangú pasájának, Buda utolsó török várparancsnokának, — Vezir Abdurrahman Abdi Arnaut pasának emléke, ki hősi ellenfelehez méltóan, karddal kezében, 1686 szeptember 2-án, délután 3 órakor esett el a mai Bécsikapu-tér közelében.

Az emlékművön a török szöveget Abdul Latif effendi, budapesti török főimám és Decvad Oszmán bey, a budapesti török követség volt követségi titkára készítették és az úgynevezett Kurán-díszbetűkkel írták. Az emlékművet pedig vitéz Aggházy Kamil és dr. Bevilacqua Béla elgondolásában, Zsille Kálmán festőművész tervezte és Kiss József kőfaragómester készítette.

Beutalások a csendőrségi gyógvházakba: Szeptemberre beutaltattak Hévizre: *tisztek:* Nedoász Gyula gazdasági őrnagy és neje, dr. Király József gazdasági százados és neje, Czifrusz Ödön gazdasági százados és neje, dr. Papp György főállatorvos és dr. Janó Ferenc előadó-bíró. *Legénységi állományból:* Nagy Sándor th., Ágoston József tőrm., Krakovics József th. és neje, Vincze Rezső őrm., Torma János ny. th. és neje, Kardos Józsefné I. th. neje, Vargha István tőrm. és neje, Csöndör József tőrm., Béndek József th. és neje, Horváth József VI. th. és neje, Horváth József III. tőrm., Mányi Péter th., Ille Sándor th., Szabó Péter ny. tőrm. és Király József őrmester. **Balatonfüredre:** *tisztek:* Monostori Erreth Aldár tábornok és neje, Szentmihályi Lajosné őrnagy özvegye, Lemhényi Zsigmond Lázárné őrnagy özvegye, Nónay Dezső nyugállományú honvédtábornok és neje, Krausz Antalné ezredes özvegye, Weber György főtanácsnok-bíró és neje, Nagysitkei Kiss Árpádné honvédtábornagy özvegye, Prokisch Árpád honvédszázados, dr. Boda József hadnagy, Solymosy Jenő honvéd tanácsnok-bíró, Zelkó Henrik nyugállományú alezredes, Kézdiszentléleki Voloncs György. alezredes fia, Herold Ádám őrnagy. *Legénység:* Albert János ny. alhadnagy és neje, Kupecz G. Márton ny. th. és neje, Nagy Lajosné th. özvegye, Farkas Illésné th. neje, Vincze Mátyás ny. th. és neje, Lukács Mihály ny. th. és neje, Darányi Sándor ny. th. és neje, Vekerdy Benjamin ny. th. özvegye, Szabó Imréné th. özvegye, Rádlv Sándorné tőrm. özvegye, Bozsing Józsefné ny. th. neje, Boér Jánosné th. neje, Almási József th., Kálmán Jónás ny. th., Dezsics János ny. th. Jamrich Ágoston ny. th., Szöcs József II. th. és neje.

Házasságot kötöttek. Schifter Jenő százados július 23-án tartotta esküvőjét *Pártay Sarolta* úrhölgygel Csurgón. — *A budapesti I. kerületben:* Németh János III. tiszthelyettes Szingert Ilonával Budapesten és Pauer András II. osztályú

altiszt Rausch Éva hajadonnal Budapesten. — *A szegedi V. kerületben:* Szabó János IX. törzsrőmester Szivoczka Máriával Kübekháza. — *A debreceni VI. kerületben:* Rab János tiszthelyettes Tamás Borbála özvegyével Nyírmada községben és Jenei József törzsrőmester Vári Eszter hajadonnal Esztár községben. — *A miskolci VII. kerületben:* Végső (Viznyiczki) György tiszthelyettes Csécsi Veronikával Nyírgyulaj községben és Arnóczki Albert törzsrőmester Bóta Szidóniával Egerben.

Fegyverhasználat. A lillafüredi különítménynek Kovács Lajos őrmesterből állott járőre augusztus hó 19-én 1 órakor Kublik János, újhutai lakos, magánlaksértéssel gyanúsított egyén ügyében nyomozott. Kublik a különítményre való kísérése közben az őrmestert kődarabbal megtámadta, ezért ez kardfegyvert használt és a támadót bal temporán megvágta. Sérülése könnyű. A csendőr nem sérült meg. A gyanúsítottat a járőr őrizetbe vette. A kivizsgálás megindult.

Elhalálozás. Magyar János nyugalmazott járásőrmester szerb megszállott területen, Óbecsén, 73 éves korában elhalt. Öreg bajtársunk 1911-ben vonult nyugalomba és Óbecsén telepedett le. Itt érte a forradalom és nem mozdult el innen a megszállás után sem. Utolsó pillanatáig reménykedett az igazságig magyar érzésű járásőrmester, hogy az áldott haza régi határai keblére ölelik, emiatt sok kellemetlenségre támadt a szerb hatóságokkal és csekélyke nyugdíját is több ízben megvonták tőle. Nagyon vallásos, becsületes, szigorú, de mindig igazságos volt s ezért egyformán bírta mindenki szeretetét és becsülését. Halálát neje: Nagy Ilonka; fia: Magyar László reálgyimnáziumi tanár Nyíregyházán; leányai: Magyar Margit tanítónő, Magyar Apollónia, Ambrózy Zoltán irodafőtiszt neje, Magyar Ida, Tolnai Dávid csendőrtiszthelyettes neje és unokái gyászolják.

Tisztikaszíni hírek. Az Országos Tisztikaszíni elnöksége ezúton is értesíti a m. t. tagjait arról, hogy általános közkedveltségnek örvendő mozi-üzemét új irányelvek szem előtt tartása mellett — f. évi szeptember hó 1-ével — megnyitja. Mozielőadásokat ezentúl vasárnap, szerdán, csütörtökön, valamint olyan ünnepnapokon tartanak, melyek nem mozinapokra esnek. A mozinapok csökkentésénél pedig, azon cél vezérli a Mozi vezetőséget, hogy kizárólag jó s kiválószított filmet, lehetőleg az elsőhetes mozik után azonnal hozzasson s így a mozilátogatók legkényesebb kíváncságnak is mindenben megfelelhessen. A Kaszinó vezetősége, a nyári szünetben a hangos leadó készülékét a legmodernebb újításokkal és új hangtölcsérrel, valamint a legújabb vetítővászonnal szerelte fel, hogy a fejlődéssel lépést tartva tökéletes művelzetet nyújthasson m. t. Tagjainak és mozilátogató közönségének. Az egyre súlyosbodó gazdasági helyzetre való tekintettel a „Mozi-meghívó”-k árát f. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg 2 pen-

A rossz viszonyok

fokozottabb mértékben készítetnek takarékoságra.

Takarékos ember

nemcsak az olcsó árukra, hanem a jó minőségekre is figyelemmel van. Tegyén egy próbarendelést

„ELITE“

divat és egyenruházati felszerelési cikkek áruházában

Cégtulajdonos: **ALMÁSI ISTVÁN**

Budapest, VI., Nagymező-u. 38.

Telefon: 21-4-83.

Postatak. csekkszám: 16.909

Férfi és női fürdőruhák nagy választékban

Használjon

Agfa

fotóciókkeit, mert mindig a legjobb!

Különlegességei

ISOCHROM FILMEK ÉS LEMEZEK

Járőrszolgálatba vigyen magával Weiss Manfréd konzervet!

A konzervfajtákat, azok árait és megrendelési nyomtatványokat lásd „Csendőrségi Lapok” 1. évi 1. márc. 15. és máj. 1. számokban, illetve azok mellékleteiben.

Weiss Manfréd Első Magyar Konzerv és Ércárugyár Rt. Bpest, IX., Máriássy-u. 1.

gőre szállították le. A szeptember hó 1-től forgalomba kerülő, 1933. évi zöld Mozi-meghívó bélyegek úgy a folyó, mint az 1933. évre érvényesek. Az 1932. évre kiadott fekete nyomású piros bélyegekkel lebélyezett Mozi-meghívók csak folyó év végéig, vagyis f. évi december hó 31-ig érvényesek. A Kaszinó nagy dísztermében rendezendő, eddig is nagy közönségszámban örvendő szombatesti családi táncösszejárásokat a jövőben vendégek csakis arcképes mozimeghívóval látogathatják kedvezményes belépti díjak mellett, míg a Kaszinótagok által személyesen bevezetett, de arcképes mozimeghívókkal nem bíró vendégek a rendes beléptijegyek árának kétszeresét fizetik. A szombatesti táncesték — előreháthatólag — október hó 1-vel veszik kezdetüket s azokat minden alkalommal a teljesen kiürített nagy díszteremben fogják megtartani. A zenét az 1. honv. gyal. ezred kiváló jazz-zene-kara vagy hangerősítővel felerősített gramofonzene szolgáltatja. A Kaszinó vezetősége már ezúttal közli, hogy estélyein (szombatesti táncok) való megjelenés hölgyeknek: kis estélyi ruhában, tisztelőknek: kis társasági (zsinoros zubbony) öltözetben, polgári ruhában megjelenőknek és vendégeknek: csak szmokingban lehetséges.

A Kaszinóra vonatkozó egyéb tudnivalók, az augusztus 20-ika körül megjelenő „Kaszinó Lap”-ban tudhatók meg, melynek árát 20 fillérre szállították le.

Dicséret. A pécsi IV. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte Takler István törzserőrmestert azért, mert 8 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s az utóbbi időben, mint rádiótávírási, teendőit fáradhatatlan buzgalommal, szakértelemmel és eredményesen végezte.

Őrparancsnokká kinevezetett: a debreceni VI. kerületben Nagy István II. tiszthelyettes.

Véglegesített: A pécsi IV. kerületben Paczolai József próbacsendőrként.

Csendőrségi Közlöny 16. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendelet. Áthelyeztettek: Elekes (Gross) Rezső őrnagy Budapestről szárnyparancsnoki minőségben Csornára. Vitéz Dénes Elemér őrnagy Csornáról 2. osztályparancsnoki minőségben az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre. Papp János százados Budapestről kerületi előadótiszt minőségben Miskolcra. Toldi Árpád százados Siklósról oktatótisztnek az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre. Inczédy Ágoston százados Zalaegerszegről osztálysegédtiszt minőségben Szombathelyre. Dr. Boeskor Lőránd százados Kecskemétről ideiglenes szárnyparancsnoknak Siklóra. Toldalgyi Nyárády Domokos százados Budapestről ideiglenes szárnyparancsnok helyettesnek Siklóra. Vitéz Bátky József őrnagy a szombathelyi őrsparancsnokképző iskolától gyalogtanaloztály parancsnoknak Pestszenterzsbetre. Bodrogai András százados Berettyóújfaluból gyalogtanaloztály parancsnoknak Kiszpekre. Szabó Jenő százados Budapestről szárnyparancsnoknak Hatvanba. Morell Gyula százados a szombathelyi őrsparancsnokképző iskolától oktatótiszt minőségben a gyalogtanaloztályhoz Pestszenterzsbetre. Zavilla János százados Hatvanból szárnyparancsnoknak Nagykanizsára. Nagy István százados Nagykanizsáról oktatótiszt minőségben a gyalogtanaloztályhoz Kiszpekre. Bárány Béla százados Szombathelyről oktatótisztnek Pestszenterzsbetre. Vitéz Várkonyi és Nagymadi Bogdán Kamill százados Berettyóújfaluból oktatótisztnek Kiszpekre. Boros Lajos alezredes Székesfehérvárról beosztott törzstisztnek Szombathelyre. Somogyi Mihály alezredes Szombathelyről beosztott törzstisztnek Székesfehérvárra. Seidler Endre őrnagy Miskolcra az állandó tanulmányi bizottsághoz Budapestre. Vitéz Csörgény László őrnagy Budapestről osztályparancsnoknak Székesfehérvárra. Lemhényi Gábor Péter őrnagy Debrecenből osztályparancsnoknak az I. osztályhoz Budapestre. Vitéz Liptay László őrnagy Budapestről kerületi segédtisztnek Pécsre. Dr. vitéz Gereöffy Géza százados Dombóváról osztálysegédtiszt minőségben Szekszárdra. Faji Fáy Gyula százados Nagymarosról kerületi előadótiszt minőségben Budapestre. Stenta Oszkár százados Sátoraljaújhegyről szárnyparancsnoknak Nagymarosra. Környey Ferenc százados Szekszárdról ideiglenes

szárnyparancsnoknak Dombóvár. Radics József százados Mátészalkáról osztálysegédtisztnek Sátoraljaújhegyre. Vitéz Lőrinczy Dénes százados Szolnokról osztálysegédtiszt minőségben Mátészalkára. Székely Ferenc százados Monorrról szárnyparancsnokhelyettesi minőségben az 5. szárnyhoz Budapestre. Dr. Taubert Ernő hadnagy Nagykanizsáról ideiglenes szárnyparancsnokhelyettesnek Szentésre. Kinevezettek: Barényi Ferenc alezredes kerületi parancsnokhelyettes Budapestre. Marsálek János alezredes beosztott törzstiszt Budapestre. Huszár Ágoston őrnagy a II. osztály parancsnokává Budapestre. Vitéz Péterffy Jenő százados a m. kir. csendőrség felügyelőjének személyi segédtisztjévé Budapestre. Werner Károly főhadnagy ideiglenes szárnyparancsnokhelyettes Berettyóújfaluban. Tölgyesi Győző őrnagy kerületi segédtiszt Miskolcon. Kátai-Pál András százados az 5. szárny parancsnokává Budapestre. Mátéffy István százados az 1. szárny ideiglenes parancsnokává Debrecenben. Beosztottak: Török Dezső százados oktatótiszt minőségben az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyen. Mátray (Mácsék) Ferenc százados előadótisztnek a belügyminisztérium VII.—c. osztályába Budapestre. Tartósn vezényeltettek: Fejér Károly százados Nagykanizsáról oktatótiszt minőségben az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre. Vitéz Vass István százados Marcaliból oktatótiszt minőségben az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre. Camerle Raymond százados a nyomozó osztályparancsnoksághoz Budapestre. Hertelendi és vindornyalaki Hertelendy Ignác őrnagy előadótisztnek a belügyminisztérium VII.—b. osztályába Budapestre. Sekeánina Artúr őrnagy Pécsről előadótiszt minőségben a belügyminisztérium VII.—c. osztályába Budapestre. Létsszám felett vezetettek: Vlaszaty Béla, Raáb Antal ezredesek a budapesti I. és Löcherer Andor alezredes a székesfehérvári II. kerületnél. Áthelyeztettek: Kapor Aurél gazdasági százados Sátoraljaújhegyről osztálygazdasági hivatal főnöki minőségben Egerbe. Tóth Géza gazdasági százados Egerből főnöki minőségben a zalaegerszegi osztálygazdasági hivatalhoz Zalaegerszegré. Kormos Kálmán gazdasági százados Zalaegerszegről főnöki minőségben az osztálygazdasági hivatalhoz Sátoraljaújhegyre. Adományoztatott: a II. osztályú tiszti szolgálati jel: Klemm László ezredesnek és Barényi Ferenc alezredesnek; a III. osztályú tiszti szolgálati jel Bakó András őrnagnak, Schiffer Jenő, vitéz Kiss Jenő, Pintér Sándor, Milvius Attila, vitéz Seebergi Wankel-Secberg József és Morell Gyula századosnak. Ideiglenes nyugállományban meghagyott: Vitéz Cseri József, Balog Mihály miskolci VII. és Kertész Miklós debreceni VI. kerületbeli ideiglenesen nyugdíjazott tiszthelyettes. Ideiglenes nyugállományba helyezett: Németh József II. miskolci VII. kerületbeli tiszthelyettes. Várakozási illetményekkel szabadságoltatott: Balás Antal debreceni VI., Csépe Mihály és Tóth János V. miskolci VII. kerületbeli tiszthelyettes. — Sterbling István próbacsendőrként család névét „Székely”-re Österreicher József próbacsendőrként „Kertész”-re, Klácsik Armin törzserőrmester „Kertész”-re, Smigányszi István törzserőrmester „Kertész”-re, Stukics József őrmester „Tölgyes”-re, Jerkovich Péter tiszthelyettes „Jenei”-re, Heűffel Mihály Kálmán törzserőrmester „Horvát”-ra, Süber János őrmester „Székely”-re, Szűrics József törzserőrmester „Szöke”-re, Keninger János tiszthelyettes „Kárpáti”-ra, Djégula János István csendőr „Deák”-ra, Bugovics István próbacsendőrként „Búzás”-ra, Meiszerics István őrmester „Markos”-ra, Neszmírák Ferenc Jenő gazdasági százados családi nevét „Nádai”-ra, Orovecz István tiszthelyettes „Óvári”-ra, Szulák Pál próbacsendőrként „Szirtes”-re, Toplak István csendőr „Halmos”-ra, Nunkovics József törzserőrmester „Harsány”-ra, Homér István törzserőrmester

Sokat gyalogoló csendőrök használnak

izzadás, kipálás, kisebzés ellen

KROMPECHER-féle higiénikus gyógyhintóport

Szárít, gyógyít, hűsít. Mindenhol kapható.
1 praktikus bádogdoboz 60 fillér.

**Az egész világon
legjobbán bevált,
legelterjedtebb írógép a**

REMINGTON

„Harmat”-ra, Kukuruzsnnyák György próbacsendőr „Keresztes”-re, Sével Gyula próbacsendőr „Simon”-ra, Szvetnyik János csendőr „Szalka”-ra, Stolzner József törzsrőrmester „Nemes”-re, Steinbacher Menyhért próbacsendőr „Simon”-ra Schröder Antal próbacsendőr „Sólyom”-ra, Szoták György gazdasági tiszthelyettes „Szigeti”-re, Bugovics Nándor őrmester „Fehér”-re, Bebes László törzsrőrmester, „Bebesi”-re, Brunszlik Miklós tiszthelyettes „Forgács”-ra, Hollenczer Ferenc próbacsendőr „Havás”-ra, Herman József próbacsendőr „Halmos”-ra, Hujber Imre csendőr „Várnagy”-ra, Miklovicz Miklós próbacsendőr „Nemes”-re, Mühlbauer Ernő próbacsendőr „Mezős”-re, Piskálilik Sándor törzsrőrmester „Pálvolgyi”-re, Plavits György tiszthelyettes „Pápai”-ra, Rau Dániel csendőr „Rónás”-ra, Nikodém Sándor őrmester „Bertalan”-ra, Köhr István törzsrőrmester „Király”-ra, Rempert Bálint tiszthelyettes „Sághegy”-re, Koch László próbacsendőr „Kemény”-re, Szauer József próbacsendőr „Szabados”-ra, Zibriczki Jenő csendőr „Bajnok”-ra, Baradics Imre csendőr „Bérczes”-re, Práth Márton őrmester „Kemény”-re, Staudt Máttyás próbacsendőr „Herczeg”-re, Paár Vince próbacsendőr „Gyimes”-re, Máyer Lajos őrmester „Bokor”-ra, Mihálovics József törzsrőrmester „Török”-re, Csipán Gyula őrmester „Cséán”-ra és Mikics István őrmester „Deák”-ra változtatta át. — Szabályrendeletek. Bélyegilleték törvénye. — Fűtési átalány megállapítása az 1932/33. fűtési időszakra. — A székesfehérvári és miskolci nyomozó alezstályok felállítása szeptember elsejével. — „Nyut”-tal kapcsolatos helyesbítések. — Egyesületekben (klubokban, kaszinókban) táncok rendezése, táncmulatság tartása. — A rendőrség fegyverhasználatának részletes szabályozása. — Sajtótermékek terjesztésének eltávítása. — Vadászati tilalmi idők módosítása. — Növényekmarhahus árusítását korlátozó rendelkezések módosítása. — Lisztkezelő vegyszerek használata, valamint az ilyen liszt forgalombahozatala tilos. — Liszt előállításánál, valamint a lisztnek emberi táplálkozás céljára szánt termékek készítéséhez használt segédanyagok forrálmanak szabályozása. — A közfogyasztásra szánt szikvíz előállításáról és forgalombahozataláról szóló 1928. évi rendelet módosítása. A belügyminiszter Pesterzsébet megyei város nevét Pestszenterzsébet névre változtatta át.

Ki tud róluk? Mőger Istvánt keresi beteg édesanyja és Dénes Jánosné. Nevezett körülbelül 5 év óta szolgál a csendőrségnél. Született: Nagykapornak községhez tartozó Forintos pusztán (Zala megye). Anyja: Mőger Anna. Aki tud róla, értesítse Dénes Jánosné, Budapest, IX., Mester-u. 65. fszt. 3. szám alatti lakost.

Balogh Ferenc kéri, hogy Nagy Bálint, érszentkirályi (Szilágy megye) születésű csendőr, ki 1920–1925 között állítólag Győrben szolgált, vagy aki őt ismeri, tudassa vele címét. (Szentes, Vásárhelyi-u. 24.)

Az édesanyja keresi Kramárik József csendőrt, aki 1903. évi augusztus hó 24-én született Trencsénben. 1929-ben belépett a csendőrséghez, legutolsó ismert lakása: Szeged, Boldogasszony-szárút 64. szám alatt volt. Aki tud róla valamit, közölje Hollódy János csendőralezredes úrral (Budapest, I., Böszörményi-út 21.).

A „Fotoélet” Magyar Fényképezési Szakfolyóirat 1932. évi október hó 9–16-ig tartja a II. amatőr fénykép és keskenyfilm kiállítását és pályázatát. A pályázat arany-, ezüst- és bronzérmek, valamint kitüntető oklevelek kiállítására. A pályázat titkos. A kiállítás tartama alatt érdekes előadásokat és keskenyfilm vetítéseket rendeznek. Jelentkezési határidő: 1932 szeptember 20. Beküldési határidő: 1932 október 1. Bővebb felvilágosítást cím közlésére készséggel nyújt a Fotoélet szerkesztősége, Budapest, II., Margit-körút 58. Telefon: 517–71.

Eladó: Egy kifogástalan állapotban levő 9 × 12-es „Compur”-záras „Leonár” fényképezőgép bőrtokban, 1:6.5 „Zeiss-Tessar” lencsével, 3 lemez és 1. nackfilm kazettával, fémelűtővel, önkidővel, 1 másoló kerettel. Ára 60 pengő. Az összeg 3 részletben is fizethető. A gép megtekinthető a Csendőrségi Lapok kiadóhivatalában.

Szőnyegek, bútorok csendőrség részére előleg nélküli részletfizetésre

legolcsóbb áron.

Reramiék, seylonok, seylonakarók, ebéd- és plüsszőnyegek, vashűtő, piplakok stb.

Vidékre értesítésre megbízottat k. idűnk

Központi Lakáshereendőző Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5.

Telefon: 271–77.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezte és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírással hasábnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkeknek mi korrigáljuk, korrektúraleveletet csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdés teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyegzet tehát felesleges beküldeni. — Jellegűleg legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötéjgyű számot választani. Annak, aki jellegt nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másztól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gypaju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17.— „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gypaju — — — — — 18.— „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.— — 25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt 7.60 „

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321–78

Egyenruhák külön mérték után 3–6 havi hitelle.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.”

Pacsirta szól. Nem írta ugyan meg, hogy katonai vagy polgári fogházőrséghez szeretne-e pályázni, de mindegy, felvétel egyiknél sincsen. A megüresedő polgári fogházőri állásokra pályázatot szoktak hirdetni. Ha igényjogosult, a kérvényét szolgálati úton is beadhatja.

D. törm., Szikszó. A kincstár csak gyógyszerek árát téríti meg. A vörösbort nem lehet gyógyszernek tekinteni még akkor sem, ha orvos rendeli, annak árát tehát elszámolni sem lehet.

Gy. tanácsotály, Szekszárd. Örülünk, hogy jutalmunk megnyerte a parancsnokság tetszését. Köszönjük a szíves sorokat.

M. J. törm., Felsőíreg. A rangviszonyok szempontjából a kinevezés napja mértékadó. Ha a kinevezés napja azonos, akkor az előző rendfokozatba történt kinevezés számít s csak, ha az is azonos, akkor a szolgálati idő. Miután Ön annak idején egy évvel hamarabb lépett elő őrmesterré, mint a bajtársa, Ön a rangidősebb, annak dacára, hogy a bajtársa egy évvel hamarabb jött a csendőrséghez.

Eb. Ebidomításról szakmunkát Tisza Testvérek könyvkereskedésében szerezhethet be (Budapest, II., Fő-utca 12. szám). Ára 8 pengő és a postaköltség.

H. P. ny. th., Izsák. A „Honvédelem” című lap megszűnt.

1933. Az ősszel valószínűleg lesz új tanfolyam, de hogy mikor kezdődik s hányan lesznek bevezényelve, azt most még nem lehet tudni.

11.932. Nyugdíjazása után kérheti a katonai szolgálati idejének beszámítását, mert a megszakítás főképpen csak az úgynevezett tanácsköztársaság idejére terjed. Valószínűnek tartjuk, hogy a kérését teljesíteni fogják.

G. P. törm., Debrecen. Használja sokáig jó egészségben.

Reménység. Miután a kérés felterjesztése óta már négy hónap telt el, kérje meg az őrsparancsnokát, hogy intézzen kérdést az osztályparancsnoksághoz, hogy mi az oka a késedelemnek. Valószínűnek tartjuk, hogy valami akadály van a

dologban, mert az ilyen ügyeket 5—6 hét alatt el szokták intézni. Polgári állás elnyerése iránt természetesen bármikor és bárkinél érdeklődhetik akár személyesen, akár pedig levélben. A kérvényét azonban célszerűbb szolgálati úton beadni, mert a polgári hatóság azt ügyis megküldi utólag az illetékes kerületi vagy osztályparancsnokságnak véleményezés és az okmányok csatolása végett.

Konnektor. 1. Nem vállalkozhatunk reá, hogy egyes ügyeknek a minisztériumban személyesen járjunk utána. Miután Ön már nyugállományban van, forduljon az illetékes gazdasági hivatal útján a belügyminisztérium VII. c) osztályához és kérje az okmányok visszaadását. Legjobb lenne azonban, ha személyesen menne el a belügyminisztérium VIII. osztályába, ott egy délelőtt megszerezheti, ha sürgős szüksége van reá. 2. Teljesen átérezzük nehéz helyzetét, de fogalmunk sincsen róla s valószínűleg Ön sem tudná nekünk megmondani, hogy miképpen segíthetnénk rajta. Régebben gyakrabban megtörtént, hogy egyes vállalatok, stb. hozzánk fordultak, hogy megüresedett állásokra nyugállományú csendőregényeket ajánljunk, de az utóbbi időben, amióta a gazdasági viszonyok ennyire leromlottak, teljesen elmaradtak az ilyen érdeklődések. Őszintén sajnáljuk, hogy így nem tudunk olyan választ adni, ami valóban segítséget is jelentene az Ön szempontjából.

Remény. A törvény úgy rendelkezik, hogy harminc napnál hosszabb megszakítás esetén az előző állami szolgálatot nem lehet beszámítani. Megvan ugyan annak a lehetősége, hogy a Kormányzó Ur Ó Főméltósága a megszakítástól kegyelemből eltekintsen, de ez csak olyankor szokott megtörténni, amikor a megszakítás nem sokkal haladja meg a harminc napot és ha igazolva van, hogy nem az érdekelt csendőrhízből keletkezett. Mindenesetre célszerű a polgári állás elnyerése iránt a kérvényt még a tényleges csendőrségi szolgálat alatt beadni, hogy a kinevezés a leszerelés után mindjárt megtörténhessen.

Szolgálatban álló csendőr ponnos óra nélkül el sem képzelhető!

Pontos órát pedig ott vegyen, ahonnan sokszáz bajtársa látta el magát órával kivétel nélkül a legnagyobb meglepedésre: a

„KRÓNOSZ“

óra- és ékszerkereskedelmi rt.-nál
Budapest, IV., Eskü-út 3. (félemelet)

Telefon 892—14. Flóközlet: Pécs, Irgalmasok-u. 1.

Kérje árjegyzékünket! A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező részlete.

Órák, ékszerek, verseny- és emléktárgyak.

Láb- és testápolásra

izzadás, kipálás, feldörzsölés ellen

legjobb a **3** számú **Hőfer hintőpor**

1 doboz 90 fillér. Patikákban, drogériákban kapható.

Őrs-főzőnöket, szolgát stb. közvetít 1 pengő közvetítés díjért:
Fleischmann Lipót Budapest, VII., Bethlen-utca 4. sz.
Keleti-kávéház mel'ett.

Csendőrségi felszerelések

legnagyobb választékban

legelősebben

Halmosnál, Miskolc

Horihy Miklós-fér.

Kívánatra választékot portómentesen küldök.

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetést!

Nyomozó. 1. Kihallgatáson kérheti a nyomozó alakulatok állományába való áthelyezését, illetve, ha a létszám jelenleg teljes, az előjegyzését. Indokolásul felhozhatja, amit nekünk megírt, hogy t. i. a nyomozó szolgálat iránt különös kedvet és rátermettséget érez. Az már azután, hogy a Nyut.-ban előírt feltételeknek megfelel, az előjárói bírálják el. 2. Lehet.

J. G. őrm., Hercegszántó. 1. Válasz a lekszikón rovatban. 2. A tiszti parancsnokság alatt álló vámörör a csendőrrel szemben állomásparancsnokságnak számít s a Nyut. 9. mell. 3. tétel b) és c) alpontjainak rendelkezései arra is vonatkoznak. 3. A nemzeti munkavédelem szervei, lövészek, levonték vagy külön erre a célra alakult polgárőrségek.

T. L. th., Csorna. Mindig az a létszám számít, amely a hó első napján tényleges szolgálatot teljesít. Ha tehát elsőjén csak 9-en voltak, az őrsparancsnoknak a hó folyamán 4 ellenőrzést kell teljesítenie akkor is, ha pl. 2-án az őrs létszáma már 11-re emelkedett. Hóközben ugyanis lehetetlen az ellenőrzések számát a létszám hullámzása szerint változtatni, azért kellett a hó elsőjén fennállott létszámot alapul venni.

Vitakozók. 1. Feljebbvaló csak az lehet, aki magasabb rendfokozatot visel. Ha két egyenlő rendfokozatú egyén, pl. két őrmester közül az egyik idősebb (azaz hamarabb lett őrmesterré előléptetve), a másik meg fiatalabb, akkor az idősebbre azt mondjuk, hogy: rangban idősebb, a másik pedig a rangban fiatalabb. A rangban idősebb nem feljebbvalója ugyan a rangban fiatalabbnak, de őt azért szolgálati elsőbbség illeti meg, vagyis a rangban fiatalabbik — ha a rangviszonyaik ismereteseek — előre köteles neki tisztelegni, szolgálatban pedig, ha más rendelkezés nem történik, a rangban idősebbik az előjáró és parancsadási joga van. 2. Rendfokozat az, amit a gallérján visel. Nálunk a legénységi rendfokozatok: csendőr, őrmester, törzsőrmester, tiszthelyettes, alhadnagy. „Rangfokozat” nincsen, csak „rangosztály”, de csak a tiszteknél. Minden tiszti rendfokozat, az illetménynek szempontjából, egyúttal rangosztályt is jelent. A zászlós a XI., a a hadnagy X., főhadnagy IX., százados VIII., őrnagy VII., alezredes VI., ezredes V., tábornok IV. és altábornagy a III. rangosztályban van. 3. Állománycsoport alatt a honvédség (csendőrség) tagjainak szolgálati rendeltetés szerint való csoportosítását értjük. Állománycsoportok például: csapatállomány, gazdászati állomány. Az orvosok, hadbírák, lelkészek, hadbiztosok, stb. mind külön állománycsoportokat képeznek. Nálunk a csendőrségnél a legénység három állománycsoportra oszlik: csapatállományra, gazdászati állományra és a fegyver-(patkoló)-mesterek állományára. A gazdasági hivatalhoz beosztott g. tiszthelyettesek a gazdászati állomány csoportba tartoznak.

KÉZIRATOK.

Jákó. Kivonatossan mind a kettőt közölni fogjuk.

P. D. ny. th., Nyírbátor. Közzöljük.

H. B., Budapest. „Rablógyilkosság nyomozása” című kézirata megfelel, közölni fogjuk.

Bátor. „Lopások kiderítése” nem tanulságos. Az elért eredmény elsősorban a szerencsés véletlennak s nem a tervszerű nyomozásnak volt köszönhető. Nem közöljük. A másik, „Lopás tettesének kiderítése” című leírása jó, közölni fogjuk.

M. J., Túra. Hétköznapi eset, különleges tanulságot nem nyújt, nem közölhetjük.

Sz. A. törm., Bonyhád. Jó, közöljük.

Szany. Megfelel, közöljük.

Sz. L. th., Szeged. Szép nyomozás. Közölni fogjuk.

T. S. törm., Pásztó. Jó, közöljük.

A holtak regimentje.

írta: RAKATS LAJOS.

(3)

Azt sem tudták a sötét éjszakában, hogy honnan és mennyi az ellenség, csak azt látták, hogy köröskörül villognak feléjük a lövések és záporosóként hull a golyó. Többen, akiket ágyban ért a riadó, úgy ahogyan voltak, alsóruhában, de tölténytáskával és puskával ugrottak ki az ablakon. A puskagolyók pattogásába a sebesültek hörgése vegyült. A nagy tömegben betörő ellenség az éj leple alatt hamarosan végzett a határszéli járőrökkel és meglepetésszerűen ért a csendőrlaktanya elé.

— Ki kell törnünk a bükkösön át! — adta ki a parancsot Marusán a köré gyülekező csendőreinek; nyolc szurony meredt neki az éjszakának és nekirohantak a golyózáporok. Marusán hatodmagával érkezett meg a Sósmezei kertek alá. Hat mindenre elszánt székely csendőr dobta át magát az egyik kerítésen, hogy kötelességszerűen hírt vigyen a Sósmezei állomásozó kettes népfölkelő századnak. Alig tettek néhány lépést, amikor a kertek aljáról a dűlőúton és a hegyoldalból nagyobb tömegű sötét alakot láttak előretörni.

Fülsiketítő ropogással dörrentek meg a puskák, hogy szinte megvilágították a puskalángok a magányosan álló épületet, ahol a honvédszárad állomásozott. Fegyvercsörgés, ordítózás, halottak hörgése pokoli kaoszba olvadt össze.

— Szuronyt szegezz, előre! — adta ki a parancsot Marusán és elkeseredett dühhel rohant a hat csendőr az utcatorlat felé. A jegyző házának kökerítésénél állást foglalva beütözték az előttük futkározó románokba. A sikeres tüzelés pánikot okozott a románok között, hangos kiabálás, sebesültek jajgatása hangzott, majd újabb román vezényszavak.

Marusán jól tudott románul, megértette, hogy körül akarják őket zárni. Nincs más út számukra, mint a visszavonulás és mielőbb hírt vinni a Berecken állomásozó századoknak.

A meglepetésszerűen jött román támadás tervszerűen volt előkészítve. Tudták jól, hogy az egész század abban az egy házban van elhelyezve és az álmukból ébredező katonákat védtelenül mészárolták le a román golyók.

Marusán parancsot adott a visszavonulásra Bereck felé. Az országúton nem mehettek, a rövidebb úton, a Bereck felé kigyózó patak partja mellett egy gyalogösvényen rohantak lefelé. A hegyoldalból Marusán még látta, amikor a lövöldözésre az egyik házból, a már szürkülő félhomályban, kirohant egy revolveres férfi — a lemészárolt század parancsnoka, egy főhadnagy és revolvert emel a pikáslovások élén lovagló román tisztre, több lövés dörrent és a főhadnagy

PUCH

Csendőrök csak

Puch művek rt. Budapest, VI., Lehel-u. 25.

motorkerékpárt
vásároljanak

végigvágódott az utca porában. Azután csend lett. Elhallgatott a lövöldözés is.

Marusánnal élén a csendőrök lihegve rohantak a vízműsáros szakadékokon át a Bereck felé vezető dűlőút irányába. A csendőrmester rohantában nyolc-tíz lépéssel megelőzte társait, akik alig bírták őt követni. De már óvatosabban kellett haladniuk, mert szürkült a hajnal és a fölöttük húzódó bokor- és fenyőszegély nem sok takarást nyújtott. Fölöttük kanyargó szerpentinén lódobogás hangzott, Marusán megtorpant.

— Megelőznek bennünket — ropogott fogai közt az elkeseredés. Bevárta bajtársait. A fölöttük kanyargó szerpentinén tisztán kivehető volt a vaspatkók éles csattogása. Előbb egy kisebb csoport haladt, amelyet nagyobb tömeg lovas követhetett, sebes ügetéssel haladtak előre a Bereck felé vezető országúton. Marusának az Erzsébet királyné-emlék irányába érkezettek, amikor újabb szórványos puskalövés hangzott, amelyet mintegy öt percig tartó erős fegyverropogás követett, azután teljesen elnémult a zaj, csak a fölöttük vonuló csapatok zaja hangzott szakadatlanul.

— Elkéztünk — nézett komoran Marusán a mellette hasalókra — legjobban lesz, azt hiszem, ha a téglaegető mellett elosonva, elkerüljük Berecket, s a legközelebbi községből szekeret szerzünk, hogy hírt vigyünk Marosvásárhelyre.

Egyenkint kapaszkodtak fel a csendőrök a hegyoldalra. Bozótokon keresztül, járatlan vízműsárosok törtek előre a cél felé. Egész napon át tartott az idegfeszítő versenyfutás, nem ettek, nem ittak, de szomjúságot, éhséget sem éreztek. Marusán sűrűn tekintgetett vissza a lombok közül kicsillanó berecki torony felé, de onnan nem hangzott semmi zaj. Innen, a járatlan hegyoldalból messze lehet ellátni a Hétközség fennsíkjára, jól látták az országúton tovahömpölgő, menekülő lakosok szekereit. Marusán megnyugodott, hogy Baloghék is a menekülők között vannak. Bizonyára nekik is sikerült a román gyűrűből kijutni, nem kerültek fogságba.

Óvatosan ereszkedtek le a csendőrök a hegyoldalra a falu felé. Szerencsájuk volt, alig hogy a közeli falu határához értek, velük szembe kétfogatú szekér poroszkált, a saroglyához kötve egy vezetőkló. A fogat gazdája, egy csontos, kemény arcú székely, meglepetten rántotta vissza lovait, hogy az útszéli bozótból tépett ruhájú, gallyakkal összekarcolt, véresaarcú fegyveres csendőr lépett ki. Nem is igen jutott ideje ellenkezni, Marusán pokrócot terített a vezetőklóra, egy tartalékhevederrel átszorította, istrángból kengyelt csinált, a kötőfékből zablát és készen állott a hátszló. A csendőröknek parancsot adott, hogy hova menjenek, egy idősebb alórmesterre bízta a parancsnokságot, azután a ló vékonyába vágta sarkait és toronyirányt nekivágott a hegyoldalnak Marosvásárhely felé.

A székely gazda a román betörés hírére megdermedt és még örült, hogy fegyveres kíséretet kapott kocsijára, azután a kapott parancs szerint megfordította lovait, közbük vágott, és sebes ügetéssel haladt vissza a falu felé.

Marusán a szélben lengő tollával, hátára szíjazott puskával, amint a pokrócokból készült nyeregben, lova nyakára hajolva árkon-bokron át nyargalt, félelmetes látványt nyújtott. Lováról rongyokban szakadt a veríték, de a hegyi-fáradalmakhoz szokott szívós paripa jól bírta a fárasztó vágat.

Megyei úthoz ért, amelyen már sűrű tömegben sötétlett a közeli falvakból menekülő sokaság.

— Hova valók? — kérdezte a saroglyában ülő öreg gazdát, hogy a mezőségen át nyargalva az országút előtt felbukkant.

— Bereckiek vagyunk! — emelte meg az öreg a kalapját.

— Maga az Szabó uram — ismerte fel az öregben Marusán Baloghék szomszédját. — Hát Baloghék merre vannak?

— Már előbb elmentek, instálom, úgylátszik megérezték a veszedelmet.

Marusán lelkéről nehéz kő szakadt le.

— Megmenekültek — gondolta — bizonyára már Marosvásárhelyen járnak azóta. Gyorsabb vágatára ösztönözte a lovát, hogy a kocsisort megelőzze, mielőbb Marosvásárhelyre jusson. A menyasszonyára gondolt, de tetteben egyedül a kötelesség lebegett előtte.

Azután filmszerű gyorsasággal peregetek az események. Marusán Marosvásárhelyen kötelességszerűen jelentkezett a szárnyparancsnokságnál, és a később szintén beérkezett őrsével együtt beosztást kapott a Sikorszky csendőrszázados parancsnoksága alatt küzdő csendőrszázalójba. Visszavonulás, harcok az Olt hídjánál s amerre csak a román sereg előnyomulni, folyón átkelni akart, csendőrszuronyokba ütközött.

*

— Így kerültem és Szászdyára zászlós úr! — szöjt az előttünk lobogó tűzben hosszan elmélázva Marusán Péter csendőrmester — így kerültem ide, a Pusztacelina dombra. Az Isten végre meg engedte érnem, hogy nem kell tovább hátrálnunk a benyomuló túlerő elől, hanem most már előre is mehetünk.

— Ha most megindulunk — szólottam — azt hiszem meg nem állunk Bereckig, de talán Bukarestig sem.

— Hej, ha én még egyszer azt megérném! — örömet ragyogtat Marusán távolbanéző szemei, a gomolygó ködön túl, mintha Bereck tornyát látná és a kis muskátli ablakot.

— Már pedig ez úgy lesz, mert Mackensen hadserege Erdélybe érkezett, az éjjel is láttunk a katonáiból egy párat mutatónak itt a dombtetőn, az pedig nem igen érti a tréfát. Tegnap este hallottam, hogy alaposan megtáncoltatta Nagyszabennél a románokat; úgy futnak előre, hogy repülőgépen is alig éri utól.

Marusán tűzben égő szemekkel nyelte a szavakat, szorosan összefűzve ajkai megvonaglottak, valamit szólni akart, de abban a pillanatban Sándor főhadnagy lépett hozzá.

— Indulunk! Parancs jött a zászlóaljtól: előnyomulás a Kopaszhegyig, ott beásni magunkat!

Felugrottunk és a századhoz siettünk. Pillanatok alatt szétszedték a fegyvergúlákat és a bokrok között szakaszonként sorakozott a század.

— Lakodalomra készülődünk Marusán — mondtam a szakaszom élén keményen álló csendőrmesternek — előbb itt a dombtetőn, azután majd Berecken...

Marusán mosolygott, s állt keményen, mint egy ércebeöntött szobor. Sorakozás, készülődés, sípjelzések, halk parancsszavak; elindult a biztosító járőr és a két oldalvéd, azután megindultunk mi is.

IV.

Dérelpte, harmatos mezőn keresztül vonult előre a század. A kelő nap fénye a völgyben hömpölgő köddel viaskodott, ritkította a sűrűségét. Egy fabódé mellett haladtunk el, majd a völgyet átszelő sekélyvizű patakon gázoltunk át. Seholy egy lélek. Körülölelt bennünket a csend. A gyepen a bakancs nesze is hangtalanabba lett. Az előttünk terpeszkedő dombhat élesebb körvonalakokkal bontakozott ki előttünk, olyan volt, mint egy mezőre dobott, leforrázott sertés. Egyik oldalán az országút, a másik oldalán egy lankás nyereg bozotos része szabott határt élvonalának. Egy dűlőút kigyózott előttünk, arra tért rá a század.

A bozótból most lassan poroszkáló lovas alakja bontakozott ki a ködből. Szemünkhöz emeltük a messzelátót: magyar huszár volt. Minden szem a közeledőre irányult. Láttuk rajta, hogy fáradtan, féloldalt ül a nyergében.

— Mi újság a dombon túl — kérdeztem a huszárt, hogy mellénk ért.

— Van itt sebesültvivő? Vízet! — alig hallhatóan hang-

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tisztagyapjút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belül milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az elsőközből minden közvetítő drágításától mentesen, a posztógyártól közvetlen történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk alandó szerződéses szállítója, mértékszabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételten okirattal elismerésben részesült állandó szerződéses felruházója. Tekintse meg őrsére küldött mintáinkat. Kívánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarországi katolikus kézben levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenkei-út 117. Üzemben 1922 óta 300 munkással.

zott a huszár szava és akkor láttuk, hogy a hátára szíjazott puskájának agyát golyó roncsolta szét és a combjából szivárog a vér. Jóformán az előresiető sebesültvivők karjai közé zuhant le a lóról. Ahogy hordágyra fektettük, még csak annyit mondott, hogy a domb mögötti kukoricásból lőttek rá a románok, a bajtársát agyonlőtték, s hogy a románok nagyon sokan vannak.

A fájdalom torzította el az arcát, a sebesültvivők fölbontották ruháját, hogy a sebhez férjenek és bekötözzék. Összeszorított fogai közül egyetlen jajszo sem hangzott, amikor a hordágyon sebesültvivőink elvitték, a lova szabadjára hagyott vezetékkel hűségeken kocogott utána.

A hír elnémított minden hangot a században. Az előjárőr fölér a tetőre és a vezető csendő alórmester puskájával jelezte, hogy szabad a tér. Legyezőszerűen rajvonalba nyíltak szét a szakaszok és óvatosan nyomultak előre a domb élvonalára.

A domb legmagasabb pontja — százhatvan méter magas volt — pompás kilátást nyújtott az előttünk elterülő rónára. Jobbról tőlünk kanyargott az országút Moha felé, amely a völgyben húzódott meg és teljesen eltakarta előlünk a köd. Előttünk mély vízműsás húzódott fel a hegyvonallal párhuzamosan az országútig. Azon túl kis, kerek erdőség zöldje sötétlett. Köröskörül bozótok és kukoricatáblák. Még lábom állt és töretlen volt mindenütt a tengeri. A domb jobboldalán Moha felé ereszkedő fennsík olyan volt, mint egy kisimított gyűrődészska, rajt haránt egy messzeségbe olvadó sötét csík húzódott. Távcövünkön keresztül láttuk, hogy a csík embekekből áll, rajvonala: acélsisakos németek.

(Folytatjuk.)

Csendőrhistoriák.

(Pályázat.)

Lapunk folyó évi 14. számának tárcarovatában csendőrhistoriákat közöltünk. Most hasonló érdekes, vidám vagy komoly apró esetek megírására pályázatot hirdetünk. A sikerült pályázatokat a szokásos tiszteletdíj mellett közöljük. Ezenfelül a legsikerültebb csendőrhistoriát értékes bórlevél-tárcával jutalmazzuk.

A pályázaton a csendőrségi élettel bárminő vonatkozásban levő történettel bárki résztvehet.

Határidő: szeptember 30. Az eredményt az október 15-iki számunkban közöljük.

Megfejtés.

Folyó évi 15. számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése a következő:

Vízszintes sorok: 1. pihenést tart, 2. aba, 15. ok, 17. ódivatú, 18. életével, 19. ró, 29. had, 21. pereli, 23. alvadt, 25. eloroz, 27. bátorlátogat, 29. rúgás, 31. letilt, 33. ősi, 34. at, 35. pára, 36. lt, 38. ti, 40. zokogás, 43. szótlan, 47. át, 48. lla, 49. rr, 50. szemtanu, 51. lat, 52. Kati, 54. napi, 55. vala, 57. gomba, 58. it, 59. illatos, 62. zóna, 63. hó, 64. gyi, 66. aaaa, 67. zsa, 68. arany, 69. szó, 70. arat.

BÜTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-
fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Függőleges sorok: 1. poharazik, 2. Ida, 3. hideg, 4. ev, 5. napos, 6. éter, 7. surolás, 8. tél, 9. alibi, 10. re, 11. tttttttt, 12. Avar, 13. belső, 14. alvás, 15. ordo, 16. kotta, 22. ezer, 24. agítál, 26. látó, 28. állomány, 30. utólagos, 32. tasztí, 35. párna, 37. kanaliz, 39. itató, 41. katona, 42. gr, 44. ze, 45. lavi, 46. nulla, 50. spion, 53. ima, 56. aaaa, 60. tar, 61. süt, 62. zz, 63. ha, 65. is.

Beérkezett 152 megfejtés. Helyesen fejtették meg: Balassa Jenő cs. (Nemesvid), Balaton József törm. (Szeged), Balázs Anarás th. (Debrecen), Baranyi Imre törm. (Alsózsócsa), Batár Antal th. (Budapest), Bárány István th. (Debrecen), Belány János törm. (Tiszakürt), Bodó Gáspár törm. (Dombrád), Bódócs Antal törm. (Kapuvár), Bundik Elek törm. (Isaszeg), Csincsák Kálmán törm. (Öcsöd), Duni József törm. (Baglyasalja), Dóka Sándor törm. (Gödöllő), Dömötör Imre törm. (Nádasdladány), Enyedi András cs. (Gyulavári), Gurmai Péter törm. (Debrecen), Gyüre Mátyás törm. (Szeged), Házi Pál th. (Gödöllő), Horváth Ferenc törm. (Pápa), Horváth József XV. törm. (Nagyecen), Igali Ferenc törm. (Pécs), Ille Sándor th. (Kunbaja), Illés Dániel törm. (Vámosgyörk), Illés Mihály törm. (Nyírácsád), Imrei József törm. (Baltavár), Kemény Pál alhdgy. (Szeghalom), Keresztes Lajos cs. (Peremartonygyártelep), Klement István cs. (Békéscsaba), Kovács Sándor II. törm. (Gödöllő), Kőszegi István törm. (Debrecen), László József törm. (Magyaróvár), Loboda Zsigmond törm. (Gyulavári), Lőrinc László törm. (Szombathely), Menyhárt István th. (Szombathely), Mészáros Lajos I. th. (Szombathely), Mocsáry István törm. (Budapest), Molnár János th. (Vajdacska), Molnár József törm. (Ludány), Molnár Sándor törm. (Enád), Nagy Sándor VIII. törm. (Budapest), Nemes János th. (Seregélyes), Nyers László gth. (Kaposvár), Nyisztor József th. (Budapest), Palánki Lajos törm. (Szálka), Papp György cs. (Acsád), Pethő István törm. (Pét-gyártelep), Plagh Károly törm. (Szikszó), Polgár István cs. (Fertőrákos), Orbán János th. (Vámosgyörk), Orbán Lajos III. th. (Baksa), Rácz cs. (Sopronbánfalva), Róka János törm. (Budapest), Somos László gth. (Pécs), Szabó Gyula cs. (Gyöngyöspata), Szabó József IX. törm. (Csolnok-Augusztatelep), Szabó Lajos II. törm. (Hajdusoboszló), Szegő Ferenc törm. (Nagymányok), Teke Sándor törm. (Moson), Telep Ferenc th. (Szeged), Tóth Gyula törm. (Baksa), Tóth Imre II. th. (Baltavár), Ujfaluassy János törm. (Kecse), Unyi József törm. (Lőrinci), vitéz Vágó János th. (Budapest), Vida Sándor cs. (Gálosfa), Vittnyédy István törm. (Budapest), Zrínyi József törm. (Marcali).

A szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során az értékes japán asztali dobozt Palánki Lajos szálkai örsbeli örmester nyerte. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

PUCH és eredeti
STEYR WAFFENRAD

kerékpárok a csendőrség
részére legalkalmasabbak

PUCH MŰVEK RT. Budapest, VI., Lehel-u. 25.

A rossz viszonyok dacára! Jó árut! Olcsó árakat! Jó kiszolgálást! Hosszú hitelt

Aruházunk árucikkei:

Hölgyek részére:

Kész női felöltők és kosztümök Kész női szövet- és selyem- délutáni és estélyi ruhák. Pongyolák, blúzok, aljak Pullóverek, kötött mellények és kötött kosztümök. Köpeny- és ruhaszövetek. Selymek és műselymek méterszáma, vászonárak, sifon stb. Úszóruhák, fürdőköpenyek, Menyasszonyi kelengyék. Ágygarnitúrák. Kész női fehéreművek Damasztaru. Asztali készlet Szellőztetők, díszpárnák, szoba- és fürdő-zöngyök. Felöltőket, kosztümöket és ruhákat mérték szerint készitünk saját műhelyünkben.

WEISS GYULA RT.

Budapest, IV., Kossuth
Lajos-utca 18. szám.

Uruk részére:

Kész öltönyök, felöltők. Hubertus-kabátok és trench-coatok. Télkabátok, bundák. Öltöny- és felöltőszövetek. A H. M. új előírásának megfelelő szövetek. Egyéb egyenruhászövetek nagy választékban Férfi-fehéreművek. Pullóverek, kötött mellények Fehéreműanyagok méterszáma Úszóruhák, fürdőköpenyek. — Öltönyöket, felöltőket és egyenruhát mérték szerint készitünk saját műhelyünkben.

Vásárlásnál a fényképes vasúti vagy személyazonossági igazolvány felmutatását kérjük.